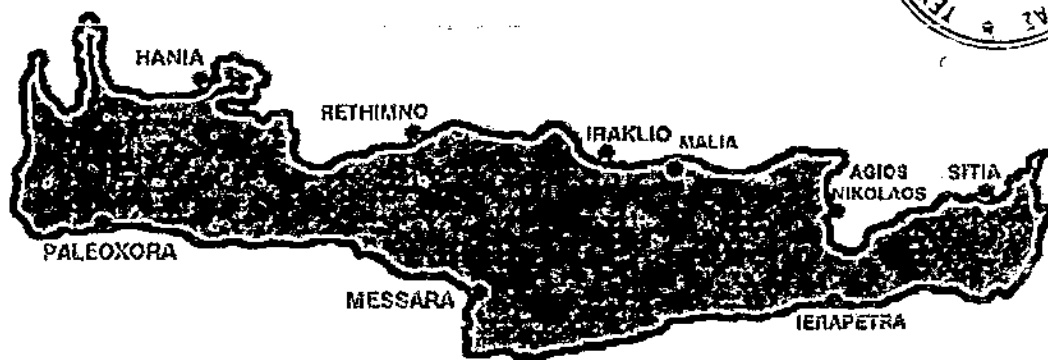

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: "Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΜΕ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟ ΝΟΜΟ
ΧΑΝΙΩΝ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Κος ΛΟΥΤΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΨΑΡΑΔΕΛΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ
ΨΑΡΑΔΕΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6104
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΑΛΛΑΙΟ Α

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Κεφάλαιο 1 Η Κρήτη στην αρχαιότητα	3
Κεφάλαιο 2 Η Κρήτη το μεσαίωνα	5
Κεφάλαιο 3 Νεότεροι χρόνοι- τουρκοκρατία	9
Κεφάλαιο 4 Σύγχρονη εποχή	10

ΦΑΛΛΑΙΟ Β

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιφέρειας	11-18
Οικονομικά στοιχεία των νομών (στοιχεία απογραφής)	
Νομός Ηρακλείου	18-21
Νομός Λασιθίου	21-25
Νομός Ρεθύμνου	25-29
Νομός Χανίων	29-33

ΦΑΛΛΑΙΟ Γ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Γενικά στοιχεία του νομού Χανίων	34-37
Αξιοποίηση γνωριμίας στα σοκάκια του νομού Χανίων που πρέπει να γνωρίζει ο επισκέπτης	37-40
Οι παράλιες του νομού Χανίων μέσα και έξω από την πόλη	40-43

τουρισμός στο τρίτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης	114
προοπτικές για ποιοτική αναβάθμιση	115-116
τα βασικά σημεία τα όποια πρέπει να διαθέτει η τουριστική διαφήμιση για την	117
αμβολία της στην ανάπτυξη του τουρισμού	
ίποιοι παράγοντες που ήταν καθοριστικοί για την	118
ανάπτυξη του τουρισμού στην Κρήτη	

Βιβλιογραφία

Μια σύντομη ξενάγηση στα σημαντικότερα τουριστικά μέρη του νομού Χανίων	43-53
Οδικές συγκοινωνίες	53
Μέσα μεταφοράς για την Κρήτη	54
Τα μουσεία του νομού Χανίων	55-59
Εκκλησίες και μοναστήρια	60
Πολιτιστικές δραστηριότητες	60
Τουριστική και πολιτική ανάπτυξη του Ν. Χανίων	61
Οι τουριστικές Ξενοδοχειακές μονάδες του νομού	62-75
Τα καταφύγια του νομού Χανίων	75-82

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ (με ιδιαίτερο παράδειγμα τον νομό Χανίων)

Η εταιρία τουρισμού στα Χανιά	82-84
Στόχοι της τουριστικής πολιτικής	85
Το τουριστικό προϊόν της Κρήτης	86-89
Γενικά πληροφοριακά στοιχεία και βασικά χαρακτηριστικά του κλάδου	89-91
Ο τουρισμός στο κατώφλι του 21αιώνα	91-94
Τρόποι βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας του Ελληνικού τουρισμού	94-95
Παράγοντες που επηρεάζουν την τουριστική ζήτηση	95-99
Τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη	99-100
Η σημασία του εσωτερικού τουρισμού για την εθνική οικονομία της χώρας	101-103
3.1. Εποχικότητα και τουρισμός	103-104
3.2. Ο τουρισμός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης και προόδου	104-107
3.3. Ο ρόλος της διαφήμισης	107

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Προοπτικές ανάπτυξης της Κρήτης	109-110
Προοπτικές για την ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού	111-112
Προβολή και διαφήμιση του Ελληνικού τουρισμού	113-114

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

(1.1)

Είναι γνωστή η σχέση της Ελλάδας με την μυθολογία. Έτσι και η Κρήτη έχει μια ιδιαίτερη σχέση αφού σύμφωνα με τον μύθο είναι ο τόπος που γεννήθηκε ο Δίας. Ο πατέρας του Δία λεγόταν Κρόνος και η μητέρα του Ρέα. Ο Δίας γεννήθηκε στη Κρήτη και συγκεκριμένα στο Δικταίο Άνδρο.

Κάποια από τα ονόματα της Κρήτης κατά την μυθολογία είναι:

- Αέρια, για το εύκρατο κλίμα της
- Δολιχή, από το στενόμακρο σχήμα της
- Κουρούτης, ως χώρα των Κουρητών
- Μακρόνησος, ως χώρα ευτυχισμένων ανθρώπων.
- Τελχίνια, από τους δαίμονες της μεταλλουργίας. Τελχίνες αφού οι κάτοικοι ήταν άριστοι στην τέχνη του μετάλλου. Το όνομα Κρήτη οφείλεται στην νύμφη Κρήτη ή στο γιο του Δία και πανάρχαιο βασιλιά του νησιού Κρήτα, που κατά τον Όμηρο στη συνέχεια όταν μεγάλωσε πήρε τον θρόνο από τον πατέρα του.

Ένα άλλο στοιχείο της μυθολογίας που μπλέκεται με την πραγματικότητα είναι ο Μίνωας, όπου σύμφωνα με την μυθολογία είναι γιος του Δία. Ο Μίνωας έγινε βασιλιάς της Κνωσού όπου κάθε εννιά χρόνια μιλούσε με τον πατέρα του Δία για νέους νόμους. Από αυτό το σημείο και μετά μπλέκεται με τα ιστορικά στοιχεία. Ο βασιλιάς Μίνωας ζούσε στο ανάκτορο της Κνωσού και ήταν άρχοντας όλης της Κρήτης. Ήταν ακόμα διοικητής, αρχηγός στρατού, δικαστής και αρχιερέας. Πολλοί βασιλιάδες είχαν το όνομά του όπου σήμαινε τίτλο όπως οι Φαραώ στην Αίγυπτο. Το παλάτι της Κνωσού είχε αναπτυγμένη αρχιτεκτονική που έμοιαζε με λαβύρινθο. Ο Δαίδαλος

ήταν αυτός που κατασκεύασε τα ανάκτορα και ο Μίνωας τον φυλάκισε για να μην μπορεί να κατασκευάσει άλλο τέτοιο αριστούργημα.

(1.2)

Πέρα από την μυθολογία οι ανασκαφές είναι αυτές που μας πληροφορούν για την ιστορία στα αρχαία χρόνια. Τα παλαιότερα στοιχεία των πρώτων κατοίκων είναι της Κνωσού, όπου ο Άγγλος αρχαιολόγος Έβανς το 1900 ανακάλυψε ολόκληρο νεολιθικό συνοικισμό κάτω από τις αυλές του Μινωικού ανακτόρου. Από τον Έβανς βρέθηκε παλαιότερος προκεραμικός οικισμός που χρονολογείται στο τέλος της 7^{ης} χιλιετίας. Οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού πιστεύεται ότι προήλθαν από την ηπειρωτική Ελλάδα. Ο άνθρωπος εκείνης της εποχής ζούσε σε πέτρινες καλύβες και η τροφή του προερχόταν από το κυνήγι, το ψάρεμα και κάποιου είδους γεωργία. Στη νεολιθική εποχή παρουσιάζεται και η πρώτη μορφή τέχνης όπου με τα κοκάλια από τα ζώα που έτρωγε ο άνθρωπος κατασκεύαζε εργαλεία και στολίδια. Ακόμη έχουμε την επεξεργασία του πυλού χωρίς όμως την χρησιμοποίηση του κεραμικού τροχού.

(1.3)

Το 3000 π.χ έληξε ο νεολιθικός πολιτισμός και έρχεται η εποχή του χαλκού. Την εποχή αυτή υπάρχει εξέλιξη του πολιτισμού με δημιουργία πόλεων όχι μόνο στα παράλια αλλά και στα άγονα βουνά. Την εποχή αυτή αρχίζει η επεξεργασία των πολύτιμων λίθων και του ελεφαντόδοντου. Η Μινωική Κρήτη ήταν ισχυρή στο ναυτικό και συγχρόνως στο εμπόριο όπου είχε συναλλαγές με την Κύπρο, την Αίγυπτο και την Μέση Ανατολή. Αυτό αποδεικνύεται από τα ευρήματα της Ζάκρου που είναι Κυπριακά χάλκινα τάλαντα και Συριακά ελεφαντόδοντα.

(1.4)

Την εποχή αυτή έχουμε το κτίσιμο των Μινωικών παλατιών. Ο πολιτισμός την εποχή αυτή ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένος σε πολλούς τους τομείς, ενώ πρέπει να αναφερθεί η ισότητα της γυναίκας όπου συμμετείχε στα κοινά. Από τα ευρήματα της Κνωσού μπορούμε να δούμε την ανάπτυξη της ζωγραφικής, γλυπτικής, κεραμικής, μεταλλοτεχνίας. Τα μινωικά κέντρα της Κρήτης ήταν τέσσερα. Η Κνωσός, η Φαιστός, τα Μάλια και η Ζάκρος. Υπήρχαν όμως και άλλες πολλές πόλεις κυρίως στο κέντρο και στα ανατολικά του νησιού. Στην Κρήτη παρουσιάζεται το φαινόμενο της υπόλοιπης Ελλάδας όπου κάθε πόλη ήταν ξεχωριστό κράτος, το νησί ήταν ενωμένο με βασιλιά τον Μίνωα.

(1.5)

Μετά από σεισμό τα ανάκτορα ξαναχτίζονται ενώ παράλληλα χτίζονται και άλλα παλάτια όπως στις Αρχάνες, τα Χανιά και την Κυδωνιά. Παράλληλα ο πολιτισμός ολοένα αναπτύσσεται ενώ τα ευρήματα εκείνης της εποχής είναι πολλά και μπορούμε να γνωρίζουμε τη ζωή εκείνη την εποχή. Απομεινάρια εκείνης της εποχής βλέπουμε σήμερα στους περισσότερους αρχαιολογικούς χώρους. Ιδιαίτερη ανάπτυξη είχε και η τέχνη όπως η μικροπλαστική, ζωγραφική, λιθοτεχνία, χρυσοχοΐα

(1.6)

Ολος αυτός ο λαμπρός πολιτισμός χάνεται ξαφνικά από αιτία που δεν γνωρίζουμε. Τρεις είναι οι κυριότερες εκδοχές α) Ξένοι κατακτητές, β) Επανάσταση των Κρητών εναντίον των Αχαιών και η πιο πιθανή εξήγηση γ) Έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης. Ο Μινωικός πολιτισμός συνεχίζεται σαν τμήμα του Μυκηναϊκού πολιτισμού. Οι Αχαιοί εκμεταλλεύτηκαν την καταστροφή αυτή και ισχυροποίησαν την θέση τους στο νησί. Οι ανασκαφές μας δείχνουν την επιρροή των δύο πολιτισμών, ενώ το εμπόριο συνεχίζει να υπάρχει.

(1.7)

Τον 10^ο αιώνα π.χ το νησί αποικήθηκε από Δωριείς όπου μετέφεραν στην Κρήτη τον πολιτισμό τους. Οι κάτοικοι του νησιού κατέφυγαν στα βουνά και σε απόκρημνες περιοχές. Οι Δωριείς εγκαταστάθηκαν στις σημαντικότερες πόλεις όπως Κνωσό, Φαιστό, Γόρτυνα, Τύλισο, Χερσόνησο, Κυδωνιά, Σητεία. Η τέχνη παίρνει νέα μορφή με την χρησιμοποίηση του σιδήρου. Ο Πολιτισμός συνεχίζει την ανάπτυξή του με περισσότερο Δωρικές και ανατολικές επιρροές. Το νησί συνεχίζει να είναι εμπορικό κέντρο.

(1.8)

Δε γλίτωσε ούτε η Κρήτη από την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία όπου λόγω της γεωγραφικής της θέσης έγινε "πόθος" της Ρώμης από πολύ νωρίς. Πολλά οικοδομήματα, ωδεία, ναοί, στάδια, λουτρά χτίστηκαν σε πολλές πόλεις του νησιού με πρωτεύουσα την Γόρτυνα. Εκείνη την εποχή ήρθε και ο χριστιανισμός στην Κρήτη από εμπόρους που παραβρέθηκαν στα Ιεροσόλυμα την Πεντηκοστή στο κήρυγμα του Πέτρου. Ο Απόστολος Παύλος ήταν αυτός που δίδαξε τον Χριστιανισμό στο νησί και ο μαθητής του Τίτος συνέχισε το έργο του.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

(2.1)

Η Κρήτη από τα μέσα του 4^{ου} αιώνα μ.χ έως τις αρχές του 13^{ου} ήταν θέμα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Με την ένταξη της Κρήτης στο ανατολικό Βυζάντιο και μέχρι την κατάκτηση από τους Άραβες, δεν υπήρχαν σημαντικά γεγονότα, αν εξαιρέσουμε κάποιες επιδρομές που έγιναν. Την εποχή αυτή ο χριστιανισμός μπήκε στη ζωή των κατοίκων του νησιού και τους στήριξε στους αγώνες που έγιναν στο μέλλον.

(2.2)

Τον 9^ο αιώνα περίπου οι Άραβες κατάκτησαν το νησί και το χρησιμοποιούσαν ως ορμητήριο για την πειρατεία που έκαναν στα νησιά του Αιγαίου. Οχύρωσαν την σημερινή πόλη του Ηρακλείου και έσκαψαν μια μεγάλη τάφρο, έτσι πήρε την ονομασία Χάνδακας. Παρόλη την δύναμη του κατακτητή ο Κρητικός λαός δεν επηρεάστηκε από τον Αραβικό κόσμο αφού ελάχιστες είναι οι Αραβικές λέξεις που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα. Από τις ληστρικές επιδρομές οι Άραβες συγκέντρωναν μεγάλο αριθμό αγαθών και δούλων όπου στη πλατεία Ελ. Βενιζέλου υπήρχε διεθνές δουλεμπόριο. Πολλές ήταν οι προσπάθειες του Βυζαντίου για την απελευθέρωση της Κρήτης. Το 961μ.χ ο Νικηφόρος Φωκάς ξεκίνησε με πολυάριθμα στρατεύματα για την απελευθέρωση του νησιού. Η πολιορκία κράτησε 9 μήνες και ήταν πολύ σκληρή, ώσπου οι Βυζαντινοί έσκαψαν τούνελ κάτω από τα τείχη και το ανατίναξαν. Το αποτέλεσμα ήταν να καταρρεύσουν δυο πύργοι και το μεσοπύργιο τους. Οι θησαυροί που υπήρχαν στάλθηκαν στο Βυζάντιο ενώ μερικοί υπάρχουν στο Α. Όρος.

(2.3)

Από τον 10^ο αιώνα άρχισε η παρακμή του Βυζαντίου και κορυφώθηκε τον 12^ο αιώνα. Έτσι και Κρήτη σαν επαρχία του Βυζαντίου προσφέρθηκε από τον Αλέξιο σαν δώρο στον Βονιφάτιο τον Μομφερρατικό. Η κατάκτηση της από τον Βονιφάτιο ήταν αδύνατη, έτσι ο Βονιφάτιος με σημαντικό ανταλλάγματα παραχώρησε την Κρήτη στη δημοκρατία της Βενετίας. Από το 1212 έως το 1669 η Κρήτη υποδουλώθηκε στην Βενετία, εκτός τα Σφακιά που δεν υποτάχθηκαν ολοκληρωτικά. Στο νησί έφθασαν Ενετοί ευγενείς όπου τους είχαν προσφερθεί κομμάτια της. Το νησί διαιρέθηκε σε 6 τμήματα, α) Των Αγίων Αποστόλων, του Αγίου Μάρκου, του Σταυρού, του Καστελίου, του Αγίου Παύλου και του Dorsoduro. Επειδή ο Χάνδακας συνεχώς μεγάλωνε χτίστηκαν νέα τείχη και είναι αυτά που εμείς γνωρίζουμε. Τα τείχη αυτά ήταν τα καλύτερα της

εποχής και άντεξαν 21 χρόνια πολιορκίας από τους Τούρκους. Παρόλο που η Κρήτη ήταν υποδουλωμένη, οι τέχνες και τα γράμματα δεν έπαψαν να ανθίζουν ,μέχρι την κατάκτησή της από τους Τούρκους τουλάχιστον.

Οι Βυζαντινές και οι Ενετικές επιρροές ανέπτυξαν τις τέχνες και τα γράμματα. Πολλοί ήταν οι Βυζαντινοί λόγιοι που κατέφυγαν στην Κρήτη. Ακόμα και οι κάτοικοι της Κρήτης είχαν την δυνατότητα να ταξιδέψουν στην Ιταλία για ευρύτερες σπουδές και στη συνέχεια επέστρεφαν πίσω για να μεταφέρουν τα νέα επιστημονικά ρεύματα ή έμεναν στη δύση όπου διέπρεπαν. Πολλοί ήταν οι λογοτέχνες εκείνης της εποχής με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον Βιτσέντζο Κορνάρο με το έργο < Ερωτόκριτος > .Σημαντική άνθιση γνώρισε και η ζωγραφική με επιρροές από τους αγιογράφους του Βυζαντίου. Ο Δομνίκος Θεοτοκόπουλος ή Ελ Γκρέκο γεννήθηκε, μαθήτευσε στην εποχή αυτή. Ακόμα πολλά είναι τα κτίσματα που έχουν σωθεί μέχρι τις μέρες μας και είναι αριστουργήματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

(3.1)

Τον 17^ο αιώνα η ιστορία της Κρήτης παίρνει την πιο δραματική της τροπή. Οι Τούρκοι είναι οι νέοι κατακτητές του νησιού. Από το 1333 προσπαθούσαν να καταλάβουν το νησί. Ωστόσο δεν μπόρεσαν να καταλάβουν το Ρέθυμνο και κάποια αλλιά χωριά που λεηλάτησαν το 1538. Η γεωγραφική θέση του νησιού έκανε τους Τούρκους να τη θέλουν όλο και περισσότερο, έτσι το 1645 αποφασίστηκε η κατάληψη της .Στις 23 Ιουνίου 1645 έφθασαν στην Κρήτη 100 πλοία ,350 μεταγωγικά ,50000 στρατιώτες με αρχηγό τον Γιουσούφ πασά και τον Μουράτ Αγά. Αποβιβάστηκαν χωρίς ουσιαστική αντίσταση στα Χανιά , εκεί που σήμερα βρίσκεται η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, όπου έκαψαν και λεηλάτησαν τη μονή. Στην συνέχεια συγκρούστηκαν με τους Ενετούς στο νησάκι Θοδωρού όπου μετά από 4 ώρες σκληρής μάχης οι Ενετοί ανατινάχτηκαν παίρνοντας μαζί τους πολλούς Τούρκους όπως στη μονή Αρκαδίου μετέπειτα. Οι Τούρκοι προχώρησαν και πολιορκήσαν το φρούριο των Χανίων από στεριά και θάλασσα. Οι πολιορκημένοι ζητούσαν βοήθεια από τον Ενετικό στόλο που βρισκόταν στη Σούδα , αλλά μάταια. Η πόλη παραδόθηκε στις 22 Αυγούστου 1645 με όρους που οι Τούρκοι δεν τήρησαν. Σιγά σιγά όλος ο νομός εκτός από τα Σφακιά. Οι κατακτητές προχώρησαν στο Ρέθυμνο. Πολλοί από τους κατοίκους πήγαν στον Χάνδακα για προστασία όπου δεν έγιναν δεκτοί από τους Ενετούς. Στις 13 Νοεμβρίου έπεσε και το Ρέθυμνο. Γνωρίζοντας ότι το φρούριο

του Χάνδακα ήταν το πιο ισχυρό κατέλαβαν πρώτα όλο το νησί και έπειτα, στις 29 Μαΐου 1648 άρχισε η πολιορκία. Οι Τούρκοι δεν κατάφεραν να πολιορκήσουν από τη θάλασσα όπου τροφοδοτούνταν το φρούριο με τρόφιμα και στρατιώτες αφού είχε πανευρωπαϊκό ενδιαφέρον. Οι πολιορκητές δωροδοκούσαν τους λιποτάκτες Ενετούς και έτσι ο Ενετός συνταγματάρχης Ανδρέας Μπαρότσης έδειξε τα αδύνατα σημεία του οχυρού. Το φρούριο σιγά σιγά άρχισε να χάνει την δύναμή του και στις 16 Σεπτεμβρίου 1669 παραδόθηκε με ήπιους όρους. Οι απώλειες για όλο το νησί ήταν τρομακτικές. Από 500.000 κατοίκους που είχε όλο το νησί πριν τον πόλεμο, μετά τα όσα πέρασε έφτασε τους 50.000. Οι πόλεις καταστράφηκαν και οι κάτοικοι εκδιώχθηκαν στα βουνά. Κάθε είδος πολιτισμού χάθηκε, ενώ η Ορθοδοξία ήταν η μόνη που στήριξε τους Κρητικούς παρ' όλο που οι Τούρκοι κατέστρεψαν τις εκκλησίες ή τις έκαναν τζαμιά. Η κτηνοτροφία χάθηκε ενώ η γεωργία ήταν για τους κατοίκους ένα είδος δουλείας αφού η βαριά φορολογία έπαιρνε σχεδόν όλη τη σοδειά. Στην αποδεκάτιση του λαού συνέβαλε το παιδομάζωμα όπου κάθε παιδί από 8 έως 13 ετών πήγαινε με τη βία και εξισλαμιζόταν ώστε να γίνει δυνάστης του λαού του.

Όμως ο Κρητικός λαός αν και εξουθενωμένος παρουσίασε σημάδια αναζήτησης της ελευθερίας. Αρχικά με τους Χαϊνήδες που ήταν αντάρτες και ζούσαν κρυμμένοι στα βουνά. Η πρώτη επαναστατική δραστηριότητα έγινε 23 χρόνια μετά από την κατάκτηση της Κρήτης με την επανάσταση του Μοτσενίγου στις 17 Ιουλίου 1692 που όμως καταπνίγηκε. Η επανάσταση του Δασκαλογιάννη που ξεκίνησε στα Σφακιά το 1770 είχε και αυτή ατυχή κατάληξη. Όμως η Κρητική φλόγα για την ελευθερία ολοένα και φούντωνε παρ' όλο που η δύναμη του νησιού ήταν μικρή και η απόσταση από την Ηπειρωτική Ελλάδα ήταν μεγάλη. Ακόμα δεν υπήρχε ένας αρχηγός που θα οργάνωνε την επανάσταση. Η είδηση του Μεγάλου ξεσηκωμού του Γένους έφτασε αργά στην Κρήτη από εμπόρους Σφακιανούς. Στις 21 Μαΐου 1821 έγινε συνέλευση στα Σφακιά όπου αποφασίστηκε και οργανώθηκε η επανάσταση. Οι μάχες που γίνονταν ήταν τρομερές. Οι Έλληνες ολοένα και κέρδιζαν έδαφος, με τους Τούρκους όμως για αντίποινα να σφάζουν γυναικόπαιδα. Πρώτα ελευθερώθηκε το δυτικό μέρος και σιγά σιγά οι επαναστάτες προχωρούσαν προς το κέντρο. Η έλλειψη συντονισμού και ηγέτη της επανάστασης ήταν αισθητή. Οι Κρητικοί ζήτησαν από τον Υψηλάντη να ορίσει έναν αρχηγό. Μετά από κάποιες προτάσεις και αρνήσεις ορίστηκε αρχηγός ο Μιχ. Κομνηνός Αφεντούλιεφ, που αποδείχθηκε άπειρος για την Κρητική επανάσταση.

3.2)

Βλέποντας οι Τούρκοι ότι δεν μπορούσαν να υποτάξουν τους επαναστάτες ζήτησαν βοήθεια από την Αίγυπτο. Έτσι στις 28 Μαΐου 1822 ο Μωχάμετ Άλη μαζί με πολυάριθμο στρατό και υπόλο αποβιβάστηκε ανενόχλητος στην Σούδα. Οι μάχες που γίνονταν ήταν σκληρές μιας και ο αριθμός των κατακτητών ήταν πολύ μεγάλος, όμως οι Κρητικοί δεν έπαψαν να πολεμούν γενναία. Παρά τις παρακλήσεις για βοήθεια από την υπόλοιπη Ελλάδα δεν υπάρχει καμία απάντηση. Τον Νοέμβριο του 1822 αποφασίστηκε η αντικατάσταση του Αφεντούλιεφ από τον Εμμ. Τομπάζη που έφτασε στην Κρήτη 20 Μαΐου. Ο νέος αρμοστής όμως αποδείχτηκε μοιραίος για την εξέλιξη της επανάστασης. Ενώ οι κατακτητές δυνάμωναν από τις Αιγύπτειες δυνάμεις, η άθλια στρατηγική του Τομπάζη σιγά σιγά κατέπνιγε την επανάσταση. Στις 12 Απριλίου 1824 ο Τομπάζης έφυγε από την Κρήτη και μαζί με αυτόν έσβηνε η επανάσταση.

Οι μόνοι που αντιστέκονταν ήταν οι « Καλησπέρισες », οι Χαϊνήδες δηλαδή που ήταν κρυμμένοι στα βουνά και έκαναν κλεφτοπόλεμο προκαλώντας σημαντικές ζημιές στα τούρκικα στρατεύματα. Η προσφορά της Κρήτης στην εδραίωση της Ελληνικής επανάστασης ήταν μεγάλη. Για 3 χρόνια η Κρήτη κράταγε απασχολημένο το στρατό του Μωχάμετ Άλη στο νησί χωρίς να μπορεί να επιτεθεί στην υπόλοιπη Ελλάδα. Ακόμα πολλοί ήταν οι εκπατρισμένοι Κρητικοί που βοήθησαν στην ηπειρωτική Ελλάδα. Παρ' όλα αυτά όμως οι εγκέφαλοι της Ελληνικής επανάστασης δεν το αναγνώρισαν όπως και πολλοί ιστορικοί μετέπειτα.

(3.3)

Στις 2 Αυγούστου 1824, 15 Σφακιανοί καταλαμβάνουν τη Γραμβούσα που έγινε κέντρο των επαναστατικών επιχειρήσεων των επόμενων ετών. Η φλόγα της επανάστασης άρχισε να φουντώνει ξανά παρά τα όσα οι Κρητικοί είχαν περάσει. Πολλές ήταν οι μάχες που έγιναν όπως και οι προσπάθειες για την αναζωπύρωση της επανάστασης σε όλο το νησί. Ο κλεφτοπόλεμος, οι νυχτερινές ενέδρες και το ταμπούρωμα στα βουνά ήταν η κύρια στρατηγική των Κρητικών. Η έλλειψη ενός ηγέτη της επανάστασης ήταν το πρόβλημα της οργάνωσης. Έτσι στις 5 Ιανουαρίου 1828 ο Χατζημιχάλης Νταλιάνης αποβιβάστηκε στη Γραμβούσα ως ο νέος αρμοστής. Κατά το ταξίδι του προς την Κρήτη συναντήθηκε με τον Ιωάννη Καποδίστρια όπου η στάση του ως προς την Κρητική επανάσταση ήταν ψυχρή. Οι μάχες που έγιναν με αποκορύφωμα την πολιορκία στο Φραγκοκάστελο ήταν σκληρές και άνισες μπροστά στον πολυάριθμο Τούρκικο στρατό ενώ ο Νταλιάνης σκοτώθηκε ηρωικά. Νέος αρμοστής ορίστηκε ο Γερμανός βαρόνος Ρείνεις που έμεινε ως τον Μάρτιο του 1829 και πήρε τη θέση του ο φιλοπόλεμος Χαιν. Τα χρόνια 1828 & 1829 ο αγώνας δυναμώθηκε και οι Κρητικοί απελευθέρωναν όλο και περισσότερα χωριά. Όμως το

μέλλον της Κρήτης δε διαγραφόταν από τις νίκες των Κρητικών αλλά από τους διπλωμάτες Ευρωπαίους . Στο οριστικό πρωτόκολλο του Λονδίνου στις 30 Φεβρουαρίου 1830 όπου αποφασίστηκαν τα οριστικά σύνορα του Ελληνικού κράτους, η Κρήτη δεν ήταν μέσα με αποτέλεσμα την απογοήτευση των Κρητικών αφού ο πολυετής αγώνας δεν δικαιώθηκε. Με την παρέμβαση των Μ. Δυνάμεων έγινε ανακωχή που όμως οι Τούρκοι ποτέ δεν κράτησαν.

(3.4)

Στις 22 Ιανουαρίου 1831 η Κρήτη πέρασε στα χέρια των Αιγυπτίων σαν προσφορά του σουλτάνου στον Μωχάμετ Άλη για τις υπηρεσίες του. Η νέα διοίκηση του νησιού προσπάθησε να φέρει γαλήνη και ηρεμία. Όμως η βαριά φορολογία και οι αδικίες σε βάρος των Κρητικών τους έφεραν στην απόφαση για νέο ξεσηκωμό.

Με την συνθήκη των Παρισίων το 1856 οι Κρητικοί κατείχαν κάποια προνόμια που όμως πολλές φορές παραβιάζονταν. Στις 21 Αυγούστου 1866 αποφασίστηκε νέα επαναστατική δράση που βρήκε τους Κρητικούς με παλιό οπλισμό και λιγότερους σε αριθμό κατακτητές που ήταν εκπαιδευμένοι και με σύγχρονο οπλισμό. Οι Κρητικοί όμως ήξεραν τον τόπο τους πολύ καλά και μπόρεσαν να αμυνθούν και να οργανωθούν στα βουνά και στα στενά περάσματα. Στην Αθήνα δρύθηκε η «Κεντρική υπέρ των Κρητών Επιτροπή.» όπου βοήθησε πολύ την επανάσταση με όπλα και τρόφιμα που μεταφέρονταν με πλοία στο νησί. Στην μονή Αρκαδίου έγινε μία από τις σημαντικότερες μάχες του Κρητικού αγώνα εκεί οι πολιορκημένοι ανατινάχτηκαν όταν οι Τούρκοι μπήκαν στην μονή. Η μάχη αυτή μαθεύτηκε σε όλη την Ευρώπη και πολλοί βοήθησαν στην επανάσταση με κάθε τρόπο.

(3.5)

Η άφιξη του πρίγκιπα Γεωργίου ως ύπατου αρμοστή των Μεγάλων Δυνάμεων άνοιξε το δρόμο προς τη δικαίωση του πολυετή Κρητικού αγώνα. Ο νέος αρμοστής εγκαταστάθηκε στο προάστιο Χαλέπα των Χανίων και είχε κύριο μέλημα τη σωστή λειτουργία της Κρήτης μετά την αυτονομία. Έτσι σχηματίστηκε κυβέρνηση και σύνταγμα με τον Ελευθέριο Βενιζέλο ως υπουργό δικαιοσύνης. Η παρουσία των Μεγάλων Δυνάμεων ήταν έντονη αφού κατείχαν τις κυριότερες πόλεις. Ακόμα η ένωση του νησιού με την υπόλοιπη Ελλάδα δεν φαινόταν, ενώ κάθε μία από τις Μεγάλες Δυνάμεις είχε συμφέροντα στο νησί. Έτσι επήλθε ρήξη μεταξύ του νέου αρμοστή και του Ελ. Βενιζέλου όπου υποχώρησε μετά τα συκοφαντικά δημοσιεύματα στον Αθηναϊκό τύπο που ήταν έργο του πρίγκιπα. Ο Ελ. Βενιζέλος οργανώθηκε και με την υποστήριξη σημαντικών προσωπικοτήτων της Κρήτης κήρυξε στο Θέρισσο επανάσταση. Εκεί οργανώθηκε «Προσωρινή Κυβέρνηση Κρήτης.»η οποία τύπωσε εφημερίδα, γραμματόσημα και έκανε εσωτερικό δάνειο

00.000 δρχ . Οι μικροσυρράξεις ήταν αναπόφευκτες και το Νοέμβριο του 1905 υπεγράφη πρωτόκολλο τερματισμού της επανάστασης με θρίαμβο του Βενιζέλου. Νέος αρμοστής ορίστηκε ο Αλεξ. Ζαΐμης το Δεκέμβριο του 1906. Στις 24 Σεπτεμβρίου η κυβέρνηση της Κρητικής πολιτείας εξέδωσε ψήφισμα όπου υπήρχε η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα όμως δεν αναγνωρίστηκε από την Ελληνική κυβέρνηση. Ο πόθος για την ένωση ήταν μεγάλος και όταν υψώθηκε Ελληνική σημαία στο φρούριο Φιρκά οι μεγάλες δυνάμεις ενοχλήθηκαν και τον Αύγουστο του 1909 αποβιβάστηκαν 250 άνδρες και έκοψαν τον ιστό της σημαίας που υπήρχε πάντα όμως στις καρδιάς των Κρητικών. Η ανάληψη της διακυβερνήσεως της Ελλάδας από τον Ελ. Βενιζέλο έδωσε ελπίδες για την ένωση. Όμως ο Βενιζέλος σαν σωστός πολιτικός περίμενε την κατάλληλη στιγμή που θα ενεργούσε αφού γνώριζε ότι η θέση του ήταν λεπτή .Έτσι την 1^η Οκτωβρίου 1912 και ύστερα από την κήρυξη πολέμου της Ιταλίας στη Τουρκία ο Βενιζέλος κάλεσε τους Κρήτες βουλευτές να λάβουν μέρος στη συνεδρίαση της Ελληνικής βουλής όπου ανακοινώθηκε το ένα κοινοβούλιο για Ελλάδα & Κρήτη. Όμως η αυτονομία συνέχιζε μέχρι την νίκη των βαλκανικών πολέμων όπου άνοιξε ο δρόμος για την ένωση. Η επίσημη ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα έγινε την 1^η Δεκεμβρίου 1913 όπου υψώθηκε στο Φιρκά η Ελληνική σημαία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

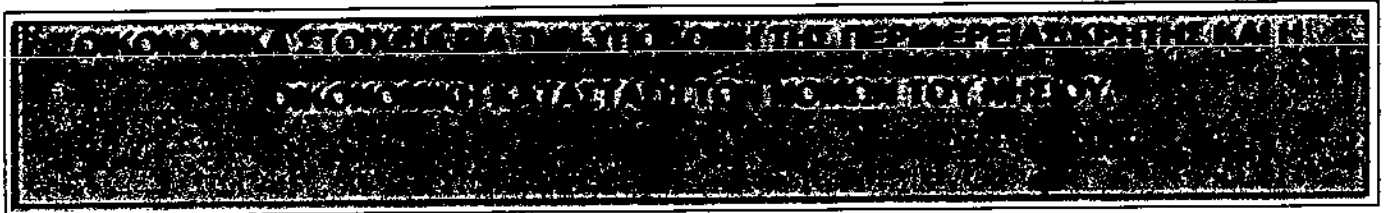
4.1)

Πριν ακόμη η Κρήτη ενωθεί με την Ελλάδα συνέβαλε ουσιαστικά στην Ιστορία της .Πολλοί ήταν οι Κρήτες Μακεδονομάχοι όπου κατά τα χρόνια 1902-1908 του πολέμου αυτού έδωσαν σκληρές μάχες .Σε 3 χιλιάδες υπολογίζονται οι Κρητικοί που εθελοντικά πολέμησαν. Όμως η σημαντικότερη ίσως βοήθεια της Κρήτης στην Ελλάδα ήταν με τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Στις σελίδες που αναφέρονται στις βιογραφίες υπάρχουν περισσότερα στοιχεία για τη δράση του Βενιζέλου .Κατά την δικτατορία του Μεταξά και όταν τον Νοέμβριο του 1936 επισκέφτηκε την Κρήτη μαζί με τον βασιλιά Γεώργιο, στα Χανιά ο δήμαρχος της πόλης Μουντάκης ευθαρσώς ζήτησε από το βασιλιά να διώξει τον δικτάτορα ενώ παράλληλα οπλισμένοι Κρήτες στο Βαρύπετρο ήταν έτοιμοι να συλλάβουν τους επισκέπτες και να τους μεταφέρουν στο Θέρισο. Όμως αυτό δεν έγινε αφού τα λόγια του βασιλιά αποπροσανατόλισαν τους επαναστάτες . Το 1938 όμως στα Χανιά ξέσπασε κίνημα κατά του Μεταξά που είχε άδοξο τέλος αφού δεν υπήρξε υποστήριξη από την υπόλοιπη Ελλάδα. Στην αποτυχία συνέβαλλε και η απουσία του Βενιζέλου που ήδη είχε πεθάνει δυο χρόνια νωρίτερα.

1.2)

σημαντική ήταν η συμβολή της Κρήτης κατά το Έπος του 1940. Η 5η μεραρχία πολέμησε αρραλέα και σχηματίστηκε ένας θρύλος γύρω από το όνομά της. Η γεωγραφική θέση του νησιού ήταν από χρόνια πόθος των κατακτητών, έτσι και τώρα οι Γερμανοί ήθελαν την Κρήτη ως βάση ανεφοδιασμού για τη μάχη που έδιναν στην Αφρική. Καταστρώθηκε το σχέδιο mercuir (ΕΡΜΗΣ) που αν και το γνώριζαν οι Άγγλοι δεν έκαναν τίποτα για την οχύρωση του νησιού. Το σχέδιο αυτό προέβλεπε επίθεση από αέρα στο νησί. Πρώτος στόχος ήταν το αεροδρόμιο των Ιανίων Μάλεμε όπου θα προσγειώνονταν τα μεταγωγικά. Στις 20 Μαΐου 1941 άρχισε η επίθεση στα Χανιά, το Ρέθυμνο και το Ηράκλειο με αεροπλάνα κάθετου εφορμήσεως Στούκας και μελεξιπτωτιστές. Η δύναμη των κατακτητών ήταν η 7^η αεροκίνητη μεραρχία με 16000 μελεξιπτωτιστές, η 5^η μεραρχία πεζικού 350 μεταγωγικά και 750 βομβαρδιστικά. Οι Κρητικοί ήταν σπουδαίοι, αφού ο Μεταξάς πήρε τα κυνηγετικά όπλα και αρνήθηκε τον εξοπλισμό των Κρητικών από τους Άγγλους. Με μοναδική βοήθεια τα γεωργικά τους εργαλεία, οικιακά σκευή και λίγα όπλα που είχαν κρύψει, αλλά κυρίως τη γενναία ψυχή και θέληση για λευτεριά αντιστάθηκαν για 10 μήνες. Ο Χίτλερ δεν είχε υπολογίσει σωστά τον Κρητικό λαό και έτσι ματαιώθηκαν λόγω της άτυχης της Κρήτης επιθέσεις ενάντια στη Μάλτα, την Κύπρο και τη Μ. Ανατολή. Ακόμη καθυστέρησε για δέκα πολύτιμες μέρες η επίθεση κατά της Ρωσίας. Τα αντίποινα από τους Γερμανούς ήταν φρικτά. Σκότωναν αδιακρίτως παιδιά, γυναίκες και γέροντες ενώ έκαψαν πολλά χωριά. Ένα από αυτά ήταν και η Κάνδανος η οποία καταστράφηκε ολοσχερώς. Όμως οι Κρητικοί δεν έπαψαν να αγωνίζονται σε Ελλάδα και εξωτερικό ενώ με τη βοήθεια Άγγλων κομάντος έκαναν σαμποτάζ και απασχολούσαν τον κατακτητή μη μπορώντας να ασχοληθεί με άλλες μάχες και κατακτήσεις. Σημαντική ήταν η απαγωγή του γερμανού στρατηγού Κράιπτε από τα Σπήλια Ηρακλείου στις 13 Αυγούστου 1944 από Κρητικούς και Άγγλους κομάντος. Η Κρήτη συνεχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και ολόκληρη την Ευρώπη μιας και κατέχει μια πολύ σημαντική γεωγραφική θέση που για αιώνες ήταν πόθος των κατακτητών της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιφέρειας

Γεωμορφολογία

Η Περιφέρεια της Κρήτης αποτελείται από τους παρακάτω νόμους στον αριθμό τέσσερις. Αυτοί είναι οι εξής ο νομός Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων. Η πρωτεύουσα της Κρήτης είναι το Ηράκλειο. Το νησί έχει έκταση 8.335 χμ² και καλύπτει το 6.3% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας. Μέσα στα γεωγραφικά όρια της Κρήτης ανήκουν και μερικά μικρά νησιά, όπως η Γαύδος, Δια, Κουφονήσι, Γαϊδουρονήσι, Σπιναλόγκα και Παξιμάδι από τα οποία τα περισσότερα δεν κατοικούνται. Από τη βόρεια πλευρά του νησιού έχουμε μια πίεση που οφείλετε στην ανάπτυξη του τουρισμού που έχει σαν αποτέλεσμα τις αυξημένες απαιτήσεις στη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων. Απεναντίας από την άλλη πλευρά του νησιού την νότια οι πιέσεις που υπάρχουν οφείλονται τόσο στην ανάπτυξη των καλλιεργειών όσο και στις αναπτυσσόμενες τουριστικές περιοχές.

Απασχόληση-Ανεργία

Με τα τελευταία στοιχεία που διαθέτουμε (πηγή Νομαρχία Χανίων) μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι ο ενεργός πληθυσμός στην Κρήτη ανέρχεται στους 229.600, ενώ οι απασχολούμενοι ανέρχονται στους 200.000 (έτη 2000-2001). Το 37,5% απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 12,5% στον δευτερογενή τομέα και το 49,7% στον τριτογενή τομέα, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά (εθνικά) είναι 19,8%, 22,5% και 57,7%.

Ο πληθυσμός της περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 564.276 κατοίκους, δηλαδή σε 5,3% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδος.

Τομέας παραγωγής (προϊόντα)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Νομαρχίας Χανίων μπορούμε να πούμε ότι το ΑΕΠ του πρωτογενή τομέα της Κρήτης αντιστοιχεί στο 12% του συνολικού εθνικού ΑΕΠ.

Ο τομέας την κτηνοτροφίας αποτελείται κατά κύριο λόγο από πρόβατα .Σημαντική είναι η ανάπτυξη παραγωγής τυριών όπου καταλαμβάνει το 25% της εγχώριας παραγωγής. Παρά το γεγονός ότι η Κρήτη είναι ένα νησί στο οποίο η αλιεία έπρεπε να είναι πάρα πολύ ανεπτυγμένη εντούτοις αντιμετωπίζει αρκετά σημαντικά προβλήματα ,μερικά από αυτά είναι το πρόβλημα υποδομής ,αναδιάρθρωση αλιευτικού στόλου, εκσυγχρονισμός αλιείας .Επίσης στην Κρήτη είναι αρκετά ανεπτυγμένη και η μελισσοκομία .Αυτό το γεγονός οφείλεται κύριος στις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί.

Ο κλάδος της μεταποίησης συνδέεται κυρίως με τον πρωτογενή τομέα (τρόφιμα ,ποτά) αλλά παράλληλα και με τους δομικούς κλάδους. Ο συγκεκριμένος κλάδος συμβάλει με ποσοστό 5,3% στο συνολικό ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας .Στην Κρήτη υπάρχουν πάρα πολλές μονάδες μικρού μεγέθους του κλάδου αυτού ,αλλά σε μέγεθος επιχειρήσεων μπορούμε να διακρίνουμε λίγες οι οποίες είναι οι συνεταιριστικές .Η βιομηχανία βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης αφού μόλις συγκεντρώνει το 1,8% της βαριάς βιομηχανικής παραγωγής πανελλαδικά.

Στον κλάδο της έρευνας οι δραστηριότητες εντοπίζονται σε μεγάλη κλίμακα στο Ηράκλειο και σε μικρότερο βαθμό στα Χανιά και το Ρέθυμνο. Την δεκαετία του 80 έχουμε και τα πρώτα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Κρήτη ,συγκεκριμένα στο Ηράκλειο και μετά ακολούθησαν και στους νομούς του Ρεθύμνου και των Χανίων αντίστοιχα. Η περιφέρεια της Κρήτης καταλαμβάνει την δεύτερη θέση στην κατάταξη από όλες τις άλλες περιφέρειες της χώρας μας με βάση τα ερευνητικά ιδρύματα ,πρέπει να επισημάνουμε ότι οι έρευνες που διεξάγονται στο τεχνολογικό κέντρο του Ηρακλείου δεν είναι ικανοποιητικές διότι δεν υπάρχει μεγάλη προσέλκυση επιχειρήσεων .

Η γεωγραφική θέση του νησιού οδήγησε στην άνθιση του θαλάσσιου εμπορίου και την δημιουργία πολύ ισχυρών ναυτιλιακών ομιλών καθώς και εταιρίες μεταφορών που στις μέρες μας διαδραματίζουν καθοριστικό παράγοντα στην ναυτιλιακή εικόνα της χώρας στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα καταλαμβάνουν το 10% της ναυτιλίας στον Ελλαδικό χώρο

Τέλος ο τομέας του τουρισμού είναι ο μοναδικός τομέας που αναπτύσσεται με ταχύτερο ρυθμό το γεγονός οφείλεται στη γεωγραφική θέση του νησιού καθώς και στις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται το φαινόμενο της αύξησης των τουριστικών μονάδων καθώς και η αναβάθμιση τους ποιοτικά και λειτουργικά. Όπως θα μελετήσουμε στα επόμενα κεφάλαια θα δούμε ότι ο τομέας του τουρισμού αντιμετωπίζει το πρόβλημα της εποχικότητας καθώς ένα μεγάλο ποσοστό εργαζόμενων (στον κλάδο του τουρισμού) από την περίοδο Νοεμβρίου έως και στις αρχές Απριλίου βρίσκεται σε αδράνεια λόγω του ότι η εποχή χαρακτηρίζεται νεκρή περίοδος του τουρισμού.

Εκπαίδευση-Υγεία-Υπηρεσίες

Στον τομέα της εκπαίδευσης (τριτοβάθμιας) το επίπεδο είναι υψηλό. Στη δημοτική εκπαίδευση η περιφέρεια βρίσκεται σε ποιο πλεονεκτική θέση από τα αστικά κέντρα αφού οι μαθητές ανά αίθουσα κατά μέσο όρο είναι 19.5 και η αντίστοιχη αναλογία στα κέντρα είναι 18. Στα γυμνάσια η περιφέρεια υπερτερεί σε αναλογία με τα αστικά κέντρα 27 έναντι 24 μαθητών. Το 62% των λυκείων της περιφέρειας λειτουργούν πρωί ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κέντρα ανέρχεται στο 68%.

Στον τομέα της υγείας η Κρήτη μετά το 2 ΚΠΣ μπορεί να αντιμετωπίσει μεγάλο αριθμό αρρώστων με το να διαθέτει μεγαλύτερες και πιο εξειλημένες νοσοκομειακές μονάδες. Επίσης το αγροτικό δίκτυο υγείας χαρακτηρίζεται επαρκές για τον αγροτικό πληθυσμό της Κρήτης αφού αποτελείται από 103 στον αριθμό αγροτικά ιατρεία και μερικές αλλά σημαντικές στον αριθμό πολυκλινικές.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η επαφή που έχει το νησί Κρήτη με τον υπόλοιπο κόσμο γίνεται με τα λιμάνια που διαθέτει αλλά και με την εναέρια κυκλοφορία δηλαδή τους αερολιμένες. Το νησί διαθέτει το λιμάνι της Σούδας με έδρα τα Χανιά, το λιμάνι του Ηρακλείου, το λιμάνι του Ρεθύμνου, του Αγίου Νικολάου, της Σητείας και της Ιεράπετρας. Για το άλλο μέσο μεταφοράς που είναι τα αεροδρόμια έχουμε τρία στο Ηράκλειο, στη Σητεία και στα Χανιά. Τα 2 αυτά συγκεκριμένα δίκτυα μεταφοράς συμβάλουν στην μεταφορά των εξαγωγών της Κρήτης

καθώς και στην πιο άνετη μεταφορά των κατοίκων του νησιού όσο και στην μεγάλη προέλευση σε αριθμό τουριστών κατά την καλοκαιρινή περίοδο και τις γιορτές.

Στον τομέα των επικοινωνιών η Κρήτη μπορεί να αναπτυχθεί σε ένα τηλεπικοινωνιακό κέντρο συνδέοντας την Ευρωπαϊκή ένωση με τη νοτιοανατολική μεσόγειο και το γεγονός οφείλεται στα ανεπτυγμένα ακαδημαϊκά ερευνητικά τεχνολογικά ιδρύματα που προϋπάρχουν στο νησί και καθιστούν υλοποιήσιμη την ιδέα.

Νομοί, Αστικά Κέντρα ,Ειδικές Περιοχές

Νομός	Πληθυσμός 2000	Έκταση	Απασχόληση 2000
Χανίων	139.000	2,375,849	48.028
Ρεθύμνου	74.000	1,496.047	25.285
Ηρακλείου	280.000	2.641.220	98.805
Λασιθίου	73.000	1.823.000	27.932
(σύνολο) Κρήτη	566.000	8.336.116	200.050

Παρατηρούμε στον παραπάνω πίνακα ότι η Κρήτη διαθέτει το 1/20 του πληθυσμού την Ελλάδα και ότι αποτελεί με βάση το ΑΕΠ μια κύρια πηγή πλούτου της οικονομίας της χώρας μας.

Υπάρχουν κάποιες ενδοπεριφερειακές ανισότητες στην Κρήτη μεταξύ του βόρειου ανεπτυγμένου τμήματος του νησιού και του όχι τόσο ανεπτυγμένου νότιου τμήματος. Παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση του πληθυσμού είναι στο βόριο μέρος του νησιού εκεί που βρίσκονται και τα μεγάλα αστικά κέντρα και οι σημαντικότερες υποδομές (λιμάνια ,αεροδρόμια).

Τις διανομαρχιακές ανισότητες μπορούμε να τις διακρίνουμε από την κυριαρχία του νομού του Ηρακλείου που συγκεντρώνει το μισό πληθυσμό της περιφέρειας .Το ΑΕΠ του νομού Χανίων δείχνει ότι έχει φτάσει το επίπεδο του εθνικού μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ότι έχει προοπτικές να αυξηθεί . Το Ηράκλειο και το Λασιθί έχουν πραγματοποιήσει την μεγαλύτερη ανάπτυξη στην περιφέρεια .Τέλος ο νομός του Ρεθύμνου δείχνει κάποιες τάσεις βελτίωσης αφού το ΑΕΠ του είναι μικρότερο από το εθνικό ΑΕΠ .

Αστικά κέντρα

Τα αστικά κέντρα της Κρήτης συγκεντρώνουν το 35% του πληθυσμού της περιφέρειας με πιο σημαντικό το κέντρο του Ηρακλείου στον οποίο ανήκουν 120.000 άτομα .Ακολουθούν και άλλα σημαντικά κέντρα με μεγάλο αριθμό πληθυσμού τα οποία είναι τα Χανιά με 55.000 κατοίκους το Ρέθυμνο με 25.000, η Ιεράπετρα με 13.000 κατοίκους και ο Άγιος Νικόλαος με 8.500 κατοίκους .Για να μπορέσουν τα κέντρα να αναπτυχθούν θα πρέπει να υπάρξει μια εξειδίκευση του αναπτυξιακού ρόλου που θα διαδραματίσει το κάθε κέντρο ξεχωριστά και αυτό θα επιτευχθεί με την δημιουργία των κατάλληλων υποδομών, που θα αποτελέσει και το κίνητρο της αναπτυξιακής διαδικασίας .

Αστικά κέντρα	Αναπτυξιακός Ρόλος	Αναπτυξιακές και επιχειρηματικές Υποδομές	Δραστηριότητες που προωθούνται
Ηράκλειο	Διοικητικό και εμπορικό κέντρο ,κέντρο θαλάσσιων μεταφορών στο χώρο της ΝΑ Μεσογείου	Λιμένας Αεροδρόμιο Πανεπιστήμιο Βόρειος οδικός άξονας	<u>Ανώτατη εκπαίδευση</u> Τεχνολογική Έρευνα και Ανάπτυξη Υπηρεσίες υγείας Βιομηχανία Τουρισμός Τριτογενής τομέας (διεθνείς μεταφορές)
Χανιά	Κέντρο νομαρχιακής ανάπτυξης	Πανεπιστήμιο Αεροδρόμιο Λιμένας Βιοπά Βόρειος οδικός άξονας	Ανώτατη εκπαίδευση Τεχνολογική έρευνα και ανάπτυξη Τουρισμός Τριτογενής τομέας (εμπόριο)
Ρέθυμνο	Κέντρο νομαρχιακής ανάπτυξης	Λιμένας και βόρειος οδικός άξονας	Ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και Τουρισμός
Άγιος Νικόλαος	Κέντρο νομαρχιακής ανάπτυξης		Τουρισμός

Ειδικές περιοχές

Η ορεινή έκταση της περιφέρειας αναλογεί περίπου στο 50% . Επιπλέον έχουμε ένα μεγάλο αριθμό κοινοτήτων και δήμων σε αριθμό 567 οι οποίοι υπάρχουν στην περιφέρεια Κρήτης , το 36% ανήκει σε ορεινές περιοχές (202) ,ενώ το 18% κατοικεί σε ορεινές περιοχές .Στην Κρήτη υπάρχουν πολλά μικρά ορεινά χωριά τα οποία συναντούν

σημαντικά προβλήματα και παράλληλα δημιουργούν επιτακτική ανάγκη για την δημιουργία αποχετευτικών δικτύων και ύδρευσης που θα καλύψουν τις ανάγκες του ορεινού πληθυσμού της Κρήτης.

Παράλληλα υπάρχουν και πολλά μικρά νησιά τα οποία άλλα είναι κατοικημένα από μικρό αριθμό κατοίκων και άλλα δεν κατοικούνται καθόλου. Η έλλειψη συγκοινωνίας για τα μικρά αυτά νησιά καθώς και η χαμηλή παραγωγικότητα που παρέχουν οδηγεί στην σταδιακή γήρανση των ήδη κατοίκων που διαμένουν καθώς και στην μελλοντική τους ερήμωση.

ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

Νομοί	Αποταμιεύσ εις Ανά κάτοικο 2000/01 Σε εκατ. Δρχ	Επιβατικά αυτοκίνητ α ανά 100 κατοίκους 2000	Νέες κατοικίες ανά 100 κατοίκους 2000/01	ΑΕΠ κατά κεφαλή 2000/01 Εκατ .δρχ	Δηλωμέν ο εισόδημ α ανά κάτοικο για τα έτη 2000/01 Εκατ. δρχ	Φόροι Ανά κάτοικο Για το έτος 2000 σε χιλ δρχ
Ηρακλείου	1,15/1,27	26,3	0,5/0,6	3,05/3,57	1,12/1,25	130
Λασιθίου	1,31/1,38	24,0	1,0/1,0	3,10/3,72	1,20/1,31	109
Ρεθύμνου	1,07/1,30	19,2	1,3/1,3	3,12/3,74	0,99/1,13	101
Χανίων	1,37/1,55	21,1	0,7/0,8	4,2/4,57	1,10/1,23	100

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ (ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)

1 Νομός Ηρακλείου

Ο νομός του Ηρακλείου με πρωτεύουσα το Ηράκλειο κατέχει την τρίτη θέση όσο αφορά το φυσικό ρυθμό αύξησης του πληθυσμού πανελλαδικά κατά το έτος 2000, επίσης καταλαμβάνει την 5 θέση σε αριθμό μαθητών πανελλαδικά (71 μαθητές /1000 κατοίκους έναντι 61της υπόλοιπης Ελλάδας).Ο Μέσος αριθμός αυτοκινήτων ανά 100 κάτοικους είναι 26 αμαξια.Ο νόμος Ηρακλείου έρχεται 2^{ος} σε παραγωγή ελαιόλαδου με πρώτη τη Μεσσηνία με 13% της συνολικής παραγωγής.

Πληθυσμός Ηρακλείου έτος (2000)

Πληθυσμός	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Άνεργοι	6000	8200	9000	11000	12500	10500	15000	15200
Αριθ κατηκ	264.906	267.000	268.000	270.000	273.000	275.000	277.000	280.000
Αστικός πληθυσμός	132000	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Γάμοι	1700	1200	1700	1500	1750	1120	1800	1650
Γεννήσεις	3200	3200	3400	3000	3150	3200	3200	3320
Εργατι/δυναμ	60000	58000	66000	68000	49000	64000	48000	50000

Προϊόν-εισόδημα

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
									0	
Ακαθ εθνικό προϊών κατά εφαλή(δρχ σε έκατ	1.18	1.45	1.76	2.0	2.2	2.5.	2.75	3.00	3.05	3.57
Βιομηχανία% ΑΕΠ	16	16	16	16	14	14	13	14	14	14
Γεωργία % ΑΕΠ	14	16	14	13	12	13	11	10	9	
Ακαθ εθνικό προϊών (τιμές γοράς εκ.δρχ)	313,09	385,2	469,3	547,5	606,2	688,1	757,4	840,9	940, 2	993,5

Τομέας γεωργίας

ΟΜΕΑΣ- ΕΩΡΓΙΑΣ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Σύνολο καλλιέργειών ν στρέμματα)	1,157 4	1,490 2	1,488 6	1,513 7	1,499 2	1,475 6	1,482 5	1,515 1	1,541 2	1,515, 4
Ελαιόλαδο (τόνοι)	29,4	33,45	48,75	46,23	49,65	50,24	60,78	57,84	59,68	-----
Πατάτες (τόνοι)	27,84	27,34	20,15	34,56	33,75	34,62	34,91	31,74	34,38	-----
Τομάτες	49,56	49,23	48,56	52,26	45,69	52,96	51,45	55,28	56,79	-----
Κρέας	21,01	18,78	16,35	10,11	10,35	10,92	9,36	9,27	10,24	-----
Γάλα	33,69	32,54	28,68	33,59	36,45	38,78	40,25	39,64	40,52	-----
Τυρί σκληρό	3,98	3,32	3,39	2,85	2,95	2,98	2,75	2,89	2,84	-----
Αυγά (σε ΧοΝτεμ)	57,93	55,14	45,58	46,89	56,74	47,25	46,35	49,65	49,98	-----
Αρδευθείσε ς καλλιέργειε ς στρέμματα)	301,5	331,3	340,3	394,8	423,6	442,3	510,8	492,6	538,7	575,3

ΤΟΥΡΙΣ ΜΟΣ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
άνδρες	36871	39229	40812	42101	42407	50739	50576	50165	52233
διανυκτερ / αλλοδαπών	308,26 7	362,470	313,66 7	315,49 6	308,56 8	390,675	371,215	395,87 0	352,949
διανυκτ / αλλοδαπών	4,711,1 0	3,540,15	4,750,2 5	4,597,9 0	5,055,6 0	4,325,16	4,415,68	5,394,2 5	

2 ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Ο νομός του Λασιθίου είναι πρωτεύουσα του Αγίου Νικόλαου . Συγκεντρώνει μόλις το 0,7% του πληθυσμού της χώρας με τάσεις μείωσης του φυσικού πληθυσμού τα επόμενα χρόνια.

Παράγει το 0,9% του ΑΕΠ χώρας και τα ¾ προέρχονται από υπηρεσίες .Καταλαμβάνουν την 2 θέση μετά τα Δωδεκάνησα ως προ το κατ κεφαλήν εισόδημα . Οι κάτοικοι καταναλώνουν το 85% του οικιακού ρεύματος του μέσου Έλληνα και οι ανάλογια σε τιχ ανέρχεται στα 21 (επιβατικά) ανά 100 κατοίκους . Επίσης το δηλωθέν εισόδημα τους είναι της τάξης του 3500 ευρ. ετησίως ενώ η καταθέσεις τους 4700ευρ ανά κάτοικο το έτος 2000. Ο νομός το έτος 2001 είχε 1.780.000 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και η αναλογία ήταν 24 διανυκτερεύσεις ανά κάτοικο .Η ανεργία του τουρισμού κατά την καλοκαιρινή περίοδο ήταν της τάξεως του 20% και αυτό οφειλόταν κατά κύριο λόγο στην εποχιακή απασχόληση των κατοίκων στον τομέα .

1. Πληθυσμός

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ									0
Αριθμ. κατοίκων	71,150	71,902	72,456	72,752	73,214	73,254	73,158	73,100	72,900
Αυκνότητα πληθυσμο	39	39	40	40	40	40	40	40	40
Γεννήσεις	756	769	736	704	712	721	717	689	----- --
Θάνατοι	451	243	404	347	417	267	382	336	----- --
Εργατικό δυναμικό	29,360	15,23	15,442	16,58	15,67	10,906	15,21	14,25	----- --
Ανεργοί	1,138	2,960	3024	4,025	3,162	3,023	2,851	----- -	

2. Προϊόν-Εισόδημα

Προϊών - Εισόδημα	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2000	2001
Ακαθ εθνικ προϊών (εκ δρχ)	96,229	114,7	159,3	169,3	193,7	267,5	256,4	281,7	312,5	333,2
Γεωργία% ΑΕΠ	18	17	27	23	22	38	28	26	25	----- ---
Βιομηχανία % ΑΕΠ	17	16	13	12	13	8	10	11	11	----- ---
Υπηρεσίες ΑΕΠ %	65	67	60	66	65	53	63	64	64	----- ---
Ακαθ εθνικ Προϊών κατά κεφαλή (δρχ)	1,362	1,611	2,220	2,338	2,661	3,664	3,505	3,840	4,277	4,570

3.Γεωργία

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Όλο	566,7	569,2	566,3	565,4	565,8	565,7	584,3	565,6	565,4
αλλιεργειών									
Ελαιόλαδο (τόνοι)	13,750	10,445	10,654	9,564	13,445	12,805	12,674	12,897	15,452
Ψαπεριδοειδή	2,771	2,901	2,907	2,951	5,001	4,987	4,985	4,901	4,874
Άηλα	503	432	454	433	677	669	683	647	643
Ροδάκινο	112	117	105	99	148	149	137	132	130
Πατάτες	34,552	34,210	34,502	21,541	39,439	39,325	39,326	39,102	39,160
Τομάτες	20,440	20,858	20,700	20,790	38,242	38,237	38,206	38,142	38,216
Κρέας	4,053	4,154	4,191	4,132	3,506	3,476	3,413	3,523	3,535
Άαλα	16,745	16,845	16,254	16,874	15,246	15,474	15,489	15,427	15,438
Λυγά	22,145	22,485	22,836	23,339	17,452	17,214	17,096	16,587	16,258
Γεωργικοί Άλκυστήρες	4,875	4,865	5,046	5,224	5,338	5,518	5,612	5,742	5,812

1. Τουρισμός

Τουρισμός	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2002
Άλλες ξενοδ. ταλύμ	16,265	17,354	17,754	18,932	19,120	21,325	24,874	21,120	21,421	-----
Διανυκτε ρήσεις ξεν. εδ.	67,877	104,214	108,789	87,325	66,451	94,875	119,298	119,254	117,687	-----
Διανυκτε ρήσεις εξ. (εκατ)	1,654	1,554	1,896	1,789	1,728	1,547	1,546	1,720	1,780	-----

3 ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ο νομός Ρεθύμνου έχει ως πρωτεύουσα το Ρέθυμνο. Ο πληθυσμός του είναι μόλις το 0,7% του συνολικού πληθυσμού της χώρας, παρατηρείται μια σταθερή αύξηση του φυσικού πληθυσμού στο νομό του Ρεθύμνου τα τελευταία χρόνια. Οι κάτοικοι του Ρεθύμνου καταναλώνουν το 71% του οικιακού ρεύματος του μέσου Έλληνα καθώς και σε 100 κατοίκους αναλογούν 19 επιβατικά αυτοκίνητα. Επίσης στις οικοδομικές εργασίες καταλαμβάνουν υψηλό ποσοστό αν αναλογιστούμε ότι οικοδομούνται 1,33 κατοικίες ανά 100 κατοίκους. Το δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο ανέρχεται στα 3900ευρο και οι καταθέσεις πάλι στο 3900ευρο. Άλλο ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι το Ρέθυμνο έρχεται 5^η σε σειρά σε όλους του νομούς της χώρας όσο αφορά τις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και το γεγονός οφείλεται στα 2.000.000 διανυκτερεύσεις που είχε ο νόμος το έτος 2000, στον κάθε άτομο του νομού αντιστοιχούν 27 διανυκτερεύσεις (4 θέση μετά τα Δωδεκάνησα, Ζάκυνθο, Κέρκυρα). Τέλος στην παραγωγή ελαιολάδου καθώς και στην

παραγωγή του τουρισμού καταλαμβάνει την 9 θέση σε σχέση με όλους τους νομούς της χώρας.

Πληθυσμός

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
αριθ /κατοικιών	70,025	71,230	71,950	72,132	73,020	73,435	73,765	73,789	73,445
αριθ. Πληθυσ(κάτ χ.μ)	47	48	48	48	49	49	49	49	49
άνθρωποι	445	284	444	402	452	310	454	378	-----
γεννήσεις	808	841	801	876	875	828	821	792	-----
θάνατοι	721	767	747	724	730	725	778	774	-----
οργανικό δυναμικό	27,145	19,256	21,541	26,587	18,657	14,875	19,687	16,489	-----
απασχολούμενοι	26,041	16,705	19,522	23,145	16,254	10,651	16,587	13,256	-----

Προϊόν εισόδημα

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
καθ ΥΧ προϊών μ. γοράς)	96,229	114,214	159,254	169,542	193,258	267,874	256,874	281,954	312,687	333,202
εωργία ΑΕΠ	18	17	27	23	22	38	28	26	25	----- -
μορηχα ΑΕΠ	17	16	13	12	13	8	10	11	11	----- -
πηρεσί ΑΕΠ	65	67	60	66	65	53	63	64	64	----- -
καθ ΥΧ προϊών εατά εφαλήν ρχ)	1,362	1,611	2,220	2,338	2,661	2,908	2,970	3,053	3,123	3,740

Γεωργία

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Καπνός	566,71	569,93	566,76	565,48	565,27	565,16	584,24	565,32	565,21	565,01
Καλλιέργειες αποξηράνιμα										
Καπνός	127,54	144,49	144,87	145,23	145,37	145,28	145,70	145,73	145,37	-----
Καλλιέργειες αποξηράνιμα										
Καπνός (τόνοι)	13,500	10,450	10,862	9,567	13,449	12,805	12,605	12,896	15,269	-----
Καπνός (τόνοι)	2,770	2,900	2,907	2,951	5,069	4,987	4,953	4,908	4,857	-----
Καπνός (τόνοι)	503	432	454	433	677	669	683	647	643	-----
Καπνός (τόνοι)	112	117	105	99	148	149	137	132	130	-----
Καπνός (τόνοι)	34,522	34,802	34,508	21,422	39,439	39,325	39,356	39,142	39,120	-----
Καπνός (τόνοι)	20,447	20,585	20,700	20,790	38,242	38,237	38,206	38,204	38,216	-----
Καπνός (τόνοι)	4,053	4,196	4,191	4,137	3,506	3,456	3,413	3,523	3,535	-----

Τουρισμός

ΤΟΥΡΙΣΜ	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2002
Κλίσεις σε ξενοδοχ καταλύματα	16,628	17,745	17,752	18,935	19,126	21,389	21,526	21,610	21,657	---
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών (έκτα)	1,675,2	1,551,4	1,868,3	1,718,9	1,728,4	1,574,7	1,526,4	1,720,3	1,780,5	---

4 ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Ο Νομός Χανίων συγκεντρώνει το 1.3% του πληθυσμού της χώρας . Έχει τον 5^η υψηλότερη αναλογία μαθητών δημοτικού ,ανά 1000 κατοίκους 72 μαθητές έναντι 62 που είναι ο μέσος όρος της χώρας .Ο Νομός παράγει το 1.3% του ακαθάριστου Εθνικού προϊόντος από το οποίο το 70% πηγάζει από τις υπηρεσίες . Το κατά κεφαλήν προϊόν ανά κάτοικο ανέρχεται στα 9700ευρο και φέρνει τον νομό 14 στην γενική κατάταξη των νομών της χώρας...Οι κάτοικοι καταναλώνουν το 91% του οικιακού ρεύματος και τους αναλογούν 22 αυτοκίνητα ανά 100 κατοίκους. Το δηλωθέν εισόδημα ανέρχεται στα 9600ευρο ανά φορολογούμενο (5^{ος} στην κατάταξη των νομών στην χώρα), ενώ οι καταθέσεις κατά μέσο όρο ήταν του ποσού του 4120ευρο ανά κάτοικο . Τα Χανιά με 1.6 εκατ διανυκτερεύσεις αλλοδαπών είναι 8^η σε κατάταξη των νομών της χώρας ενώ στο κάθε άτομο αναλογούν 12 διανυκτερεύσεις .Στην παραγωγή λαδιού ο νομός καταλαμβάνει την 4^η θέση στην συνολική παραγωγή λαδιού της χώρας με ποσοστό 9% και 4^{ος} στην παραγωγή εσπεριδοειδών με ποσοστό 11%.

Πληθυσμός

Πληθυσμό	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Αριθ κατοίκων	133,774	134,763	135,576	136,254	137,452	137,818	138,357	138,54 2	138,62 1
Πυκνότητα Πληθυσμο ύ	57	57	57	58	58	58	58	58	
Γάμοι	832	549	795	727	809	524	809	729	789
Γεννήσεις	1,454	1,454	1,390	1,357	1,344	1,344	1,404	1,451	1,361
Θάνατοι	1,245	1,444	1,321	1,397	1,429	1,409	1,356	1,495	1,487
Ενεργός πληθυσμό ς	50,245	19,800	20,437	20,885	21,398	18,969	22,145	18,25 6	19,84 5
Απασχολο ύμενοι	47,683	17,850	18,250	18,500	18,900	16,657	19,179	15,03 9	16,85 2
Άνεργοι	3151	2,133	1,950	2,187	2,385	2,498	2,278	3,016	3,014

Προϊόν εισόδημα

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ακαθ εθνικ. Προϊών(τιμ εκατ δρχ)	150,87	192,46	220,84	239,54	280,04	310,73	342,54	374,36	406,01	516,37
Γεωργία% ΑΕΠ	22	24	16	16	15	15	13	12	11	12
Βιομηχανί α %ΑΕΠ	17	16	18	19	18	16	17	18	17	19
Υπηρεσίες %ΑΕΠ	61	60	66	65	67	69	69	70	70	70
Ακαθ εγχ προϊών(κα τά κεφ δρχ)	1,254,	1,547,	1,700,	2,022,	2,237,	2,568,	2,568,	2,860,	3,100,	3,722,

Γεωργία

ΓΕΩΡΓΙΑ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Εύνολο καλλιέργει ών (στρέμματα)	626,3	630,2	626,5	621,5	619,8	625,7	625,8	625,8	623,5	623,4
Αρδευθείσε ς Καλλιέργειε ς (στρέμματα)	148,6	140,2	160,8	162,4	184,5	198,6	195,6	215,4	220,6	230,7
Ελαιόλαδο (τόνοι)	35,12 4	36,25 4	32,54 7	43,21 4	23,587	31,87 4	26,85 4	36,57 2	30,29 8	35,10 3
Εσπεριδοει δή (τόνοι)	114,6 2	111,5 0	99,24	98,54	102,65	129,5 8	108,7 8	122,1 8	110,1 7	117,4 5
Μήλα	327	369	290	278	267	310	283	311	299	267
Ροδάκινα	416	323	321	314	291	291	271	269	274	265
Πατάτες	9,047	8,325	7,810	8,245	7,954	8,087	8,374	8,325	8,456	8,400
Τομάτες	21,88 1	14,54 1	19,56 2	21,14 5	26,325	26,87 4	28,56 7	27,58 7	26,65 4	26,82 3
Κρέας	6,601	6,800	7,721	6,721	7,256	7,458	7,915	7,515	7,896	8,287
Τυρί (μαλακό)	473	536	495	576	400	666	654	769	368	397
Αυγά(Χολ τεμάχια)	26,74 8	24,56 9	24,38 5	36,25 4	33,258	29,30 9	27,84 1	27,42 1	27,07 3	26,65 8

Τουρισμός

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα	8,981	10,837	11,882	12,991	14,212	14,436	17,689	18,953	19,331
Διανυκτερεύσει ς Ημεδαπών	162,48	155,09	171,42	171,39	207,38	163,98	197,60	253,01	278,24
Διανυκτερεύσει ς Αλλοδαπών	607,60	975,46	953,34	979,21	1,128,6	1,181,7	1,662,9	1,543,2	1,672,85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Ο νομός Χανίων βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Κρήτης και έχει σαν οριοθετούσα τα Χανιά. Η έκταση που καλύπτει ο νομός είναι 2.376 τ.χ και έχει πληθυσμό 138.745 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2002. Ο Νομός διοικητικά περιλαμβάνει 5 επαρχίες οι οποίες είναι ονομαστικά οι εξής:

Επαρχία Σφακίων (2.177 κατ),

Κισσάμου (20.344 κατ)

Σελίνου (7.987)

Αποκορώνου (12.799)

5) Κυδωνίας (45.460)

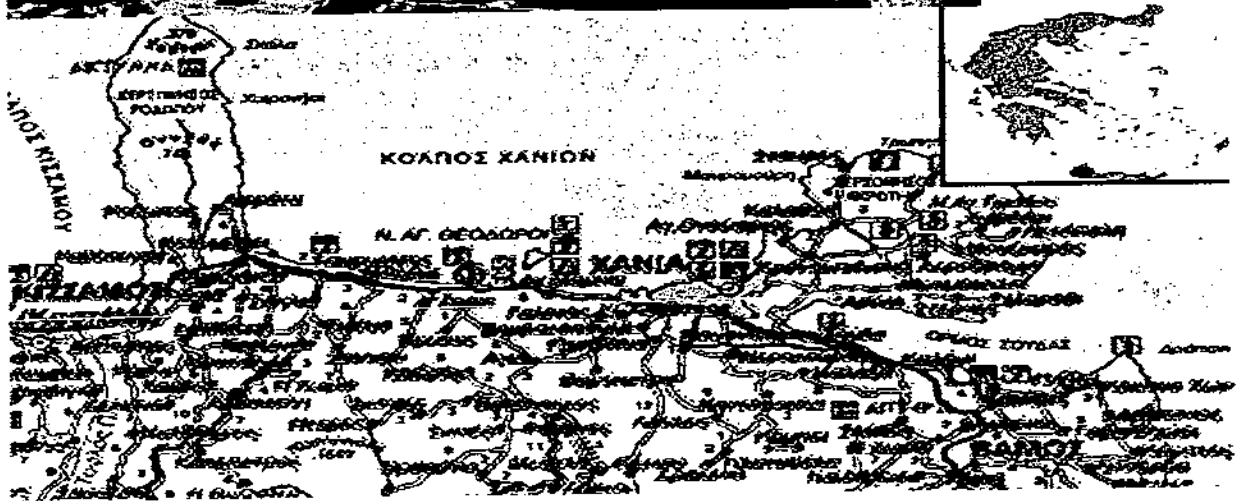
Ο νομός είναι κυρίως ορεινός καθώς περικλείει τα Λευκά Όρη (2.453 υψόμετρο). Το δυτικό τμήμα του νομού έχει θαυμάσιες παραλίες όπου βρέχεται από το Λιβυκό Πέλαγος. Τα Χανιά είναι μια όμορφη πόλη χτισμένη πάνω στη θάλασσα όπου συνδυάζει τόσο την παράδοση με τη σύγχρονη αρχιτεκτονική. Οι εκδοχές όσο αφορά την προέλευση της ονομασίας του νομού είναι ποικίλες μερικές από τις επικρατέστερες είναι οι ακόλουθες:

Παραφθορά του αρχαίου ονόματος της Κρήτης Χθόνια

2) Από το ψάρι χάννος, χάνι πλυθώ Χανιά

3) Από το προελληνικό τοπωνύμιο Αλάνια, κώμη (προάστιο ή συνοικία της Κυδωνίας), για το οποίο οι Άραβες νόμιζαν ότι ήταν ο αραβικός τύπος Αλ

Ηαηηη που ϑημαίηει χάνι και το οηοίο οι ντόηιοι το μετονόμασαν σε Χανιά θεωρώντας το αρχικό ΑΙ ως το άρθρο τα (τα Χανιά)

Η πόλη των Χανίων είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του νησιού μετά το Ηράκλειο. Παρέχει ένα από τα πιο ωραία γραφικά λιμάνια (μέσα στην Παλιά πόλη) και έναν μεγάλο βενετσιάνικο Φάρο που δίνει μια νότα ομορφιάς στο όμορφο αυτό τοπίο. Στην πόλη μπορείς να συναντήσεις Βενετσιάνικα, Τούρκικα αλλά και όμορφα νεοκλασικά κτίρια.

Ο νομός δεσπόζουν τα πλούσια φυσικά τοπία, οι καθαρές μικρές αλλά και μεγάλες παραλίες με τα κρυστάλλινα νερά τους, τα ιστορικά καθώς και τα αρχαιολογικά μέρη που έχει να επιδείξει ο νομός από την πλούσια ιστορία του. Τα σπήλαια και τα ενέμορφα φαράγγια (τα πιο φημισμένα είναι το φαράγγι της Σαμαριάς και το φημισμένο ιστορικά φαράγγι του Θερίσου) είναι μερικά από τα πιο σημαντικά τουριστικά μέρη που επισκέπτονται κάθε χρόνο εκατοντάδες τουρίστες από όλα τα μέρη της γης και κυρίως οι λάτρεις της φύσης. Στον νομό θα συναντήσουμε και την μοναδική λίμνη του νησιού την ονομαζόμενη Λίμνη του Κουρνά. Επίσης υπάρχουν και άλλα σημαντικά τοπία τα οποία πρέπει να γνωρίζει κάποιος τουρίστας για να τα γνωρίσει από κοντά

Το αρχαιολογικό μουσείο
Το ιστορικό αρχείο της Κρήτης
Οι τάφοι των Βενιζέλων
Το Τοπολιανό φαράγγι
Το Σκολιανό φαράγγι
Τα Φαλάσαρνα
Το μοναστήρι της Χρυσοσκαλίτισσας
Το Ελαφονήσι

Ο νομός μπορεί κάποιος να συναντήσει εκτός από τα λαογραφικά και αρχαιολογικά μνημεία, Μονές οι οποίες χρονολογούνται από τον 16^ο αιώνα ή και παλιότερα ,όπως και οι ορθόδοξες και Καθολικές εκκλησίες. Στις εκκλησίες τις Ορθόδοξες κάθε χρόνο πραγματοποιούνται πανηγύρια που τις περισσότερες φορές η διάρκεια τους υπερβαίνει για μια μέρα και μπορεί να κρατήσει μέχρι και τρεις μέρες .Οι γιορτές αυτές γίνονται για να τιμήσει κάθε εκκλησία τον Άγιο της.

Εκτός από τους τόπους που διεξάγονται οι εορτασμοί των Αγίων δίδεται στον κάτοικο επισκέπτη η ευκαιρία να δοκιμάσει την παραδοσιακή κρητική κουζίνα ,αλλά και παράλληλα να δοκιμάσει και την γνωστή κρητική τσικουδιά και το φημισμένο κρητικό κρασί. Επίσης μπορεί να αναφέρουμε και τις διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στην πόλη των Χανίων οι οποίες φανερώνουν πολλά από τα στοιχεία του Κρητικού λαού.

Ο παλιός λιμάνι των Χανίων ,οι πεζόδρομοι, τα καλοδιατηρημένα κτίρια, η περίφημη Πύλη των Χανίων, ο βενετσιάνικος φάρος του 16^{ου} αιώνα, τα απομεινάρια του παλιού λιμανιού και το παλιό τζαμί αποτελούν μερικά από τα μέρη τα οποία κάνουν να ξεχωρίζει η πόλη των Χανίων.

Κάνοντας κανείς να γνωρίσει τον νομό των Χανίων θα συναντήσει πολλές και όμορφες παραλίες τόσο μέσα στον νομό αλλά και καθώς απομακρυνόμαστε από το κέντρο εκτείνονται παραλιακά και άλλες πολλές όμορφες παραλίες κατά μήκος του νομού .Ακόμη θα έχει την ευκαιρία να απολαύσει ορεινά μικρά και μεγάλα χωριά που διαθέτουν πλούσια φυσικά τοπία και πηγές με κρυστάλλινο παγωμένο νερό που μπορεί να γευτεί κανείς κάνοντας μια ενδιάμεση στάση σε κάποια σημεία του δρόμου οδηγώντας προς τα ορεινά χωριά. Αν κάποιος δεν διαθέτει μεταφορικό μέσο θα

μπορέσει να πραγματοποιήσει την εκδρομή του προς τα ορεινά χωριά με τα δρομολόγια Κ.Τ.Ε.Λ Χανίων τα οποία έχουν δρομολόγια τα οποία μπορούν να εξυπηρετήσουν το ξένο επισκέπτη να έρθει σε επαφή με πολλές φυσικές ομορφιές του νομού είτε αυτές βρίσκονται στο βουνό ή στη θάλασσα.

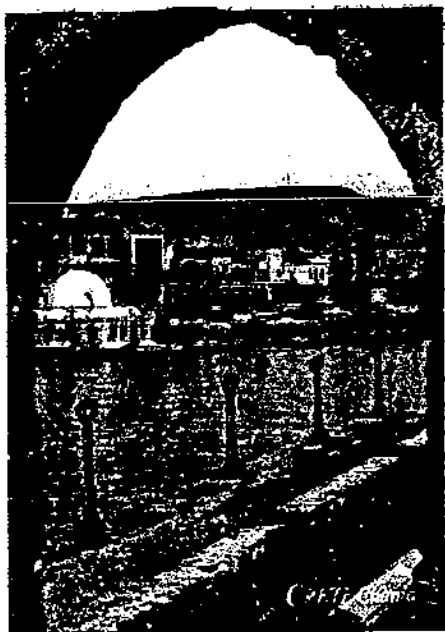
Η περιοχή του Ακρωτηρίου βρίσκεται και το Διεθνές αεροδρόμιο των Χανίων το οποίο απέχει 14 Χιλ από την πόλη. Η αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα γίνεται πολύ συχνά διότι πραγματοποιούνται πάρα πολλές πτήσεις charters απείθειας από το εξωτερικό καθώς πραγματοποιούνται και πολλές εσωτερικές πτήσεις με τελικό προορισμό τα Χανιά. Στην περιοχή της Σούδας βρίσκεται και το μεγάλο φυσικό λιμάνι το οποίο συνδέεται καθημερινά με δρομολόγια από τον Πειραιά-Χανιά και από Χανιά-Πειραιά. Επίσης στο Καστέλι της Κίσσάμου, άλλο ένα λιμάνι συνδέει ατμοπλοϊκώς τον νομό, με άλλες περιοχές της Ελλάδας. Υπάρχουν ακόμα και αλλά ποιο μικρά πλοία τα οποία εξυπηρετούν τη μετακίνηση των τουριστών ή και των κατοίκων του νησιού από το νησί τουριστικό φέρετρο του νησιού σε ένα άλλο κατά μήκος της θάλασσας.

Α ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΣΤΑ ΣΟΚΑΚΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΟΡΙΖΕΙ Ο ΚΑΘΕ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ

Ο επισκέπτης που έρχεται για πρώτη φορά στα Χανιά θα μπορέσει να παρατηρήσει το μεγάλο αριθμό κτιρίων και μνημείων που έχουν διασωθεί με την πάροδο του χρόνου. Η Χανιά πόλη πάνω και γύρω από το ύψωμα του Καστέλου, χτισμένη στα ερείπια της βυζαντινής Κυδωνιάς, περιτριγυρίζεται από το Βυζαντινό, το ενετικό τείχος και κατά ένα μέρος από την θάλασσα.

Η συνοικία Τοπχανάς ο επισκέπτης συναντά ανάμεσα στα στενά δρομάκια, βενετσιάνικα αρχοντικά και τούρκικα σπίτια. Σε εκείνο το σημείο βρίσκεται και η οχύρωση του Φιρκά, το ναυτικό μουσείο και η εκκλησία του Αγ.Σαλβαδόρ των Κρηνοσκανών μοναχών.

την παλιά Εβραϊκή συνοικία της Οβραική, υπάρχει η **συναγωγή**, το **λαογραφικό μουσείο**(Κρητικό σπίτι) και η **εκκλησία του Αγ. Φραγκίσκου**. Η εκκλησία στεγάζει το αρχαιολογικό μουσείο της πόλης και μέσα σε αυτό βρίσκονται ο θησαυρός της Μινωικής και της ελληνικής περιόδου.

Στην περιοχή του Σιντριβανιού ,γύρω από την οποία υπάρχει το τζαμί του **Κιουτσούκ Χασάν Πασά** (1645) και απέναντι του δεσπόζει το **βενετσιάνικο φάρο**. Λίγο πιο κάτω μπορούμε να συναντήσουμε τα **7 νεώρια**, (14-16αι μ.Χ). Καθώς προχωράμε κατά μήκος του λιμανιού συναντάμε καφετέριες και εστιατόρια τα οποία δημιουργούν μια φυσική ομορφιά σε συνδυασμό με το λιμάνι το οποίο αφήνει πόλη καλές εντυπώσεις σε όσους το επισκέπτονται.

Στην περιοχή των στιβανάδικων η οποία περιοχή κρατάει ακόμη κάποια στοιχεία του τουρκικού χαρακτήρα μπορεί κάποιος να αγοράσει δερμάτινα είδη διάφορα σουβενίρ κρητικά και αλλά αναμνηστικά κρητικά δώρα.

Στην περιοχή της Σπλάντζιας ,την παλιά τουρκογειτονιά βρίσκεται και η μικρή γεννησιακή εκκλησία του Αγ. Ρόκου(1630).

Στην πόλη υπάρχουν διάφορα ξενοδοχεία τα οποία αλλά δουλεύουν και τους 12 μήνες του χρόνου και αλλά μόνο στην τουριστική σεζόν και στα οποία κάποιος επισκέπτης μπορεί να εξασφαλίσει με κράτηση τη διαμονή του σε αυτά .

Η συνοικία Χαλέππα βρίσκεται το αρχοντικό του **Ελευθερίου Βενιζέλου** το παλάτι του **Κωνσταντίνου Γεωργίου** και η **Γαλλική Σχολή** (1860).

Στα σύνορα της πόλης με την περιοχή του ακρωτηρίου βρίσκονται οι **Τάφοι των Ελ και Βενιζέλου**.

Η παλιά πόλη είναι ένα όμορφο και γραφικό λιμάνι το οποίο προστατεύεται από ένα φυσικό κυματοθραύστη κατασκευασμένο από πελώριους βράχους. Σε εκείνο το σημείο βρίσκεται ο γνωστός βενετσιάνικος φάρος του οποίου ο στρογγυλός πύργος υπέστη ζημιές το 1593 και επιδιορθώθηκε μάλλον από τους Αιγυπτίους. Σε παρά πολλά μικρά μαγαζιά της παλιάς πόλης ο κάθε επισκέπτης θα μπορέσει να βρει μικρές και ήσυχες τραπεζιές για να μπορέσει να απολαύσει την παραδοσιακή κρητική κουζίνα καθώς και καφέδες, καφετερίες, μπαρ και πολλά τουριστικά μαγαζιά στα οποία μπορεί να αγοράσει διάφορα προϊόντα κρητικά τα οποία τα έχουν φτιάξει οι ντόπιοι (π.χ ενδύματα, υφαντά).

Στην περιοχή του παλιού λιμανιού και κοντά στο φρούριο του Φιρκά βρίσκεται και το **Εθνικό Μουσείο Κρήτης**. Στο κέντρο της πόλης ο κάθε επισκέπτης θα αντικρίσει την **Κρητική αγορά των Χανίων** η οποία είναι κτισμένη σε σχήμα σταυρού και αποτελεί ένα χαρακτηριστικό οικοδόμημα στον Βαλκανικό χώρο. Αν προχωρήσει κάποιος λίγο πιο πάνω θα αντικρίσει και τον **δημοτικό κήπο** που στην μια του πλευρά υψώνεται ένα **επιβλητικό κτίριο**, ενώ απέναντι από τον κήπο βρίσκεται και το **κεντρικό στάδιο των Χανίων** που παλιά ήταν το πεδίο του **Άρεως**.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

οιμίανι της Νέας Χώρας υπάρχει η γνωστή στους ντόπιους Παραλία της Νέας Χώρας. Η πιο κοντινή Παραλία της πόλης των Χανίων, βρίσκεται δυτικά της πόλης των Χανίων. Στην συγκεκριμένη παραλία βρίσκονται και τουριστικές ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες τους καλοκαιρινούς μήνες φιλοξενούν ένα αρκετά μεγάλο αριθμό παραθεριστών με αποτέλεσμα η παραλία να κατακλύζεται από τουρίστες αλλά και από ντόπιους.

Όπως βγαίνουμε από την πόλη οι πιο κοντινές παράλιες που συναντάμε είναι η Παραλία της Χρυσής Ακτής και η παραλία των Αγίων Αποστόλων.

(1) ΠΑΡΑΛΙΑ ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ.

Η Παραλία της Χρυσής Ακτής, ξεκινάει από εκεί που τελειώνει η παραλία της Νέας Χώρας με ένα χώρισμα από βράχια, βρίσκεται 5χιλ δυτικά της πόλης των Χανίων. Αποτελεί μια από τις ωραιότερες παράλιες που είναι κοντά στην πόλη που λειτουργούν για να εξυπηρετήσουν τις απαιτήσεις των λουόμενων καθώς και πολλές μικρές και μεγάλες παραβέρνηες κτισμένες σχεδόν πάνω στην θάλασσα. Ο κάθε επισκέπτης θα μπορέσει να συνδυάσει τόσο την ψυχαγωγία με το να γευτεί την ομορφιά της θάλασσας αλλά και να γευτεί να συνδυάσει και την ώρα του φαγητού, ή του καφέ με ένα πόλη ειδυλλιακό το φυσικής ομορφιάς.

(2) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Η Παραλία των Αγίων Αποστόλων, βρίσκεται 7χιλ δυτικά της πόλης των Χανίων. Στην περιοχή του Δήμου Νέας Κυδωνίας. Είναι μια ακόμα παραλία στην οποία τους καλοκαιρινούς μήνες συγκεντρώνει ένα πολύ μεγάλο αριθμό παραθεριστών.

(3) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

Η Παραλία της Αγίας Μαρίας βρίσκεται 9χιλ δυτικά της πόλης των Χανίων. Είναι μια αρκετά μεγάλη παραλία με μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες και μεγάλο αριθμό καταστημάτων, μπαρ, κλαμπ, εστιατόρια. Αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά τουριστικά

του νομού και ένα από τα μέρη της νυχτερινής διασκέδασης τόσο για τους ξένους και για τους ντόπιους.

(4) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΛΜΥΡΙΔΑΣ

Παραλία της Αλμυρίδας βρίσκεται 4,5χιλ ανατολικά της κωμόπολης Καλύβες στο νομό Χανίων. Έχει πολύ καθαρή θάλασσα και βρίσκεται σε ένα πολύ γραφικό μέρος που αξίζει να επισκεφτεί κάνοντας τουρισμό στον νόμο Χανίων.

(5) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΦΑΛΑΣΑΡΝΑΣ

Από τις ωραιότερες παράλιες της Κρήτης, με πολύ όμορφη αμμουδιά και καθαρά σε γκριζογάλανο χρώμα. Βρίσκεται στα δυτικά της Κρήτης και ανήκει στην επαρχία άμου, του νομού Χανίων. Στο τέλος της παράλιας βρίσκεται ένας βραχώδης λόφος στο οποίο πάνω είχε κτιστεί η αρχαία πόλη της Φαλάσαρνας.

(6) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΟΥ

Βρίσκεται στην ανατολική πλευρά των Χανίων και απέχει 18χιλ από την πόλη. Έχει καθαρή και όμορφη παραλία με καθαρά νερά κοντά στο θρυλικό φρούριο Φραγκοκάστελο, νοτιοανατολικά των Χανίων σε απόσταση 88χιλ.

(7) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ

Παραλία της Γεωργιούπολης ανατολικά των Χανίων, είναι μια μακριά παραλία με καθαρά και κρυστάλλινα νερά. Η απόσταση της από τα Χανιά είναι 38χιλ και μια ορεινά ανεπτυγμένη περιοχή. Η Γεωργιούπολη βρίσκεται περίπου στη μέση της απόστασης μεταξύ του νομού Χανίων και του νομού Ρεθύμνου. Η περιοχή είναι τουριστικά ανεπτυγμένη και ο πιο απαιτητικός τουρίστας θα μείνει ευχαριστημένος από τις υπηρεσίες που παρέχει η περιοχή.

(8) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΥΒΩΝ

παράλια των Καλυβών, είναι γραφική και βρίσκεται κοντά στον οικισμό της περιοχής

(9) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ

είναι μια μικρή και όμορφη παραλία κοντά στον οικισμό του Λουτρού, νότια της πόλης των Χανίων, σε απόσταση 85χιλ. Η παραλία είναι ιδανική για τους λάτρεις των θαλάσσιων σποών. Το νησάκι που υπάρχει στην είσοδο του κόλπου προστατεύει την μικρή παραλία από τους ανέμους

(10) ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑΣ

είναι μια όμορφη παραλία με κρυστάλλινα και καθαρά νερά που βρίσκεται 74.5χιλ νοτιοδυτικά της πόλης των Χανίων. Είναι μια από τις ωραιότερες παράλιες της Κρήτης

(1) ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΙΑΣ

Ένας από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς που έχει να επιδείξει ο νομός Χανίων είναι το γνωστό **Φαράγγι της Σαμαρίας**, ο οποίος είναι ένας από τους πιο σημαντικούς εθνικούς δρυμούς της Ελλάδας και ο σημαντικότερος στην Κρήτη. Κάθε χρόνο χιλιάδες τουρίστες κάθε εθνικότητας το επισκέπτονται καθώς και πολλοί έλληνες τουρίστες από όλα τα μέρη της Ελλάδος

ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή όσον αφορά το Φαράγγι της Σαμαρίας

ημερομηνία ίδρυσης: 1962

επιφάνεια πυρήνα: 4850 εκτάρια

Η νότια πλευρά του οροπεδίου του Ομαλού στη θέση Ξυλόκαστρο σε υψόμετρο 1000 μέτρα, στα Λευκά Όρη στο νόμο Χανίων της δυτικής Κρήτης, ξεκινά το φαράγγι της Σαμαρίας. Η άλλη άκρη του φαραγγιού που απέχει 16 περίπου χιλιόμετρα, καταλήγει στις ακτές της Κρήτης στο Λυβικό πέλαγος.

Φαράγγι της Σαμαριάς ,μοναδικός , στη Μεσόγειο ,μαζί με τις γύρω πλαγιές και αλλά
τερα αποτελεί τον Εθνικό Δρυμό Λευκών Ορέων ή Σαμαριάς .

ορφολογία της περιοχής ποικίλει .Περιλαμβάνει πολλές κορυφές με υψόμετρο πάνω
2000 μέτρα (κορυφή Βολακιάς 2.116 μ) και κατεβαίνει μέχρι τη θάλασσα .Βαθιές
λητικές χαράδρες ,γραφικά ρέματα, πηγές με πεντακάθαρο νερό και πυκνά δάση από
ρίσι, τραχειά πεύκη και πουρνάρι συνθέτουν ένα υπέροχο και μοναδικό τοπίο. Οι
τωσιακοί γεωλογικοί σχηματισμοί ,τα πολλά ανεξερεύνητα στοιχεία μαζί με μια
ερα πλούσια ποικιλία χλωρίδας και πανίδας συνθέτουν μια μοναδική σε αγριότητα
λητικότητα ,θεαματικότητα και μεγαλοπρεπή εικόνα.

από 450 είδη φυτικού βασιλείου βρίσκονται στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού
ομήντα από αυτά είναι ενδημικά είδη και υποείδη της Κρήτης όπως και ο δίκταμος,
ος ,η αμπελιτσιά και η μυοσοτίς είναι από τα φυτά που ζουν αποκλειστικά στο
γγι .Η ονοβρυχίς , το επίχρυσο και το κεφαλάνθηρο, είναι από τα σπάνια που
νεύουν να εξαφανιστούν . Η Σαμαριά έχει μια σημαντική σε ποικιλία και αριθμό
δα, με διάφορα είδη και υποείδη ενδημικά ή σχεδόν ενδημικά της Κρήτης .Είναι το
μέρος στην Ευρώπη όπου ζει σε άγρια κατάσταση το ονομαστό Κρητικό
κάτσικο ή Κρικρί , καθώς επίσης το κρητικό υποείδος ασβού ή άρκαλος, το κρητικό
άβι ή ζουρίδα , η κρητική νυφίτσα ή καλογιαννού .Ένα μικρόσωμο είδος ποντικιού, ο
κός αγκαθοπόντικας, δεν έχει εντοπισθεί σε κανένα άλλο μέρος της Ελλάδας.

ο το Φαράγγι και οι γύρω δασωμένες εκτάσεις είναι καταφύγιο πολλών ειδών της
οπανίδας ,ανάμεσα στα οποία ,τα πιο γνωστά ,είναι το όρνιο, ο γυπαετός ,ο
αετός , ο χρυσαετός καθώς και τα δυο Ευρωπαϊκά είδη κόρακα- κοκκινοκαλιακούδα
πρινοκαλιακούδα.

κόνα του Δρυμού ολοκληρώνεται με την παρουσία του ανθρώπου ,που εδώ και
ες από τα νεολιθικά ακόμα χρόνια ,έδρασε στο περιβάλλον του, αλλά και
ορφώθηκε από αυτό . Οι προϊστορικοί οικισμοί, η πόλη Κάινω, η πόλη Τάρα ,το
είο και το ιερό του Απόλλωνα και σαν απαραίτητο συμπλήρωμα ,οι
ποχριστιανικοί τάφοι , οι βυζαντινοί ναΐσκοι , το παλαιό χωριό της Σαμαριάς ,στο
ο του φαραγγιού και τα βενετσιάνικα κάστρα, είναι λιγοστά από τα ίχνη του
ώπου που κινήθηκε στην περιοχή .

βόρεια είσοδο του Δρυμού λειτουργεί, με ευθύνη του φορέα διοίκησης και διαχείρισης Δρυμού, κέντρο πληροφόρησης των Επισκεπτών, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Δρόμοι στο Δρυμό δεν υπάρχουν. Η πρόσβαση στη βόρεια είσοδο γίνεται από αμαξιτή οδό, συνδέει την περιοχή με την πόλη των Χανίων. Η κάθοδος του φαραγγιού, μέχρι την είσοδο του Δρυμού στον παραλιακό οικισμό της Αγίας Ρούμελης, γίνεται πεζή ακολουθώντας το κεντρικό μονοπάτι μήκους 16 χιλιομέτρων, που απαιτεί πεζοπορία από 6 ώρες. Από την Αγία Ρούμελη ο επισκέπτης μεταβαίνει ακτοπλοϊκός στη χώρα των Χανίων όπου παίρνει Λεωφορείο για τα Χανιά.

Ο ΘΕΡΙΣΑΝΟ ΦΑΡΑΓΓΙ

Ο Θερισιανό Φαράγγι μήκους 6 Χολ είναι ένα πλατύ και βαθύ φαράγγι, που ανήκει στο χωριό Θέρισσο, ένα από τα φημισμένα χωριά της Ρίζας, της επαρχίας Κυδωνιάς.

Ο δρόμος που περνάει μέσα από το φαράγγι, συνδέει το χωριό με τα Χανιά σφέροντας υπέροχη θέα, από δένδρα, νερά και γενικά μια εικόνα άγριας ομορφιάς.

Το φαράγγι, διαδραματίστηκαν διάφορα γεγονότα, που σημάδεψαν την Ιστορία του. Τον Ιανουάριο του 1821, Ο Λατιφ πασάς, όρμησε με 5000 χιλιάδες τούρκους να δέσει τους επαναστάτες. Στην είσοδο του φαραγγιού, περίμεναν 300 επαναστάτες και αρχίζει η αιματηρή μάχη, στην οποία έλαβαν μέρος και γυναίκες από της Κρήτης, κουβαλώντας φαγητό και πολεμοφόδια. Στη μάχη αυτή σκοτώθηκαν 500 Τούρκοι.

Μια άλλη επίθεση που έκανε ο Μουσταφά Ναιλη πασάς στον Θέρισσο ανάγκασε τους επαναστάτες να φύγουν από τον τόπο τους. Τότε, έφυγε και η μητέρα του Βενιζέλου, η κυρία Πλουμιδάκη, κρατώντας στην αγκαλιά της τον Βενιζέλο ηλικίας τότε δυο χρονών. Το 1867, ο Μουσταφά, με δυο λόχους Τούρκων, απομονώθηκαν στο Θέρισσο και πολιορκήθηκαν. Το Θέρισσο απέκτησε την μεγαλύτερη ιστορική σημασία του, μετά την επανάσταση του Βενιζέλου. Στις 10 Μάρτη του 1905, στο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, ο Βενιζέλος με τον Κ.Φουμη και οπαδούς τους κήρυξαν την επανάσταση εναντίον του σουλτάνου Κωνσταντίνου του Πρίγκιπα Γεωργίου. Η επανάσταση αυτή, ανάγκασε τον Πρίγκιπα να παραιτηθεί, τον Ιούνιο του 1906.

ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ

ό της επαρχίας Αποκορώνου, που το διαρρέουν τα ρυάκια Δελφίνας και Καβρός ,
νοπατήματα λέγονται τα 8 χωριά της περιοχής της λίμνης και αυτά είναι:

- Δημητρολιανά
- Μουρί
- Μπαλαρίνα
- Δράμια
- Κουρνάς
- Κάστελος
- Φλακή
- Πάτημα

του χωριού σε απόσταση 2,5 χλμ υπάρχει η μοναδική λίμνη της Κρήτης. Η
περεια της είναι 3,5 Χολ και η έκταση της 1,2 ή 1,4 τετρ. χλμ

λίμνη συγκεντρώνονται τα νερά των βουνών που υπάρχουν τριγύρω από αυτήν,
οχουν όμως και δυο πλούσιες πηγές ,μέσα σε αυτήν .Το αρχαίο όνομα της λίμνης
Κορησιά ,υπήρχε μάλιστα και ιερό της Κορησια Αθηνάς ,Το όνομα λέγεται ότι το
ε από την αραβική λέξη κούρα ,που σημαίνει λουτήρας, λίμνη .Η θεά της λίμνης είναι
ιδική και στα διάφανα νερά της ,καθρεπτίζονται τα γύρω βουνά .Στα νερά της δεν
οχουν ψάρια αλλά μόνο χέλια .

η δημιουργία της λίμνης, υπάρχει μια τοπική παράδοση που λέει, ότι στη θέση της
οχε κάποτε ένα χωριό. Ένας από τους κατοίκους του χωριού είχε μια πολύ όμορφη
η και μια μέρα πήγαιναν μαζί για γεωργικές δουλειές .Στο δρόμο η κοπέλα κουράστηκε
κάθισε σε μια πέτρα να ξεκουραστεί. Αρχισε λοιπόν να χτενίζει τα μαλλιά της
ποντας όμως ο πατέρας της πόσο όμορφη ήταν , ένωσε μια κτηνώδη επιθυμία για
κόρη του .Τότε η κόρη του ,τον παρακάλεσε να πει τρία λόγια και είπε: “Βούλα και
ολίμνα κι εγώ στοιχείο στη λίμνα” Αμέσως ο τόπος βούλιαξε και μετατράπηκε σε
η .Μάλιστα λένε ότι κάποιοι άνθρωποι που μπορούν και βλέπουν φαντάσματα , είναι

έση να δουν κάποιες φορές μέσα στο μεσημέρι την κοπέλα να χτενίζει τα ξανθά της μαλλιά στην μέση της λίμνης

ΜΟΝΟΠΑΤΙ

Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρόμων ,ξεκινά από τα Πυρηναία διασχίζει τη Ληψη την οροσειρά των Άλπεων και μέσω της Γιουγκοσλαβίας ,φτάνει στην Φλώρινα όπου ξεκινά το Ελληνικό κομμάτι. Διασχίζει ολόκληρη την Ελλάδα από όπου φτάνει στο Γύθειο και από εκεί νοητά στο Καστέλι που από εκεί αρχίζει το Ε4 στην Κρήτη, φτάνοντας μέχρι την Ζάκρο όπου τελειώνει. Δίνει την δυνατότητα στους περιπάτες να γνωρίσουν την άγνωστη Κρητική φύση, μιας και περνά από παλιά μονοπάτια ,οικισμούς, χωριά και βέβαια τα ψηλά βουνά της Κρήτης Η χάραξη και η σηματοδότηση έγινε με τη συμβουλή της περιφέρειας Κρήτης ,σε συνεργασία με τις κοινότητες των περιοχών που διασχίζει το Ε4 και όλους του ορειβατικούς Συλλόγους της Κρήτης. Υπεύθυνος για την χάραξη του έργου καθώς και την χαρτογράφηση του Ε4 στην Κρήτη είναι ο αρχιτέκτονας-ορειβάτης και ορειβάτης Γεώργιος Πετράκης

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 1-10 ;Ν.ΧΑΝΙΩΝ

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 11-20 ;Ν.ΧΑΝΙΩΝ- Ν.ΡΕΘΥΜΝΟΥ

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 21-30 Ν.ΡΕΘΥΜΝΟΥ- Ν.ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 31-40 ; Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ- Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ

ΜΟΝΟΠΑΤΙ

1. ΚΑΣΤΕΛΙ ΚΙΣΣΑΜΟΥ-ΣΦΗΝΑΡΙ

2. ΣΦΗΝΑΡΙ- ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΑΣ

3. ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ-ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ

4. ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ -ΣΟΥΓΙΑ

5. ΣΟΥΓΙΑ- ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ

6. ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ- ΛΟΥΤΡΟ

7. ΛΟΥΤΡΟ-ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΟ

8. ΣΟΥΓΙΑ-ΚΟΥΣΤΟΓΕΡΑΚΟ-ΟΜΑΛΟΣ

9. ΣΟΥΓΙΑ-ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ-ΟΜΑΛΟ

10. ΟΜΑΛΟΣ-ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ

ΤΕΛΙ ΚΙΣΣΑΜΟΥ-ΣΦΗΝΑΡΙ

Συνολικό μήκος: 22,5KM

Ώρες : 6,5ώρες

Προτεινόμενη περίοδος : άνοιξη και φθινόπωρο

Δυσκολία διαδρομής : Εύκολη διαδρομή σε βατό δρόμο και μικρές κλίσεις

ΑΔΡΟΜΗ

ΣΦΗΝΑΡΙ - ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΑΣ

Συνολικό μήκος : 32KM

Ώρες : 7 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος : Άνοιξη έως Φθινόπωρο

Δυσκολία διαδρομής : Χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες

ΔΑΔΡΟΜΗ

ΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ- ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ

Συνολικό μήκος :22KM

Ωρες :7 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος :Ανοιξη έως Φθινόπωρο

Δυσκολία διαδρομής :Χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες

Προσοχή : Απαιτείται αυξημένη ποσότητα νερού

ΔΑΔΡΟΜΗ

ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ –ΣΟΥΓΙΑ

Συνολικό μήκος :14,5KM

Ωρες :6 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος :Ανοιξη έως Φθινόπωρο

Δυσκολία διαδρομής : Χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες

Προσοχή : Απαιτείται αυξημένη ποσότητα νερού

ΔΡΟΜΗ

ΑΓΙΑ- ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ

ολικό μήκος : 20KM

ρες : 8-9 ώρες

οτεινόμενη περίοδος : Απρίλιο έως Σεπτέμβριο

σκολία διαδρομής : Από τις πλέον κουραστικές και δύσκολες της Κρήτης

οσοχή : Απαιτείται αυξημένη ποσότητα νερού

ΔΡΟΜΗ

ΡΟΥΜΕΛΗ- ΛΟΥΤΡΟ

ολικό μήκος : 13KM

ρες : 4,5 ώρες

οτεινόμενη περίοδος : Ολόκληρο το χρόνο κυρίως από Σεπτέμβριο έως Μάιο

σκολία Διαδρομής :Καμία

οσοχή: Απαιτείται αυξημένη ποσότητα νερού

ΔΑΔΡΟΜΗ

ΓΥΡΟ ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΟ

Συνολικό μήκος :19,5KM

Ώρες :6,5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος : Ολόκληρο το χρόνο

Δυσκολία Διαδρομής : Ελάχιστες

ΔΑΔΡΟΜΗ

ΓΥΡΟ ΚΟΥΣΤΟΓΕΡΑΚΟ ΟΜΑΛΟΣ

Συνολικό μήκος ; 24,5 KM

Ώρες : 8 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος : Μάιο έως Σεπτέμβριο

Δυσκολία Διαδρομής :Χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες

ΔΑΔΡΟΜΗ

ΓΥΡΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ –ΟΜΑΛΟΣ

Συνολικό μήκος :15KM

Ώρες : 7,5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος ; Μάιο έως Σεπτέμβριο

Δυσκολία Διαδρομής ; Σχετικά κουραστική η διάσχιση του φαραγγιού

ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΧΩΡΟΣ- ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ

Συνολικό μήκος : 18KM

Ωρες ; 6,5 ώρες

Προτεινόμενη Περίοδος :Υποχρεωτικά από Μάιο έως Οκτώβριο

Δυσκολία Διαδρομής : Σχετικά εύκολη διαμορφωμένη διαδρομή

ΤΥΠΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Η συγκοινωνία στο εσωτερικό του νομού γίνεται με λεωφορεία του ΚΤΕΛ που εκτελούν τακτική δρομολόγια προς Ρέθυμνο και Ηράκλειο. Τα δρομολόγια είναι ιδιαίτερα πυκνά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες .Από την Χώρα Σφακιών εκτελούνται δρομολόγια προς Πάρισο, Πλακιά και Αγια Γαληνή του νομού Ρεθύμνης . Θα αναφέρουμε στη συνέχεια τα δρομολόγια αστικών και υπεραστικών λεωφορείων καθώς και δρομολόγια αστικών και υπεραστικών λεωφορείων προς την Χώρα Σφακιών και τέλος δρομολόγια FERRY BOAT.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ	
ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ
ΠΙΑ	ΡΕΘΥΜΝΟ- ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΠΙΑ	ΣΤΑΛΟΣ- ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ- ΜΑΛΕΜΕΣ
ΠΙΑ	ΠΑΛΑΙΟΥΧΩΡΑ
ΠΙΑ	ΟΜΑΛΟΣ- ΑΓ. ΡΟΥΜΕΛΗ
ΠΙΑ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ
ΠΙΑ	ΣΟΥΔΑ
ΠΙΑ	ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
ΠΙΑ	ΣΠΗΛΛΙΑ (ΚΙΣΣΑΜΟΥ)
ΠΙΑ	ΑΓ. ΓΑΛΗΝΗ
ΠΙΑ	ΦΟΥΡΝΕΣ
ΠΙΑ	ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΟ- ΣΚΑΛΟΤΙ
ΠΙΑ	ΚΑΛΥΒΕΣ- ΒΡΥΣΣΕΣ
ΠΙΑ	ΒΑΜΟΣ
ΠΙΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ-ΓΑΒΑΛΟΧΩΡΙ
ΠΙΑ	ΚΟΡΔΑΚΙ
ΠΙΑ	ΧΩΡΑΦΑΚΙΑ-ΣΤΑΥΡΟΣ
ΠΙΑ	ΣΟΥΓΙΑ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ ΧΩΡΑΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	
ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	ΠΛΑΚΙΑΣ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	ΑΓ. ΓΑΛΗΝΗ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	ΑΝΑΠΟΛΙ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΟ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ FERRY-BOAT	
ΛΙΜΑΝΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ	ΛΙΜΑΝΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	ΛΟΥΤΡΟ- ΑΓ ΡΟΥΜΕΛΗ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	ΑΓ.ΡΟΥΜΕΛΗ
ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	Ν. ΓΑΥΔΟΣ
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ	ΣΟΥΓΙΑ- ΑΓ ΡΟΥΜΕΛΗ
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ	Ν. ΓΑΥΔΟΣ
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ	ΑΓ. ΡΟΥΜΕΛΗ
Ν. ΓΑΥΔΟΣ	ΑΓ .ΡΟΥΜΕΛΗ
Ν. ΓΑΥΔΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ
Ν. ΓΑΥΔΟΣ	ΣΟΥΓΙΑ
Ν. ΓΑΥΔΟΣ	ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
ΣΟΥΓΙΑ	Ν. ΓΑΥΔΟΣ
ΑΓ.ΡΟΥΜΕΛΗ	ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
ΑΓ.ΡΟΥΜΕΛΗ	ΣΟΥΓΙΑ-ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ

ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΚΡΗΤΗ

1.ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

ο αερολιμένας Χανίων διαθέτει δυο αεροδρόμια στο Ακρωτήριο και το Μάλεμε. Τα δυο αυτά αεροδρόμια είναι στρατιωτικά ,αλλά το μεγαλύτερο από αυτά του ακρωτηρίου χρησιμοποιείται και από την πολιτική αεροπορία για να μπορέσει να καλύψει τις μεταφορικές κινήσεις της Κρήτης .Το αεροδρόμιο καλύπτει περίπου το 36% της επιβατικής κίνησης στο νησί. Ο αερολιμένας των Χανίων συνδέεται αεροπορικώς μόνο με την Αθηνά

παρουσιάζει κάθε χρόνο μια συνεχόμενη αύξηση στην κίνηση που οφείλεται στην άφιξη του κόσμου να επισκεφτεί το νομό Χανίων για διακοπές. Κάποιος μπορεί να πει ότι το αεροπλάνο του προσφέρει ένα πολύ σύντομο ταξίδι για να επισκεφτεί τη Χανιά δίχως να επιβαρυνθεί ταλαιπωρία. Το γεγονός αυτό καθιστά το αεροδρόμιο τον καλύτερο ανταγωνιστή των ακτοπλοϊκών γραμμών του νομού που συνδέονται και αυτή τη σειρά τους με την Αθηνά, προκειμένου να εξυπηρετήσουν την αύξηση των επισκεψών στα Χανιά. Το αεροδρόμιο των Χανίων από την μεριά των τεχνικών έργων ανάπτυξης πολιτικών αεροσκαφών, ασφάλεια των πτήσεων, και διαδρομών καλύπτει τις ανάγκες του νομού και μακροπρόθεσμα. Το έτος 1999-2000 αναδιαμορφώθηκε και το νέο κτήριο του αεροδρομίου και εγκαταλείφθηκε το παλιό. Το νέο αεροδρόμιο είναι πολύ πιο σύγχρονο ακόμα μεγαλύτερο σε χώρους και ανέσεις προς την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του. Διαφέρει το κατάλληλο και προηγμένο τεχνολογικά αεροδρόμιο ελέγχου που μπορεί να ανταποκριθεί και στις ανάγκες πτήσεων όχι μόνο από το εσωτερικό αλλά και από το εξωτερικό. Έχει όλες τις βάσεις για να μπορέσει αργότερα να γίνει ένα διεθνές αεροδρόμιο αν οι ανάγκες της εποχής το απαιτήσουν.

ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Ο λιμάνι της Σούδας αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο φυσικό λιμάνι στον κόσμο και βρίσκεται 10 περίπου χιλιόμετρα έξω από το νομό Χανίων και κάποιος για να μετακινηθεί για να πάει προς αυτό είτε να κατευθυνθεί προς το νομό μπορεί να το κάνει με το αυτοκίνητο ή με κάποιο όχημα αυτοκίνητο ή μηχανάκι.

Ο νομός Χανίων συνδέεται Ατμοπλοϊκά με την Αθηνά με καθημερινά δρομολόγια πλοίων που εκτελούνται από τα Χανιά προς την Αθηνά και από Αθηνά για Χανιά. Οι αναχωρήσεις και αφίξεις των πλοίων γίνονται από το εμπορικό λιμάνι της Σούδας Χανίων. Επίσης τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί ατμοπλοϊκή σύνδεση Καστελλίου- Γυθείου. Έτσι με την σύνδεση Κρήτης και Πελοποννήσου.

ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

- Αρχαιολογικό Μουσείο, οδός Χάληδων 25 Ανακτά 8,30-15,00 Δευτέρα κλειστά

- **Ναυτικό Μουσείο , Χανιά Ακτή Κουντουριώτη Ανοικτά: 10.00-16.00**
κλειστά Κυριακή
- **Ιστορικό Αρχείο , Χανιά οδός Σφακιανάκη 20 Ανοικτά 9.00-13.00**
- **Λαογραφικό Μουσείο, Γαβαλοχώρι /Αποκόρωνας Ανοικτά 9.00-20.00 Σα**
9.00-19.00,Κυ 10.00-13.00
- **Λαογραφικό Μουσείο (κρητικό σπίτι), Χανιά οδός Χάληδων 46β Ανοικτά**
9.00-15.00 και 18.00-21.00 καθημερινά
- **Βυζαντινή Συλλογή , Χανιά οδός Θεοδοκοπούλου Ανοικτά 8.30-15.00**
Δευτέρα κλειστά
- **Εκκλησιαστικό μουσείο, Μοναστήρι Αγια Τριάδα Τζακαρολών**
- **Εκκλησιαστικό Μουσείο Μοναστήρι Γουβερνέτου**
- **Εκκλησιαστικό Μουσείο Μοναστήρι Χρυσοπηγής**
- **Εκκλησιαστικό Μουσείο, Μοναστήρι Γωνιάς**
- **Πολεμικό Μουσείο, Χανιά Στρατώνας Τζομπανάκη Ανοικτά 9.00-13.00**
Σαβ,Κυρ κλειστά
- **Μουσείο Χημείας ,Χανιά οδός Ελ. Βενιζέλου 34γ Ανακτά 7.00-14.00 Σαβ,**
Κυρ κλειστά
- **Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Κανδάνου/ Σέλινο**
- **Βυζαντινό και Λαογραφικό Μουσείο Σπηλιάς /Κίσσαμος Ανακτά 17.00-**
18.00 Σα 11.00- 12.00 και κατόπιν συνεννόησης

ακάτω θα αναφερθούμε με λίγα λόγια σε μερικά από τα Μουσεία του νομού Χανίων:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

βρίσκεται στη οδό Χάληδων 21 και στεγάζεται στο ναό του Αγίου Φραγκίσκου. Η έκθεση αποτελείται από δυο μεγάλα εκθεσιακά μέρη .Στο πρώτο μέρος του εκθεσιακού χώρου τίθενται ευρήματα της ύστερης νεολιθικής εποχής και της χαλκοκρατίας .Στο δεύτερο μέρος εκτίθενται αρχαιότητες των ιστορικών χρόνων. Καθώς μπαίνουμε στο μουσείο από την αριστερή πλευρά υπάρχουν αγγεία και δείγματα υστερονεολιθικής κεραμικής (3000-2900) μέχρι την υστερομινωική εποχή (1200 π.χ) Επίσης αγγεία κεραμικής και άλλα αντικείμενα που προέκυψαν κυρίως με την ελληνοσοουδική ανασκαφή(γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 60) .Ιδιαίτερη προσοχή αξίζει να δώσει κανείς στο αρχείο των επιγραφών με γραμμική Α και πήλινων δίσκων και σφραγισμάτων

Από τα πιο σημαντικά ευρήματα της Μινωικής αρχαιολογίας για το θέμα της προέλευσης του είναι ένα πήλινο σφράγισμα που απεικονίζει ηγάτη ή θεό στην κορυφή του κελύφους συγκροτήματος που ίσως είναι μινωικό ανάκτορο (1500-1400 π.χ)

Συνέχεια από την ανατολική πλευρά του Μουσείου υπάρχουν αγάλματα και επιγραφές στήλες των ελληνικών και ρωμαϊκών χρόνων, από διάφορα μέρη του νομού και κυρίως από το Ασκληπιείο της Λισσού, από το Δικτυνναίο, όπως το άγαλμα της Αρτέμιδος και η προτροπή του αυτοκράτορα Αδριανού από την Ρωμαϊκή Κίσαμο .

ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΗΜΕΙΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

και περισσότερο από 100 χρόνια ιδρύεται στα Χανιά της Κρήτης Δημόσιο Χημείον, λόγω των οραματισμών του ενθουσιώδους δρ Ιωάννου Βαμβακά, μετέπειτα διευθυντού. Το πρώτο τούτο στην Ελλάδα κρατικό χημείο ,επίσημο δηλαδή εργαστήριο έρευνών τροφίμων και παρεμφερών αγαθών, εξοπλίζεται με τα τελειότερα όργανα της εποχής και επιτελεί επί δεκαετίας τιτάνιο έργο:Συνεχής είναι ο έλεγχος δειγμάτων ελαίου, ζύθου ,γάλακτος ,βουτύρου, μέλιτος ,άλευρος και η διασφάλιση της ποιότητας των οικιακών προϊόντων.

Ο μαρασμός του κτίσματος κατά την διάρκεια του β παγκόσμιου πολέμου οδηγεί σε εγκατάλειψη και μεταστέγαση των εγκαταστάσεων. Τα πολύτιμα ωστόσο σκευή δεν μπορούν να βρουν τη θέση τους σε χώρο πανομοιότυπο του παλαιού .Σήμερα το μουσείο αντιστά με ακρίβεια το Δημόσιο Χημείον των αρχών του αιώνας: οι πάγκοι εργασίας ,οι ζυγοί ,ο επαγωγός έχουν αποκατασταθεί πλήρως, τα αναλυτικά όργανα ,οι ζυγοί, τα αλάτινα και υάλινα σκευή είναι έτοιμα να αναλάβουν υπηρεσία, τα αντιδραστήρια και τα χημικά υλικά αναμένουν στους φοριαμούς ,οι διακίσιοι περίπου τόμοι της συλλεγμένης βιβλιοθήκης καλύπτουν τις απορίες του ιστορικού των επιστημών .Πίνακες φωτογραφίες από εγχειρίδια της εποχής επεξηγούν την χρήση των εκθεμάτων. Το μουσείο στεγάζεται στο κτίριο του Γενικού Χημείου του Κράτους

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

Μιας ανυπολόγιστης αξίας θησαυρός σε εκκλησίες (πάνω από 300 βυζαντινές) και σημαντικά μοναστήρια ευρίσκονται διασκορπισμένα στο νόμο Χανίων .Εδώ ο επισκέπτης να βιώσει ανεπανάληπτο θρησκευτικό τουρισμό ή να διεξάγει έρευνες σχετικά με την βυζαντινή τέχνη ή την θρησκευτική αρχιτεκτονική. Θαυμάσιες εκκλησίες με εξαιρετικές αγιογραφίες εν μέρει επί τους μαέστρους της βυζαντινής αγιογραφίας όπως του Ιωάννου Παλαιολογίου, καταδεικνύουν την σπουδαιότητα αυτού του τόπου.

Ο επισκέπτης μπορεί εκτός άλλων να επισκεφτεί:

1. εκκλησία του Αγ Γεωργίου στους Κομιτάδες Σφακιών
2. τον Αγ Νικόλαο στη Μονή Σελίνου
3. τον αρχάγγελο Μιχαήλ στα Καλαριανά Κανδάνου,
4. την μητέρα του θεού στο Κακοδίκι Σελίνου
- 5 την εκκλησία του Αγ Νικολάου στα Κυριακοσελιά,
- 6 την Ροτόντα στην Επισκοπή Κισσάμου,
- 7 την μητέρα του θεού στον Στύλο,
- 8 την Βασιλική από την α βυζ Περίοδο στη Σούγια και πολλές άλλες

νόμο Χανίων ευρίσκονται και αλλά πολλά σπουδαία μοναστήρια. Μερικά από αυτά

Αγ Τριάδα Τζαγκαρολών

ο Γουβερνέτο στο Ακρωτήρι

μονή Γωνιάς στο Κολυμπάρι

μονή της Χρυσοσκαλίτισσας κοντά στο Ελαφονήσι

ο γυναικείο μοναστήρι της Χρυσοπηγής στις Μουρνιές

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

από το καλοκαιρινό Φεστιβάλ της πόλης των Χανίων, με θεατρικές παραστάσεις, μουσικές βραδιές, εικαστικές εκθέσεις, κοντσέρτα, οργανώνονται στα Χανιά και στη γύρω περιοχή πλούσιες και ενδιαφέρουσες πολιτιστικές εκδηλώσεις από τους φορείς τους πολιτιστικούς συνδέσμους τα ιδρύματα και ιδιωτικές πρωτοβουλίες κατά την διάρκεια του χρόνου.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

τουρισμός κατέχει μια πολύ σημαντική θέση στην οικονομία του νομού Χανίων με τις αστικές δραστηριότητες να αποτελούν σημαντική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης. Έχει τη δυνατότητα της διάχυσης της γνώσης, του πολιτισμού κάθε περιοχής στα πλαίσια της διατήρησης της ιδιαίτερης πολιτιστικής ταυτότητας συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην πρόοδο της ιδέας της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας. Επιδιώκεται η ολοκληρωμένη ανάπτυξη του πολύμορφου μνημειακού και ιστορικού πλούτου, του φυσικού κάλλους και του κλίματος της Κρήτης στην κατεύθυνση ανάπτυξης ευρύμορφου τουρισμού στα πλαίσια πάντα της Εθνικής πολιτικής τουρισμού.

Βασικές επιδιώξεις της ανάπτυξης του τουρισμού, είναι η ισόρροπη γεωγραφικά και ομοιόμορφα κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας καθώς και η ουσιαστική ανάπτυξη των προσφερόντων υπηρεσιών.

Στόχοι του Υποπρογράμματος είναι:

(1) Η ένδειξη των Πολιτιστικών και Φυσικών Πόρων και η ένταξη τους στην αγορά του Τουρισμού έμμεσα από την ανάπλαση ιστορικών αστικών κέντρων, την αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων και μνημείων, την οργάνωση Πολιτιστικών διαδρομών και εκδηλώσεων, την κατασκευή συνεδριακών κέντρων και μνημείων, την οργάνωση Πολιτιστικών Πόρων. Οι ενέργειες αυτές ενισχύονται παράλληλα από δράσεις που εντάσσονται στα πλαίσια ανάπτυξης Διαπεριφερειακής Συνεργασίας των παράκτιων και νησιωτικών περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(2) Η προώθηση της ανάπτυξης νέων μορφών Τουρισμού που συμβάλουν στη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου και στην ποιοτική βελτίωση των τουριστών. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με :

- Την κατασκευή λιμένων αναψυχής για την ολοκλήρωση της ζώνης Ναυσιπλοΐας –Αναψυχής
- Με την ενίσχυση διεθνών αθλητικών οργανώσεων
- Με την δημιουργία υποδομών για την υποδοχή δραστηριοτήτων στην ενδοχώρα

Η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών
ν τομέα και την βελτίωση των υποδομών μεταφορών και τηλεπικοινωνιών

Η ένταξη των πολιτικών ανάπτυξης του Τουρισμού στο πνεύμα της διαφύλαξης των
κών, πολιτιστικών ή παραδοσιακών πόρων της Περιφέρειας που αναδεικνύουν το
ριτικό πλεονέκτημα της Κρήτης και που βοηθούν στην επίτευξη των στόχων
τυξης της

έτρα που προτείνονται προκειμένου να υλοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι είναι:

Μέτρο Τουριστικές Υποδομές – Πολιτιστικός Τουρισμός

Μέτρο Διαχείριση υπηρεσιών στον Τουρισμό- Πολιτισμό. Νέες Μορφές Τουρισμού

Μέτρο Περιβάλλον

(4) Μέτρο Κατάρτιση.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

διάφορες έρευνες που έχουν γίνει διαπιστώθηκε ότι άνομος Χανίων μειονεκτεί στις
λες ξενοδοχειακές μονάδες σε σχέση με το νομό Ηρακλείου. Τα τελευταία χρόνια έχει
μια προσπάθεια ώστε να μπορέσουν όσοι ασχολούνται με τον τουρισμό στο νόμο
ων να προχωρήσουν στην ανέγερση μεγάλων και πολυτελών ξενοδοχειακών
δων ώστε να μπορέσει να αναβαθμιστεί και η ποιότητα των τουριστών στο νομό.
ες μονάδες έχουν δημιουργηθεί στη Γεωργιούπολη, τον Πλατανιά, το Γεράνι και
άζονται στην Κίσαμο, τα Φαλάσαρνα, το Ελαφονήσι και την Παλαιόχωρα.
άλληλα παρατηρείτε και μια κινητοποίηση όσο αφορά τις αγροτικές και ορεινές
ρχές της ενδοχώρας, για να προχωρήσουν κάποιες ιδέες υλοποίησης όσο αφορά την
άθμιση του τουρισμού και στις ορεινές περιοχές του νομού Χανίων.

ΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ**ΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ
ΤΗΝ ΠΟΛΗ****ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΑΝΔΡΑ / 191	Πλατ. Σοφοκλή Βενιζέλε	(28210) 52280	51790
ΑΡΧΑΙ/90	.....	(28210) 93224	.....
ΑΡΧΑΙ/76	.....	(28210) 95466	.....
ΑΡΧΑΙ/96	.....	(28210) 94357	.....
ΑΡΧΑΙ/90	.....	(28210) 98565	.....
ΑΡΧΑΙ/98	.....	(28210) 50525	.....
ΑΡΧΑΙ/65	.....	(28210) 93227	.....
ΑΡΧΑΙ/70	.....	(28210) 70945	.....

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΑΡΧΑΙ/152	Κισσάμου 55	(28210) 92872	93023
ΑΡΧΑΙ/114	πλατεία 1866	(28210) 90181	94034
ΑΡΧΑΙ/13	Α παρ Θεοδοκοπούλου	(28210) 95516	.....
ΑΡΧΑΙ/31	Θεοδοκοπούλου 55-57	(28210) 90007	75931
ΑΡΧΑΙ/41	Τζανακάκη 23	(28210) 27970	17973
ΑΡΧΑΙ/108	Ακτή Ενώσεως	(28210) 27100	27105
ΑΡΧΑΙ/60	Ακρωτηρίου 92	(28210) 58317	56821
ΑΡΧΑΙ/117	Λεωφ. Κυδωνιάς	(28210) 71271	71270
ΑΡΧΑΙ/17	Δωδεκανήσου 16	(28210) 41904	55325

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

	21	Ναζάκη 7	(28210) 43217	-----
Ρ	68	Α Αρχοντάκη 3	(28210) 55557	55558
ΑΔΙΤΗ	20	Αγ. Δέκα 18	(28210) 57602	-----
ΟΣ	57	Ακτή Παπανικολή	(28210) 96021	96022
Η	39	Αποστολίδου 9	(28210) 94667	94668
ΝΙΣ	59	Τζανακάκη 68	(28210) 51850	58070
Σ	34	Μαν. Κούνδουρου 29	(28210) 44291	44923
ΔΙΛΟΣ	30	Παπαναστασίου 76	(28210) 53294	-----
	33	Ελ. Βενιζέλου κ 8ης Δεκεμβρίου	(28210) 46060	51888
ΛΕΟΝΕ	12	Α παρ. Θεοδοκοπούλο	(28210) 76762	76762
ΙΑ	33	Μάλαξης κ Σκινερ	(28210) 91943	95768
Α ΕΛΕΝΑ	45	Σφακιανάκη 42	(28210) 46722	46723
Η	189	Νικ Φωκά κ Κύπρου	(28210) 51881	41000
ΝΙΑ	68	Μανουσογιαννάκηδων	(28210) 95343	-----
	51	Ιωνίας 8	(28210) 95088	-----
Α ΟΡΗ	25	Μ.Μπότσαρη 56	(28210) 90684	-----
	41	Αγ. Λαύρας κ Μεσολογι	(28210) 45310	-----
ΚΙΑ	72	Ακτή Κουντουρική	(28210) 90302	91843
ΕΛΗ	65	Ζυμβιδων κ Γρηγορίου	(28210) 70007	90855
ΛΟΣ	65	Λεωφ Κυδωνίας	(28210) 95215	98150
ΕΙΔΩΝΙΟ	23	Ακτή Παπανικολή	(28210) 87404	-----
ΑΛ ΣΑΝ	42	Γ Παίξη	(28210) 42818	-----
ΣΑΡΝΑ	56	Ε παρ Σελίνου	(28210) 93736	93739
Α	94	πλατεία 1866	(28210) 91360	75875

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΑΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
.....	26	ΜΠΟΝΙΑΛΗ 3	(28210) 41195	.....
.....	34	ΠΛΑΤΕΙΑ 1866	(28210) 93603	93604
.....	30	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	(28210) 53294	53294
.....	39	ΚΕΝΤΡΟ	(28210) 32105	.....

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΑΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
.....	42	ΘΕΟΤΟΚΙΛΟΥ 21	(28210) 93224	93226
.....	18	ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ 14	(28210) 95466	.....
.....	13	ΘΕΟΤΟΚΙΛΟΥ 12	(28210) 94033	.....
.....	14	ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ 9	(28210) 98566	98565
.....	28	ΛΙΘΙΝΩΣ 29	(28210) 54371	55213

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΚΡΕΚΟ.....24	ΘΕΟΤΟΚΙΛΟΥ 47-49	(28210) 90432	95566
ΙΟΣ.....11	Χ.ΜΙΧΑΛΗ ΝΤΑΛΙΑΝΗ 27	(28210) 44020	.....
ΝΤΕΛΦΙΝΟ.....31	ΘΟΦΑΝΟΥΣ 9	(28210) 93098	96500
ΝΤΙ ΠΙΕΤΡΑ.....8	ΘΕΟΤΟΚΙΛΟΥ 37	(28210) 88541	.....
ΟΣ.....277	ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ 46	(28210) 94740	54502
ΠΑ.....94	ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 164	(28210) 28440	28439

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΙΑ / ΚΑΙΝΕΣ			
ΑΡΗΣ.....	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28210)61113	61006
ΙΕΝ ΜΠΗΤΣ.....	ΚΑΒΡΟΣ	(28210)61128	61129
ΤΡΑ.....	ΑΛΜΥΡΙΔΑ	(28210)51660	51663
ΘΟΣ.....	ΑΓ.ΜΑΡΙΝΑ	(28210)60608	60605
ΝΑΣ ΒΙΛΑΤΣ.....	ΚΑΒΡΟΣ	(28210)61416	61418
Α ΠΑΡΑΝΤΑΙΣ.....	ΓΕΡΑΝΙ	(28210)61315	61134
Ε ΚΡΕΤΑ ΠΡΙΝΣΕΣ.....	ΜΑΛΕΜΕ	(28210)62702	62221
Ε ΜΟΝΤΕ.....	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28210)61390	61274
ΟΤ ΜΠΗΤΣ.....	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28210)61063	61397

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Α/Α ΚΑΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
.....25	ΠΡΟΦ.ΗΛΙΑΣ	(28210)54669	.....

ΔΟΣΙΑΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ**ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

Α/Α ΚΑΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
.....42	ΘΕΟΤΟΚ/ΛΟΥ 26	(28210)93224	93226
.....18	ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ 14	(28210) 95466	.....
.....13	ΘΕΟΤΟΚ/ΛΟΥ 17	(28210) 94033	.....
.....14	ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ 9	(28210) 98566	98565
.....28	ΛΙΘΙΝΩΣ 29	(28210) 54371	55213
.....20	ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΚΜΟΣΧΩΝ	(28210) 70945	70945

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΚΡΕΚΟ.....24	ΘΕΟΤΟΚΙΛΟΥ 47-49	(28210) 90432	95566
ΟΣ.....11	Χ.ΜΙΧΑΛΗ ΝΤΑΛΙΑΝΗ 27	(28210) 44020	.....
ΝΤΕΛΦΙΝΟ.....31	ΘΟΦΑΝΟΥΣ 9	(28210) 93098	96500
ΝΤΙ ΠΙΕΤΡΑ.....8	ΘΕΟΤΟΚΙΛΟΥ 37	(28210) 88541	.....
ΟΣ.....277	ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ 46	(28210) 94740	54502
ΠΑ.....94	ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 164	(28210) 28440	28439

ΠΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΚΤΟΣ ΠΟΛΕΩΣ**ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΙΑ / ΚΛΙΝΕΣ			
ΑΡΗΣ.....	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28210)61113	61006
ΙΕΝ ΜΠΗΤΣ.....	ΚΑΒΡΟΣ	(28210)61126	61129
ΠΤΡΑ.....	ΑΛΜΥΡΙΔΑ	(28210)51660	51663
ΙΘΟΣ.....	ΑΓ.ΜΑΡΙΝΑ	(28210)60608	60605
ΝΑΣ ΒΙΛΑΤΖ.....	ΚΑΒΡΟΣ	(28210)61416	61418
Α ΠΑΡΑΝΤΑΙΣ.....	ΓΕΡΑΝΙ	(28210)61315	61134
Ε ΚΡΕΤΑ ΠΡΙΝΣΕΣ...	ΜΑΛΕΜΕ	(28210)62702	62221
Ε ΜΟΝΤΕ.....	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28210)61390	61274
ΟΤ ΜΠΗΤΣ.....	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28210)61063	61397

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΜΑ/ ΚΛΙΝΕΣ			
ΕΠΙΤΗΡΙ.....25	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ	(28210)54669	.....
ΑΝΔΡΟΣ ΜΠΗΤΣ.....160	ΔΡΑΜΙΑ	(28210)61602	61669
ΥΡΙΔΑ ΜΠΕΙ.....93	ΑΛΜΥΡΙΔΑ	(28210)31650	31751
ΘΕΙΑ.....115	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	(28210)68542	68004
.....32	ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ	(28210)32224	27375
Α ΒΙΛΑΤΖ.....72	ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ	(28210)23344	55213
ΕΛΕΑΝΝΑ.....33	ΣΤΑΥΡΟΣ	(28210)39480	39565
ΕΤΕΡ ΛΙΛΙ.....26	ΚΑΛΑΘΑΣ	(28210)64755	64811
ΙΑ ΜΠΗΤΣ.....75	ΚΑΣΤΕΛΙ	(28210) 29300	23304
ΡΑΛΝΤ.....22	ΠΛΑΚΑ	(28210)31753	31576
	ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ		

.....112	ΡΑΠΑΝΙΑΝΑ	(28210) 22966	23525
ΤΡΑΛΙ.....42	ΚΑΛΥΒΕΣ	(28210)31970	31971
ΤΕ ΒΑΡΔΙΑ.....38	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ	(28210)45444	45445
.....38	ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ	(28210)24106	23528
ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ.....151	ΔΡΑΜΙΑ	(28210)61702	61061
Α ΜΑΡΙΝΑ.....359	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	(28210)93522	99221
ΟΣ ΒΙΛΑΤΖ.....40	ΚΑΤΩ ΔΑΡΑΤΣΟ	(28210)32146	32124
ΖΤΗΣ ΜΠΛΟΥ.....78	ΚΑΛΑΘΑΣ	(28210)64913	64080
ΑΝΑ.....34	ΣΚΟΥΤΕΛΩΝΑΣ	(28210) 22812	22811

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΕΙΡΗΝΗ.....	30	ΣΟΥΓΙΑ	(28230) 51342	51185
ΡΟΥΜΕΛΗ.....	13	ΑΓ.ΡΟΥΜΕΛΗ	(28250) 91240	91232
ΑΙΣ.....	19	ΤΑΥΡΩΝΙΤΗΣ	(28240) 22929	22959
ΤΗ.....	64	ΚΑΛΑΜΑΚΙ	(28210) 31352	33101
ΜΑΝΟΣ.....	30	ΚΑΒΡΟΣ	(28250) 61221	61205
ΜΥΘΟΣ.....	42	ΜΑΛΕΜΕ	(28210) 76120	71919
ΑΝΑΡΙΑ.....	23	ΚΑΛΑΜΑΚΙ	(28210) 32055	.....
ΑΝΔΡΟΣ Μ.....	45	ΜΑΛΕΜΕ	(28210) 62653	62678
ΙΑ.....	41	ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ	(28250) 68111	.....
ΡΙΔΑ.....	14	ΑΛΜΥΡΙΔΑ	(28250) 31608	.....
Χ ΧΟΛΙΝΤΕΙ.....	56	ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ	(28210) 33300	31693
ΟΛΗ.....	29	ΚΑΒΡΟΣ	(28250) 61001	61442
ΟΥΣ.....	17	ΓΑΛΑΤΑΣ	(28210) 32110	.....
Α ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ.....	20	ΓΑΛΑΤΑΣ	(28210) 31413	.....
Α ΑΡΜΟΝΙΑ.....	20	ΓΑΛΑΤΑΣ	(28210) 22746	.....
ΜΗΣ ΕΛΕΝΗ.....	46	ΓΑΛΑΤΑΣ	(28210) 31866	52784
ΤΕΝ ΜΠΗΤΣ.....	18	ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ	(28210) 41981	40747
ΤΡΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗ.....	40	ΚΑΣΤΕΛΙ	(28220) 23390	23464
ΙΑ.....	23	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61326	61636
.....	35	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61493	61493
.....	46	ΟΜΑΛΟΣ	(28210) 67180	67124
ΟΝΗ.....	56	ΚΑΒΡΟΣ	(28310) 61678	61679
ΑΝΕΙΤ.....	41	ΚΑΛΑΘΑΣ	(28210) 59109	69810
ΒΕΣ ΜΠΙΤΣ.....	115	ΚΑΛΥΒΕΣ	(28250) 31285	31134
ΙΣΟΣ.....	110	ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ	(28210) 71500	71501
ΑΜΟΣ.....	45	ΚΑΣΤΕΛΙ	(28220) 22086	22475
ΥΜΠΑΡΙ ΜΠΙΤΣ.....	120	ΔΑΡΑΤΣΟ	(28240) 22725	22391
.....	28	ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ	(28210) 32326	31110
ΣΣΙΑ.....	82	ΓΕΩΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61389	.....
Η.....	21	ΚΑΛΑΘΑΣ	(28210) 64795	73157
ΔΑΣ.....	32	ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙΑΝΑ	(28210) 64472	.....

ΑΣ.....	31	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	(28210) 60288	68838
.....	90	ΔΡΑΜΙΑ	(28310) 61569	61520
Α ΒΙΣΤΑ.....	50	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	(28210) 68097	68771
ΝΤΟ.....	41	ΔΑΡΑΤΣΟ	(28210) 32225	32933
ΟΛΟΓΙΑ.....	59	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61414	.....
ΟΜΑΛΟΣ.....	33	ΟΜΑΛΟΣ	(28210) 67590	67190
ΠΙΔΕΣ.....	33	ΑΙΜΥΡΙΔΑ	(28250) 32450	31124
ΤΑΣ.....	14	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61283	61149
ΑΛΓΙΑ.....	63	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61400	61327
Μ ΛΑΝΤ.....	51	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	(28210) 31805	32397
.....	56	ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ	(28210) 93607	94829
ΕΑΣ ΜΠΗΤΣ.....	47	ΚΑΒΡΟΣ	(28250) 61218	61007
ΔΑΚΗΣ.....	63	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61618	61619
.....	56	ΚΑΣΤΕΛΙ	(28220) 23223	22343

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		ΚΑΙΝΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	FAX
ΝΟΜΑ /				
ΕΗΜΕΝΙΑ ΑΜΜΟΥΔΙΑ.....	15		(28250) 61223	61073
ΝΩΣΣΟΣ.....	17		(28210) 81230	.....
ΕΤΡΟΠΟΛ.....	31	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250) 61750	.....

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ	/	FAX
ΝΟΜΑ /ΚΑΙΝΕΣ					
ΚΟΛΑΣ.....	33	ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ	(28250)61375		61011
ΟΣΕΙΔΩΝ.....	31	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ	(28230) 41374		41115

ΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ**ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

ΔΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΗΛ
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΝΔΟΡΑ	A	(28210) 43588/9
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΣΤΕΛΙΟΣ	A	28230-41286
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΤΕΛΧΙΝΕΙΑ	A	28210-31385
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΦΛΟΙΣΒΟΣ	A	28250-92069, 92070
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΦΟΙΝΙΚΑΣ	A	28230-41227

Β ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΔΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΗΛ
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΚΑΡΑΒΑΝΟΣ	B	(28210) 32315
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΚΑΡΟΛΟΣ	B	(28210) 55019
	ΣΤΟΥΝΤΙΟΣ		
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΚΑΣΤΑΛΙΑ	B	(28240) 22268
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΜΑΛΟΥ	B	(28210) 32332
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΜΙΝΕΡΒΑ	B	(28210) 68813
	ΜΠΗΤΣ		
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΡΙΤΑ	B	(28210-54278-43327
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΡΟΥΑΓΙΑΛ ΣΑΝ	B	(28210) 60281
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΣΚΑΛΑ	B	(28210)-42618-46363
ΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΣΤΑΡ ΔΑΡΑΤΣΟ	B	(28210)-68680

Camping

Camping	ΑΠΤΕΡΑ ΜΠΗΤΣ	Γ	(28210) 22636,23973
Camping	ΑΤΡΙΟΝ ΒΙΛΛΑΤΖ	Γ	(28210) 68636
Camping	ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ ΜΠΙΤΣ	Γ	(28240) 22725

Camping

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΗΛ
Camping	ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΜΠΙΝΓΚ	ΛΟΙΠΑ	(28210) 68555/6
Camping	ΜΥΘΟΥΜΝΑ ΚΑΜΠΙΝΓΚ	ΛΟΙΠΑ	(28230) 41120
Camping	ΝΟΠΙΤΖΙΑ	ΛΟΙΠΑ	(28230) 41120
Camping	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ	ΛΟΙΠΑ	(28210) 31138
Camping	ΧΑΝΙΑ ΚΑΜΠΙΝΓΚ	ΛΟΙΠΑ	(28210) 31138

Τ.Ε.Ι.731ΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Α ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΩΝΥΜΙΑ	Δ/ΝΣΗ	Τ.Κ	ΤΗΛ	ΦΑΧ/ΜΕΛΟΣ
PROVESTA AIRLINE	ΙΟΝΙΑΣ 10	73100	63736	90388
SYRISM				
PIN TRAVEL	ΜΠΟΝΙΑΛΗ 11-19	73134	53309	53309
PLADAS TRAVEL RENT	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	73100	68700-3	68704
CAR				
PTERA TRAVEL	ΜΑΚΡΥΣ ΤΟΙΧΟΣ	73100	33303	33304
RADENA TRAVEL	ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ 63^A	73100	58855	41848
ANEA TRAVEL BUREAU	ΜΠΟΝΙΑΛΗ 12-19	73132	52301-2	50503
IANEA TRAVEL	ΤΖΑΝΑΚΑΚΗ 28	73132	44780	57740
UB TOURS	ΜΠΟΝΙΑΛΗ 26	73100	59566	43388
ONCORT TRAVEL	ΣΦΑΚΙΩΝ 6	73132	43809	53831
RETA 'S DIVING CENTER	ΚΙΣΣΑΜΟΥ 121	73100	93616	97437
CTYNNΑ TRAVEL	ΑΓ. ΜΑΡΚΟΥ 6	73131	50443	43930
. GRECO TOURIS S.A	ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ	73131	60525	60638
AFONISSOS TRAVEL	ΚΑΝΕΒΑΡΟ 3	73132	32030	33070
A TRAVEL	ΧΑΛΗΔΩΝ 25	73100	24965	24965
EE. DEES	ΤΖΑΝΑΚΑΚΗ 52	73100	54418	-----
RAV.AGENSY				
TEKRETA TOURISM	ΚΑΝΕΒΑΡΟ 9	73132	52142	55777
RAVEL				
ALAMAKI TRAVEL	ΑΓ.ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ	73135	31995	32245
ONTAXAKIS TRAVEL	ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 32	73136	93506	92162
OYROYPAKIS TRAVEL	ΚΥΔΩΝΙΑΣ 124	73135	99912	-----
YDONIA TRAVEL	ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗ 10	73100	57412	40440
YRIAKAKIS TRAVEL	ΧΑΖΤΗΜΙΧΑΛΗ	73100	50500-2	-----

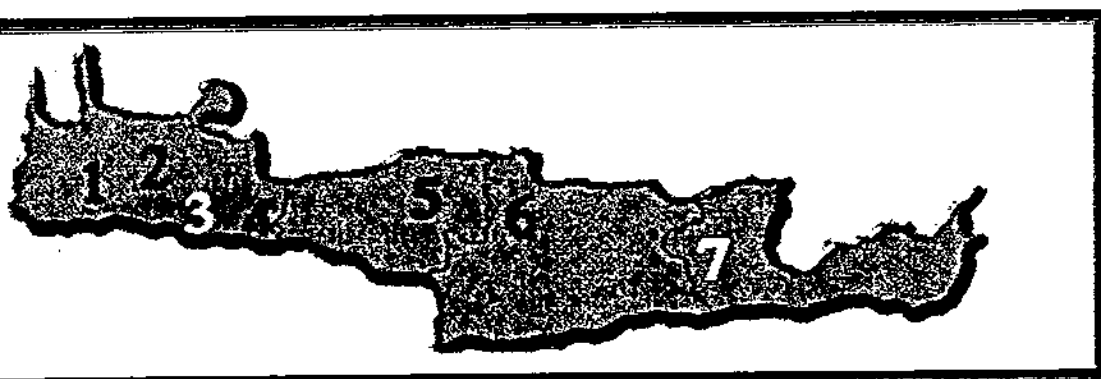
ΓΙΑΝΝΑΡΗ 78				
SSOS TRAVEL	ΠΛΑΤΕΙΑ 1866	73100	23917	96717
HALOS TRAVEL	ΠΛΑΤΕΙΑ 1866	73100	97119	68812
D V.Y.NA TRAVEL	ΚΑΤΩ ΣΤΑΛΟΣ 83	73100	68856	92886
OLMAR TOYRS	ΙΟΝΙΑΣ 13	73100	97331	81598
SYDA TRAVEL	ΜΙΝΩΟΣ ΣΟΥΔΑ 2	73200	81598	54502
JUNNY TOYRS CRETE	ΤΖΝΑΚΑΚΗ 38	73100	51609	44946
REKKING PLAN	ΚΑΡΑΟΛΗ 15	73132	44946	

ΤΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

καταφύγια της Κρήτης φιλόξενα και ζεστά βρίσκονται στα υψηλότερα ορεινά σημεία νομού Χανίων τα οποία καταφύγια βρίσκονται πάνω σε κατοπράχαλα βουνά. Ψύχονται σε ανήσυχους περιπάτηδες και ταξιδιώτες. Για να τα επισκεπτεί κανείς θα πρέπει να έρθει σε επαφή με τους κατά τόπους ορειβατικούς συλλόγους ,εκτός από το καταφύγιο που βρίσκετε ανοιχτό από τον Απρίλιο έως Οκτώβριο .Επισκεφτείτε τα καταφύγια της Κρήτης .Γνωρίστε ένα τρόπο ζωής δυναμικό και ασυμβίβαστο .Νιώστε τις αλλαγές που προσφέρουν.

ΟΠΟΘΕΣΙΕΣ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ

- 1. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Καλλέργη Λευκά Όρη**
- 2. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Κατσιβέλη- Σβουριχτής Λευκά Όρη**
- 3. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Βολικά Λευκά Όρη**
- 4. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Ταύρης Λευκά Όρη**
- 5. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Τουμπωτός Πρίνος Ψηλορείτης**
- 6. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Πρίνος Ασίνες -Ψηλορείτης**
- 7. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Λιμνάκαρου Όρος Δίκτη**

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Καλλέργη

στο στολίδι των Λευκών Όρεων. Πεζοπορία από Ομαλό 1.30 ώρα ή 5 χιλιόμετρα
μαλου αγροτικού δρόμου. Βρίσκεται πάνω από το φαράγγι της Σαμαριάς με μοναδική
στα Λευκά Όρη και είναι ανοιχτό από το μήνα Απρίλιο μέχρι το τέλος του Οκτώβρη
να φιλοξενήσει πεζοπόρους και ανήσυχους ταξιδιώτες

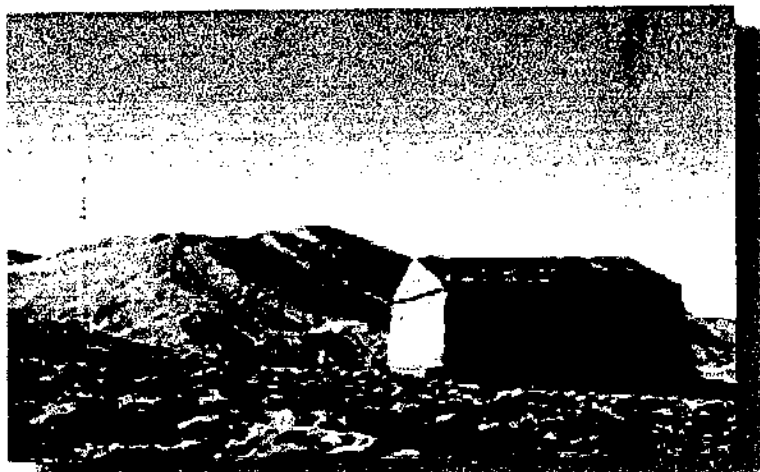
ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ: Πάνω και δίπλα από τον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς και το οροπέδιο
Ομαλού

ΥΨΟΜΕΤΡΟ: 1680 μέτρα

ΚΛΙΝΕΣ: 50 θέσεις για ορειβάτες και το καλοκαίρι για περισσότερους

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ: 1970

ΣΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΠΡΙΝΟΣ

το καταφύγιο εξυπηρετεί αναβάσεις στις κορυφές Γυρίση (1779μ) και Κουδούνι (1800μ) καθώς και πολλές πεζοπορικές διασχίσεις. Στο φαράγγι αυτό υπάρχουν και τρεις επιπλέον ριχνητικές διαδρομές 60μ δυσκολίας VI, για την επανάληψη των οποίων χρειάζονται δάκια και friends. Από το χωριό Άνω Ασίτες: Βγαίνουμε από το χωριό με κατεύθυνση προς το χωριό Πρινιάς. Στα δεξιά μας στην έξοδο του χωριού Άνω Ασίτες υπάρχει ένας πεζοπορικός διάδρομος που είναι σηματοδοτούμενος στις διακλαδώσεις μέχρι την περιοχή της Γυρίσης. Εκεί συναντάμε πόρτα μετά την οποία ξεκινά μονοπάτι που οδηγεί στο φαράγγι. Η διαδρομή του μονοπατιού είναι πολύ καλά σηματοδοτημένη. Ώρες πορείας 1.30- 2.00. Από το χωριό Κάτω Ασίτες : Με αυτοκίνητο περνάμε μέσα από το χωριό Κάτω Ασίτες και φτάνουμε στη Μονή Γοργολαινή και συνεχίζουμε πάνω σε χωματόδρομο για τον πεζοπορικό χώρο όπου υπάρχει τσιμεντένια δαξαμενή. Εδώ αφήνουμε το αυτοκίνητο και μετά 20 λεπτά, φτάνουμε στο καταφύγιο

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ: Ασίτες -Ανατολική πλαγιά του Ψηλορείτη

ΥΨΟΜΕΤΡΟ ;1100 μέτρα

ΚΛΙΝΕΣ ; 45 κρεβάτια

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ: 1967

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΛΙΜΝΑΚΑΡΟΥ

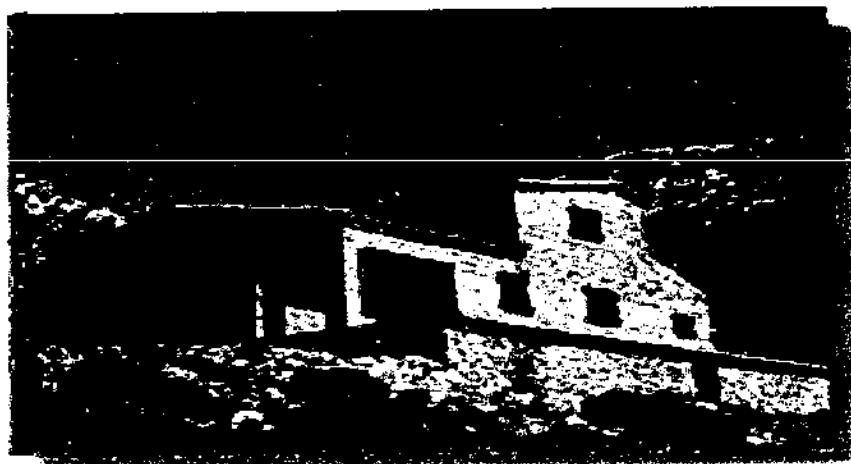
καταφύγιο βρίσκεται στην θέση Ανεσάρι πάνω και δυτικά από το οροπέδιο
άκαρο. Είναι μια ώρα και 45 λεπτά από τον Άγιο Γεώργιο

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ: οροπέδιο Λιμνακάρου Όρος Δίκτυ

ΥΨΟΜΕΤΡΟ: 1350 μέτρα

ΚΛΙΝΕΣ : 15 κρεβάτια

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΑΥΤΗΣ

Το καταφύγιο της ΤΑΥΤΗΣ βρίσκεται στο ομώνυμο οροπέδιο πάνω από τα Ασκύφου τα Σφακιά. Το καταφύγιο χτίστηκε σε οικόπεδο που πρόσφερε στον ορειβατικό ορμηστή Χριστοδουλάκης από τα Ασκύφου. Η κατασκευή του άρχισε το 1988 και ολοκληρώθηκε το 1992. Στο οροπέδιο ΤΑΥΤΗΣ, ΝΙΑΤΟ και στις κορφές του Κάστρου, ο ορειβατικός Χανίων πραγματοποιούσε αναβάσεις από το 1930. Στα Ασκύφου και στην Αύρη χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά από Κρητικούς Σκι το 1955

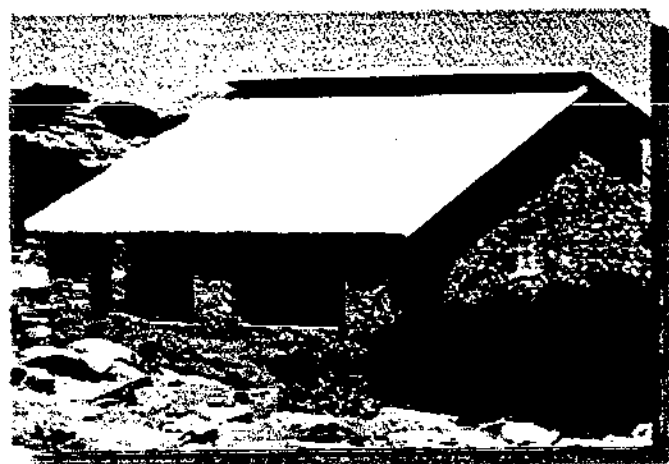
ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ: οροπέδιο ΤΑΥΤΗΣ, Ασκύφου Σφακιά-Λαυκά Όρη

ΥΨΟΜΕΤΡΟ: 1200 Όρη

ΚΛΙΝΕΣ : 42 κρεβάτια σε δωμάτια

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ : 1993

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΟΥΜΠΩΤΟΣ ΠΡΙΝΟΣ

Το καταφύγιο είναι 3 ώρες και 45 λεπτά από το Φουρφουρά ενώ φτάνει και δρόμος μέχρι το καταφύγιο από το χωριό Κουρούτες .Βρίσκεται στην δυτική πλευρά του Ψηλορείτη με θέα στα Λευκά Όρη και το Λυβικό πέλαγος .Για να το επισκεφτεί κανείς χρειάζεται να έρθει σε συνεννόηση με τον ορειβατικό Σύλλογο Ρεθύμνου

ΠΡΟΘΕΣΙΑ: Δυτικής πλαγιάς του Ψηλορείτη

ΨΟΜΕΤΡΟ: 1500 μέτρα

ΚΛΙΝΕΣ :28 κρεβάτια

ΑΤΣΙΒΕΛΙ- ΣΒΟΥΡΙΧΤΗΣ

Το μικρό και γραφικό ορειβατικό καταφύγιο. Το καταφύγιο βρίσκεται στο κέντρο των Λευκών Ορέων .Για να φτάσει κανείς στο καταφύγιο χρειάζονται 6 ώρες πεζοπορία από το καταφύγιο Καλλέργη και 7 ώρες από το Ξυλόκαστρο. Υπάρχει όμως εναλλακτική διαδρομή από την Ανώπολη Σφακιών σε 6 ώρες πεζοπορία, που όμως μπορεί να χρησιμοποιηθεί εάν χρησιμοποιηθεί ο αγροτικός ορεινός δρόμος μέσω του οποίου μπορεί να προωθηθεί κανείς γρηγορότερα έτσι που να απαιτούνται μόνο 3 ώρες πεζοπορίας .

ΟΠΟΘΕΣΙΑ: Στους πρόποδες της Σβουριχτής –Κεντρικά Λευκά Όρη

ΨΟΜΕΤΡΟ: 1970 μέτρα

ΛΙΝΕΣ : 25 θέσεις για ορειβάτες

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ : 1992

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΒΟΛΙΚΑ

Βρίσκεται στην Βόρεια πλευρά των Λευκών Ορέων .Γύρω του βρίσκονται κορφές που σφύρονται για καλοκαιρινές και χειμερινές αναβάσεις .Σπαθί, Βενιζέλος ,Άγιο Πνεύμα
Το καταφύγιο του Βόλακα είναι το πρώτο ορειβατικό καταφύγιο που χτίστηκε στην Κρήτη.
Για να φτάσει κανείς στο καταφύγιο του Βόλακα χρειάζονται 3 ώρες πεζοπορία από το
Μονό Κάμποι.

Υπάρχει όμως αγροτικός ορεινός δρόμος.

ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ (ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ)

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΡΗΤΗΣ είναι μια επιχείρηση που η δράση της περιορίζεται μέσα στον Νομό Χανίων και έχει σαν στόχο της όπως και όλες οι άλλες επιχειρήσεις την αύξηση των κερδών. Για πρώτη φορά λειτούργησε τον Μάρτιο του 1998 και απαρτιζόταν από 15 μέλη, τα οποία εκπροσωπούσαν ισάξια στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας. Οι νομαρχιακές διοικήσεις των νομών, οι συνδικαλιστικοί και επαγγελματικοί φορείς τουριστικών πρακτόρων, εργοδότης, ιδιοκτητών ενοικιαζόμενων δωματίων, διευθυντών, εργαζομένων σε ξενοδοχειακές μονάδες, η Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Κρήτης αποτελούν τα πρώτα αρχικά μέλη της εταιρίας που συστάθηκε.

Η εταιρία τουρισμού της Κρήτης δημιουργήθηκε με σκοπό να βοηθήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην τουριστική ανάπτυξη του τουρισμού στην Κρήτη. Ένας από τους κύριους στόχους που θέσει σε λειτουργία ο οργανισμός αυτός είναι και ο 12μηνος τουρισμός στην Κρήτη, το μέτρο που αν γίνει υλοποιήσιμο και τεθεί σε εφαρμογή τότε θα έχουμε μια πολύ μεγάλη οικονομική ώθηση στην οικονομία στο νησί και περισσότερο η ανεργία θα μειωθεί αισθητά.

Ο οργανισμός έχει θέσει δυο στόχους πάνω στους οποίους κινείται για να μπορέσει να υλοποιήσει το προαναφερόμενο στόχο.

- Βελτίωση της παρούσας τουριστικής υποδομής του νησιού
- Ανάπτυξη μη υπαρχόντων τουριστικών προϊόντων

Το πρώτο συνέδριο το οποίο έγινε είχε σαν κύριο θέμα την ανεκμετάλλευτη δυναμική που διαθέτει το νησί αλλά δεν έχει μέχρι τώρα προβάλλει. Η Κρήτη μπορεί να προωθήσει δυναμικά μερικά καλά τουριστικά προϊόντα που ήδη προβάλλονται από την εταιρία Τουρισμού Κρήτης και αυτά τα εξής ακόλουθα:

Συνεδριακή υποδομή
Πολιτισμός –Περιήγηση
Κρητική διατροφή
Μοναστήρια –Κάστρα
Πολιτιστικά γεγονότα
Χειμερινή τουριστική υποδομή

μπορέσει να γίνει η προώθηση των παραπάνω προϊόντων τότε το γεγονός αυτό θα επιφέρει
εσα αποτελέσματα καθώς θα συμβάλλει στη:

Βελτίωση και δημιουργία τουριστικού προϊόντος
Ανάπτυξη και βελτίωση νέων τουριστικά παραγωγών αγορών

ανάπτυξη και η ενίσχυση νέων τουριστικών αγορών, σε επίπεδο θεματικού τουρισμού αλλά και
των παραγωγών χωρών, είναι τα τελευταία χρόνια ο κορμός της στρατηγικής ανταγωνιστριών
ρών.

Κύπρος, η Ισπανία και η Τουρκία προβάλλουν δυναμικά συνέδρια, αγροτουρισμού και οι πρώτες
ο θρησκευτικό τουρισμό, ενώ η Τουρκία ρίχνει μεγάλο βάρος στον ιατρικό τουρισμό, με έμφαση
ην αιμοκάθαρση,

Θεματικός τουρισμός στις διάφορες μορφές του εκτός από το βασικό χαρακτηριστικό του ότι
λαδή δεν επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από εποχικότητα, παρουσιάζει και άλλη μια σημαντική
φοροποίηση σε σχέση με το συμβατικό προϊόν: ο τελικός καταναλωτής είναι μέση και υψηλής
ονομικής τάξης με συνέπεια η αγοραστική δύναμή του να βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο του
ζικού πελάτη. Σε επίπεδο προσφοράς παραδοσιακών καταλυμάτων η Κρήτη μειονεκτεί
γκριτικά με ανταγωνίστριες χώρες. Το μειονέκτημα αυτό όμως μπορεί να εξισορροπηθεί με την
οποίηση των πολιτιστικών παραμέτρων που υπάρχουν σε αφθονία στην Κρήτη. Μπορούμε να
κινήσουμε από τα μοναστήρια, τους αρχαιολογικούς χώρους, τα φυσικά μνημεία ή τα πολιτιστικά
ώμενα τα οποία η Εταιρία Τουρισμού Κρήτης ήδη προβάλλει με σειρά ενεργειών, μπορεί να
ταλήξει κάποιος να αναδείξει μέχρι και τη χλωρίδα και την πανίδα του νησιού.

Εταιρία Τουρισμού Κρήτης διαχειρίζεται ένα αναπτυξιακό κομμάτι του ΠΕΠ Κρήτης ,το οποίο αφορά στην τουριστική ανάπτυξη. Τα αρχικά κονδύλια που εκχωρήθηκαν στο φορέα υπερβαίνουν 1 εκατ.ευρώ από το Γ ΚΠΣ .Φυσικά υπάρχει στρατηγικός στόχος η Εταιρία να αποκτήσει τη δυνατότητα οικονομικής αυτοτέλειας, στηριζόμενη σε δικούς της πόρους , οι οποίοι θα προέρχονται από την εκπόνηση μελετών και την πραγματοποίηση διάφορων αναπτυξιακών δράσεων.

Εταιρία Τουρισμού Κρήτης έχει να παρουσιάσει μια πλούσια σειρά δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τα γραφεία των Διευθύνσεων Εξωτερικού του ΕΟΤ

Εργασίες από τις προτάσεις που έχει κάνει ο οργανισμός ο οποίος αναφερόμαστε(πηγή ΕΟΤ) είναι η προώθηση προολυμπιακού τουρνουά ιστιοπλοϊκών αγώνων, μελέτη ανταγωνιστικών προορισμών, προτάσεις για θέσπιση Limousine service .

Εργασίες έχουν τυπωθεί έντυπα τουριστικής προβολής της Κρήτης με θεματολογίες περιηγητικού περιεχομένου, συνεδριακού περιεχομένου Έχουν γίνει αναπτυξιακές μελέτες όπως μελέτη τουριστικής και οικολογικής αξιοποίησης των ορεινών όγκων της Κρήτης ,μελέτη τουριστικής και οικολογικής αξιοποίησης των φαραγγιών και σπηλαίων της Κρήτης .Δημιουργείται στατιστική βάση δεδομένων κρητικού τουρισμού και συμμετέχει σε διεθνές τουριστικές εκθέσεις

Έχει ακόμα πραγματοποιηθεί μελέτη –καταγραφή ξενοδοχείων της Κρήτης με συνεδριακή υποδομή και μελέτη- καταγραφή χειμερινών καταλυμάτων Κρήτης. Επίσης η Εταιρία Τουρισμού Κρήτης δημιούργησε ηλεκτρονική σελίδα για την Κρήτη ,ενώ έχει κάνει ειδικές ενέργειες προβολής και ανάπτυξης .

Εταιρία Τουρισμού Κρήτης υλοποιεί δράσεις που εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο .Είναι δεδομένη η πολιτική βούληση της Γ.Γ Περιφέρειας Κρήτης για το σχεδιασμό ,μέσω της εταιρίας ενός πακέτου αναπτυξιακών δράσεων στο Γ ΚΠΣ.

Προσπάθεια θα δοθεί στη δυναμική προώθηση ειδικών τουριστικών προϊόντων μέσω ειδικών εκθέσεων και στη διεύρυνση της γκάμας των θεματικών προϊόντων με τη προσθήκη και άλλων τομέων .

Ελλείψεις στον τομέα προβολής ,είναι δυνατόν να καλυφθούν με τις επόμενες αναπτυξιακές δράσεις .Στον τομέα των μελετών θα ήταν σημαντικό να γίνει μελέτη κοινωνικού-οικονομικού

οφίλ του επισκέπτη στο νησί ανά εποχή. Έχοντας την ανωτέρω πληροφορία, μπορούμε εύκολα σχεδιάσουμε Marketing plan στην προσπάθεια επιμήκυνσης της καλοκαιρινής περιόδου.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

προώθηση νέων μορφών τουρισμού οι οποίοι οδηγούν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου καθώς και στην προσέλκυση τουριστών με υψηλό επίπεδο (χρηματικό) είναι ένας από τους στόχους που επιτυγχάνεται με τα εξής έργα:

Κατασκευή λιμένων αναψυχής για την ολοκλήρωση του δικτύου ναυσιπλοΐας –αναψυχής: έργα τουριστικής αξιοποίησης λιμένα Αγ. Νικολάου, λιμενικό έργο Ιεράπετρας, μαρίνες Μαλλίων, Θύμνου Αγίου Νικολάου, Παλαιόχωρας – σύνολο παρεμβάσεων 15,5 εκατ. ευρώ

Τόνωση οικονομική όσο αφορά τις αθλητικές εγκαταστάσεις 350 εκατ. ευρώ

Δημιουργία κατάλληλων υποδομών για την υποδοχή δραστηριοτήτων στην ενδοχώρα

Διαχείριση και προστασία όσο αφορά το φυσικό περιβάλλον, σύνολο παρεμβάσεων 1 εκατ. ευρώ

από τα σημαντικότερα επίσης πλεονεκτήματα που διαθέτει το νησί είναι ο τομέας του τουρισμού και του πολιτισμού τα οποία πλεονεκτήματα θα αναδείξουν την Περιφέρεια της Κρήτης.

α την υλοποίηση του στόχου θα πρέπει να παρθούν τα εξής μέτρα :

Οι τωρινές ξενοδοχειακές μονάδες θα χρειαστούν έναν ποιοτικό εκσυγχρονισμό

Βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών

Η ιδιωτική επένδυση θα πρέπει να ενισχυθεί ώστε να οδηγηθούμε στην ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (Συνεδριακά κέντρα, κέντρα Θαλασσοταραχής, Γήπεδα Γκολφ, μαρίνες)

Θα χρειαστεί προσπάθεια από τους φορείς ώστε να γίνει στον έξω κόσμο γνωστή η πολιτισμική διάσταση της Κρήτης η οποία την κάνει να διαφοροποιείται τουριστικά από τα άλλα νησιά.

Πρέπει να υπάρξει μια βάση στην οποία όλες οι επιχειρήσεις οι τουριστικές στην Κρήτη να μπορούν να στηρίζουν η μια την άλλη και να οδηγούνται όλες μαζί στην ανάπτυξη.

Να υπάρξουν τα κατάλληλα κέντρα τουριστικής κατάρτισης.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι υπάρχουν και κάποιες δυναμικές παρεμβάσεις όσο αφορά το επίπεδο υπηρεσιών μετακίνησης των τουριστών.

λιμάνια καθώς και τα αεροδρόμια της Κρήτης ,οι οδικοί άξονες αποτελούν καθοριστική παράμετρο για την ανάπτυξη των βασικών τομέων της οικονομίας και την κάλυψη των αναγκών μετακίνησης γενικά. Με σημαντικές χρηματοδοτήσεις οι υποδομές μεταφορών εκσυγχρονίζονται με σκοπό να αποτελέσουν ένα ολοκληρωμένο σύστημα μεταφορών σε περιφερειακό επίπεδο.

Ο οδικό δίκτυο της Κρήτης είναι αρκετά καλό σε σχέση με τα άλλα οδικά δίκτυα άλλων τουριστικών χωρών στην Ελλάδα αλλά δεν το θεωρούμε (οι φορείς της Κρήτης) αρκετό. Η σημαντικότερη αρτηρία της Κρήτης είναι ο Βόρειος Οδικός άξονας και ανήκει στο Εθνικό οδικό Δίκτυο της Ελλάδας αλλά και στο Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο .Η αποπεράτωση του έργου αυτού είναι πρωταρχικός στόχος από την Περιφέρεια της Κρήτης και για το λόγο αυτό για το συγκεκριμένο έργο δαπανήθηκαν 175εκατ.ευρώ. Για τα έργα που αφορούν τους κάθετους άξονες δαπανήθηκαν 100εκατ. Ευρώ .

Το αεροδρόμιο των Χανίων ολοκληρώθηκε έργο ύψους 13.2εκατ.ευρώ ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στην ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για ναυλωμένες πτήσεις. Επίσης στο λιμάνι της Σούδας γινόντουσαν έργα ύψους 5.8εκατ. ευρώ .

Επιπλέον η περιφέρεια της Κρήτης έχει σχέδια για το Γ ΚΠΣ το οποίο είναι στρατηγικής ανάπτυξης και αφορά τους βιολογικούς καθαρισμούς ,τους χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, τους κεντρικούς όγκους , τους οδικούς άξονες , τον πολιτισμό και πολλά άλλα .Τα ποσά τα οποία προϋπολογίζουμε είναι 630εκατ.ευρώ μόνο από το περιφερειακό Πρόγραμμα ,ενώ το ποσό που θα προκύψει από το ΥΠΕΧΩΔΕ ,τα Υπουργεία Γεωργίας ,Πρόνοιας Ανάπτυξης ,το Ταμείο συνοχής και από τις κοινωνικές πρωτοβουλίες ανέρχονται περίπου σε 2.2δισ ευρώ .Από τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι η Κρήτη έχει μπει σίγουρα στο δρόμο της ανάπτυξης.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η τουριστική ευημερία της Κρήτης σημειώθηκε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα .Η γεωγραφική θέση του νησιού ,τα πλεονεκτήματα που διαθέτει το νησί καθώς και η πλούσια ιστορία του, ήταν η βάση να το καθιερώσουν αμέσως σε ένα αυτόνομο προορισμό στην παγκόσμια τουριστική αγορά .

Οι μεγάλες εκτάσεις των κρητικών ακτών καθώς και το πολύ καλό κλίμα που επικρατεί στο νησί αποτέλεσαν σαν αποτέλεσμα να προσελκύσουν μεγάλες επιχειρήσεις μετακίνησης τουρισμού στο νησί .

συνθήκες ασφαλείας που προσφέρει το νησί, η μεγάλη διάφορα του κόστους διαβίωσης άμεσα στην Ελλάδα και τις χώρες προέλευσης των τουριστικών ροών, η ελκυστική ποικιλοτροπία των δομών της τοπικής κοινωνίας, η ποικιλοτροπία του τοπίου και ο σημαντικός ρόλος των μνημείων υπερίσχυαν έναντι των προφανών μειονεκτημάτων που δημιουργούσε η γεωγραφική απόσταση, η έλλειψη σε βασικές υποδομές και οι περιορισμοί στη διείσδυση του ξένου κεφαλαίου στο νησί.

Το νησί τα τελευταία 15 χρόνια έχει σημειωθεί μια ραγδαία ανάπτυξη όσο αφορά την αύξηση τουριστικών μονάδων και την αναβάθμιση των τουριστικών προϊόντων. Αυτό το γεγονός γίνεται αντιληπτό αν δούμε ότι την δεκαετία του 1970 η Κρήτη δεχόταν μόλις το 8% των αλλοδαπών επισκεπτών της χώρας και διέθετε μόλις το 5% του ξενοδοχειακού της δυναμικού. Με τον ρυθμό ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια το σύνολο των διανυκτερεύσεων αυξήθηκε στο 24-26% των συνολικών διανυκτερεύσεων και το ξενοδοχειακό δυναμικό της να αναπτύσσεται με ρυθμό που υπερβαίνει το 10%. Η Κρήτη μπόρεσε σε ένα σύντομο χρονικό περιθώριο να πάρει την πρώτη θέση ανάμεσα στους Ελληνικούς προορισμούς.

Οι μεγάλες ροές επισκεπτών στο νησί που εξασφαλίστηκαν από μεγάλους τουριστικούς οργανισμούς βοήθησαν στο ρυθμό ανάπτυξης του νησιού. Η κύρια ανάπτυξη του νησιού βασίστηκε στην μαζική προέλευση των τουριστών. Η τουριστική Βιομηχανία προσανατολίστηκε κατά ένα μεγάλο βαθμό στην εξυπηρέτηση του μέσου Ευρωπαϊκού καταναλωτή που ταξιδεύει για λόγους διασκέδασης.

Μπορούμε να θυμηθούμε ότι κατά την περίοδο του περσικού πολέμου το 1991 η Κρήτη υπέστη μεγάλη πτώση στον τουρισμό, ενώ την επόμενη χρονιά επανήλθε ο τουρισμός στα φυσιολογικά επίπεδα. Από το 1980-1990 οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών στην Κρήτη εμφάνισαν μια αύξηση της τάξεως του 84% ενώ κατά την διάρκεια 1990-2000 η αύξηση περιορίστηκε στο 16.6% και οφείλεται αποκλειστικά στην άνοδο των διανυκτερεύσεων κατά 12,66% του προηγούμενου χρόνου.

Το πρόβλημα της στασιμότητας δεν το συναντάμε μόνο στην Κρήτη αλλά και σε όλα τα άλλα μέρη της Ελλάδας σε μεγαλύτερο βαθμό. Ο αριθμός διανυκτερεύσεων σε όλη την Ελλάδα ήταν της τάξεως του 8,27% (αρκετά χαμηλό ποσοστό). Το γεγονός αυτό έδειχνε ότι η Ελλάδα στον τομέα του τουρισμού έπρεπε να αναβαθμιστεί γιατί ο ανταγωνισμός από τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες ήταν πολύ υψηλός.

μέτρα τα οποία πρέπει να ακολουθήσει η Ελλάδα ώστε να μπορέσει να κρατηθεί μέσα στον ανταγωνισμό είναι τα εξής:

Το μέγεθος των παραδοσιακών αγορών προέλευσης τουριστικών ροών παραμένει στάσιμο. Γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως σε δημογραφικούς παράγοντες.

Το μέσο κόστος διαβίωσης στην χώρα μας συγκλίνει επικίνδυνα με τα αντίστοιχα μεγέθη των χωρών προέλευσης των τουριστικών ροών. Το γεγονός αυτό έχει να κάνει με την αυστηρή μισματική πολιτική που έχει ως σκοπό την εναρμόνιση της Ελληνικής οικονομίας με τα κριτήρια που απαιτούνται για την ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ (που έχει πραγματοποιηθεί) αλλά και την μελλοντική Ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική που πρέπει να βαδίσει και η χώρα μας.

Η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς τις τιμές είναι πολύ υψηλή, καθώς ο μέσος Ευρωπαϊκός καταναλωτής είναι απαιτητικός και συνηθίζει να ψάχνει τις ευκαιρίες της αγοράς προτού αποδεχιστεί τις καλοκαιρινές διακοπές του.

Επίσης οι περισσότερες μεσογειακές χώρες προσφέρουν πανομοιότυπο τουριστικό προϊόν με αποτέλεσμα να καθιστά αδύνατο τον έλεγχο της συνολικής προσφοράς καταλυμάτων από τις αρχές της μεμονωμένης χώρας.

Όλοι οι μεσογειακοί προορισμοί στο άμεσο μέλλον θα έχουν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό που προέρχεται από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Όσο τα διηπειρωτικά ταξίδια είναι φθηνότερα και φθηνότερα ο ανταγωνισμός θα είναι μεγάλος.

Στις χώρες αυτές (τις ανεπτυγμένες) η αξία της γης είναι πολύ χαμηλή και το κόστος ανέγερσης ενός τουριστικού καταλύματος είναι αρκετά χαμηλό με ένα Ευρωπαϊκό. Επίσης το εργατικό δυναμικό είναι αρκετό και το ημερομίσθιο αρκετά χαμηλότερο από εκείνο που υπάρχει στην μεσόγειο και αποτελεί άλλο ένα πλεονέκτημα για τις ανεπτυγμένες χώρες έναντι στις μεσογειακές. Στις ανεπτυγμένες χώρες καθοριστικό ρόλο παίζει και το ίδιο το κράτος αφού δίνει το δικαίωμα στους πολίτες να έχουν πρόσβαση σε διεθνείς αγορές με αποτέλεσμα να αντλούν φθηνά κεφάλαια.

Στα παραπάνω που αναφέραμε βλέπουμε ότι οι μεσογειακές χώρες είναι αδύνατο να ανταγωνιστούν στο άμεσο μέλλον τις χώρες όπως την Βραζιλία, Ταϊλάνδη, το Μεξικό, την Τουρκία και την Αίγυπτο. Μακροπρόθεσμα η κατάσταση θα επιδεινωθεί διότι εικάζεται ότι οι διεθνείς προορισμοί θα πραγματοποιούνται σε χώρες όπως η Κίνα, Ινδία και Ινδονησία. Έτσι ο μοναδικός τρόπος για να μπορέσει να παραμείνει ανταγωνιστικός ο τουρισμός στην Κρήτη είναι να μπορέσει να εμπλουτίσει το τουριστικό προϊόν και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που ανήκουν στην τουριστική βιομηχανία της. Η Κρήτη θα χρειαστεί σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα

αποκτήσει την δικιά της Τουριστική Ταυτότητα που να κατοχυρώνει τη μοναδικότητα της και θα εξασφαλίζει διεθνή αναγνώριση. Μέσα στην πραγματοποίηση του σκοπού έρχεται να αναλάβει καθοριστικό ρόλο και η Εταιρία Τουρισμού Κρήτης και να δώσει την απαιτούμενη ώθηση στον τουρισμό της μεγαλονήσου .

ΒΑΣΙΚΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους κυριότερους κλάδους εισροής συναλλαγματικών πόρων για τη χώρα μας.

Σύμφωνα με υπολογισμούς που βασίζονται σε εθνικές στατιστικές (πηγή ICAP) ο τουρισμός συνεισφέρει απευθείας στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν με ποσοστό 7.5% το οποίο είναι μεγαλύτερο από το ποσοστό που λάβουμε υπόψη μας και τις παροχές διάφορων υπηρεσιών (διατροφής , μεταφορών , επικοινωνιών) . Άμεσα η έμμεσα απασχολούνται με τον τουρισμό στην χώρα μας 365000 άτομα που αντιστοιχεί στο 9,7% του συνολικού εργατικού δυναμικού της χώρας . Ένας βασικός παράγοντας δημιουργίας του τουρισμού στην χώρα μας αλλά και παγκόσμιος είναι και τα ταξιδιωτικά γραφεία του τουρισμού . Επιπλέον στο ευρύτερο κλάδο των τουριστικών επιχειρήσεων ασχολούνται οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις , οι επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων και οι επιχειρήσεις σκαφών αναψυχής – κρουαζιέρων .

Ο κλάδος των τουριστικών γραφείων (πηγή ΣΕΤΕ) ξεκίνησε να λειτουργεί οργανωμένα πριν από 40 χρόνια από 100% Έλληνες επιχειρηματίες (Τσαλδάρης , Κουλουβάτος , Αρβανίτης , Τσοστολίδης) . Ο κλάδος αυτός έπαιξε και συνεχίζει να παίζει καθοριστικό ρόλο για τον τουρισμό καθώς παρέχει υπηρεσίες . Άμεσα συνδεδεμένες αλλά και εξαρτώμενες από αυτόν αποτελώντας σημαντική πηγή συναλλάγματος για την χώρα μας . Επίσης με την πάροδο του χρόνου μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ενώ οι επιθυμίες των ατόμων για ταξίδια αναψυχής υπάρχουν αλλά αλλοιώτες με την πάροδο του χρόνου εντούτοις οι απαιτήσεις των ταξιδιωτών μεταβάλλονται και προσαρμόζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα .

Ένα παράδειγμα είναι ότι τις παλαιότερες εποχές οι άνθρωποι δεν ήταν γνώστες των ξένων γλωσσών και προτιμούσαν να πάνε ένα ταξίδι με οργανωμένα γκρουπ . Στην σημερινή εποχή τα

άγματα έχουν αλλάξει κατά πολύ αφού ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό μπορεί με την γνώση που έχει στον τομέα των γλωσσών να οργανώσει και να φέρει σε πέρας μια εκδρομή της αρεσκείας του.

Ενοποίηση των αγορών και η ελεύθερη πλέον μετακίνηση των ανθρώπων ,η διάδοση της αεροπορικής ,η εξέλιξη των μέσων μεταφοράς ,καθιστούν στη σημερινή εποχή πολύ πιο εύκολη άνετη τη μετακίνηση των ανθρώπων από χώρα σε χώρα.

Στις μέρες μας οι ταξιδιώτες έχουν γίνει πιο απαιτητικοί κι αναζητούν ένα πιο εξελιγμένο τουριστικό προϊόν.

Οι ταξιδιωτικοί πράκτορες καταφεύγουν και πάλι στις υπηρεσίες κάποιου ταξιδιωτικού γραφείου και ο τουριστικός πράκτορας διαμορφώνει ένα νέο προϊόν γνωστό ως «τουριστικό πακέτο» Το πακέτο αυτό περιλαμβάνει πάντοτε τις υπηρεσίες μεταφοράς ,διαμονής και ημιδιατροφής ,ενώ συχνά συμπληρώνεται με κάποιες υπηρεσίες ψυχαγωγίας (εκδρομές σε μέρη διασκέδασης ,μνημεία κ.λπ.).

Η ευθύνη επιλογής των επιμέρους υπηρεσιών που συνθέτουν το πακέτο ανήκει στον πράκτορα, ενώ ο πελάτης τις περισσότερες φορές αγοράζει ένα ολοκληρωμένο και συνήθως τυποποιημένο προϊόν.

Η ποσοστιαία συμμετοχή των διάφορων υπηρεσιών που περιλαμβάνονται σε ένα συνηθισμένο τουριστικό πακέτο , διαμορφώνονται ως εξής :

45% Αεροπορικά Εισιτήρια
39% Ξενοδοχείο- Διατροφή/ Ημιδιατροφή
16% Τοπικές μεταφορές - εκδρομές

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από μια έντονη ρευστότητα και τάση αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο. Όπως ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού του πλανήτη μετακινείται από την αγροτική οικονομία προς την βιομηχανική, ενώ ο κόσμος μπαίνει σε μια νέα εποχή που οι ανθρωπολόγοι ονόμασαν Πληροφορική Εποχή.

Είναι εμφανές ότι στον 21^ο αιώνα μιλούμε πλέον για την Οικονομία της Πληροφορικής, μια οικονομία δίχως σύνορα, όπου χάρις στην εξάπλωση των πανίσχυρων δικτύων πληροφοριών όλο και τα αναπτυσσόμενα κράτη θα μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα με τα ανεπτυγμένα.

Οι ειδικοί προβλέπουν ότι το επόμενο στάδιο της «Επανάστασης της Πληροφορικής» θα επιφέρει αβολές στον τρόπο ζωής του πλανήτη. Ήδη έχουν αρχίσει να δημιουργούνται νέες «ελίτ» σε χώρες όπως το Μεξικό ή την Ταϊβάν και την Κίνα, όπου ο καπιταλισμός συγκρούστηκε ανελέητα και νίκησε με τα ανταγωνιστικά φασιστικά και κομμουνιστικά μοντέλα.

Σύμφωνα με το World Investment Report του 1995, οι ανερχόμενες αγορές της νοτιανατολικής Ασίας, των χωρών του πρώην Ανατολικού μπλοκ και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της κεντρικής Αμερικής θα αποκτήσουν μεγαλύτερη εμπορική ισχύ μέχρι το 2010, ενώ δεν αποκλείεται και ο σχηματισμός νέων εμπορικών και πολιτικών συνασπισμών στα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Β. Αμερική, Ασία και Ωκεανία). Η ίδια έκθεση προβλέπει ότι θα δημιουργηθεί παγκόσμια ένα νέο μεσαίο κοινωνικό στρώμα υπερδιπλάσιο του σημερινού και συνομιλά με αυξημένες καταναλωτικές συνήθειες.

Πιο συγκεκριμένα για τις καταναλωτικές συνήθειες του 21^{ου} αιώνα οι οικονομολόγοι προβλέπουν μια αύξηση της χρήσης των εστιατορίων κατά 50%, τα Αεροπορικά ταξίδια θα τριπλασιαστούν, ενώ η παγκόσμια χρήση πιστωτικών καρτών θα εννιπλασιαστεί.

Οι οριζόντες που ανοίγονται για την τουριστική βιομηχανία με βάση αυτές τις κοινωνικές και οικονομικές προβλέψεις είναι τεράστιοι μια και αυτή μπορεί να απορροφήσει ίσως το μεγαλύτερο μέρος του διαθέσιμου εισοδήματος της νέας μεσαίας τάξης, αρκεί βέβαια να έχει προετοιμαστεί άλληλα γι' αυτό. Σ' αυτή την κατεύθυνση κινούνται πολλές χώρες στην οικονομία των οποίων ο

ρισμός παίζει πρωταρχικό ρόλο .Η δημιουργία της ανάλογης υποδομής είναι το πρώτο βήμα το σωστό με βάση τα νέα δεδομένα μάρκετινγκ .

τη χώρα μας εκφράστηκε πρόσφατα από των πρόεδρο του συνδέσμου τουριστικών χειρήσεων (ΣΕΤΕ) κ .Σπ Κοκότο η άποψη ότι η μόνη εναλλακτική λύση για τον Ελληνικό ρισμό είναι ο τουρισμός «δεύτερης ταχύτητας» , ο πραγματικά ακριβός τουρισμός και ότι η Αάδα θα πρέπει να γίνει χώρα δυο τουριστικών ταχυτήτων, εγκαταλείποντας το δόγμα του ριστού σε όλες τις τσέπες προορισμού.

και η εποχή αυτή ακούγεται επαναστατική ,είναι κοινό μυστικό ότι το επίπεδο των τουριστών που σκέπτονται τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια δεν είναι αυτό που θα θέλαμε. Όμως από την άλλη οιά εκφράζονται φόβοι μήπως τυχόν η προσήλωση των τουριστικών παραγόντων στον ακριβό ρισμό ενέχει τον κίνδυνο να μείνουμε μια ακόμα φορά έξω από το χορό και μια δυναμική αγορά τον 21^ο αιώνα φαίνεται να είναι η μεσαία τάξη .Προς το παρόν πάντως ο Ε.Ο.Τ φαίνεται τεθειμένος να κρατήσει κάποια ισορροπία μεταξύ των δυο απόψεων επενδύοντας σε υποδομές να καλύπτουν όλα τα επίπεδα τουριστικών υποδομών (μαρίνες , περιοχές ολοκληρωμένης ριστικής ανάπτυξης ,ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού όπως είναι ο οικοτουρισμός, ορεινός ρισμός).

ο για το μάρκετινγκ του εγχωρίου προϊόντος είναι φανερό ότι για να αντεπεξέλθει ο Ελληνικός ρισμός στις προδιαγραφόμενες συνθήκες ,οι τουριστικοί παράγοντες του τόπου θα πρέπει να ηθούν πέρα από την απλή διαφήμιση και να καλλιεργήσουν ένα ευρύτερο φάσμα ρόλων, νασπισμών και κοινοπραξιών .Οι ανταγωνιστές πρέπει να γίνουν συνεργάτες και οι διάφορες άδες συμφερόντων να δημιουργήσουν ισχυρούς δεσμούς .

ό εκεί και πέρα στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα , ο Ελληνικός τουρισμός πρέπει να προσαρμοστεί τον κατακερματισμό και την ανάπτυξη συγκεκριμένων εξειδικευμένων αγορών και να μπορέσει να ρακολουθήσει τους διάφορους πολιτισμούς ,ήθη και έθιμά τους , έτσι ώστε να είναι σε θέση να τις οσελκύει και στη συνέχεια να τις διατηρήσει ,διατηρώντας ταυτόχρονα- και όχι αυξάνοντας το ρίδιο του στην παγκόσμια τουριστική αγορά:

ας άλλος τομέας που πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος είναι η ανάπτυξη «τουριστικής νειδησης» σε όσους ασχολούνται με τον τουρισμό. Η χρησιμοποίηση ανθρώπων με τουριστική παιδείση αλλά και κουλτούρα σε όλα τα επίπεδα της τουριστικής βιομηχανίας, η σύνδεση της παιδείσης με την πράξη ,το κλείσιμο της πόρτας στον κάθε λογής ευκαιριακό «υπάλληλο

τουριστικών επαγγελματιών» και η σωστή εκμετάλλευση του ήδη υπάρχοντος στελεχικού δυναμικού μπορεί να εγγυηθεί την τακτική επιστροφή της σωστή κατηγορίας τουριστών.

Όπως μια και όλα τα παραπάνω μπορούν να γίνουν και από τους ανταγωνιστές μας, η μεγάλη προσπάθεια πρέπει να γίνει ώστε να μπορέσουμε να διατηρήσουμε το ανταγωνιστικό μας πλεονέκτημα. Με το να μιλάμε για διατηρήσιμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα εννοούμε τη θεωρία της στρατηγικής του ανταγωνισμού το πλεονέκτημα εκείνο που αντέχει στο χρόνο και στις πιέσεις των ανταγωνιστών.

Για την χώρα μας το πλεονέκτημα αυτό είναι κάτι που δε μπορεί να αντιγραφεί από κανέναν ανταγωνιστή, και δεν είναι άλλο από τη φυσική της ομορφιά. Η αυξημένη δημόσια μέριμνα για τον ελληνικό φυσικό πλούτο θα δώσει τη δυνατότητα για πολλαπλές επιχειρηματικές ευκαιρίες σε όλους όσους αντιμετωπίζουν το περιβάλλον με σεβασμό και υπευθυνότητα.

Σύμφωνα με μια έρευνα που οργανώθηκε στο Hampshire της Αγγλίας το ξενοδοχείο Botley Park στο Country Club της περιοχής αυτής, περισσότεροι από το 70% των πελατών τους θα προτιμούσαν να επιστρέψουν σε αυτά μόνο και μόνο για τις οικολογικές και περιβαλλοντικές πρακτικές που εφάρμοσαν. Είναι προφανές λοιπόν ότι οι ευαισθητοποιημένοι περιβαλλοντολογικά επισκέπτες θα προτιμήσουν μια πανέμορφη χώρα που αγωνίζεται να διατηρήσει το φυσικό της πλούτο από μια άλλη που καταχράται, βλάπτει ή περιφρονεί το περιβάλλον.

Όπως όπως αναφέρει ο Dr. John Hyst επικεφαλής του τμήματος Resource Recreation and Tourism του πανεπιστημίου του Αίνταχο, σε μια διάλεξη του στη χώρα μας πριν από μερικά χρόνια, η ανάπτυξη, η επανεκτίμηση, η διατήρηση και η προστασία της Ελληνικής κληρονομιάς, όλων των ειδών των στοιχείων που συνθέτουν την μοναδικότητα αυτού του τόπου, θα οδηγήσουν και πάλι τον Ελληνικό τουρισμό προς την ευημερία και προς την σταθερότητα.

Είναι γεγονός ότι μια τουριστική στρατηγική που δε θα σχεδιαστεί κοντόφθαλμα αλλά θα εντοπίζει προκλήσεις και τις ευκαιρίες και θα αντιμετωπίζει με τόλμη τις διαγραφόμενες τάσεις του τουρισμού διεθνώς, θα φέρει την χώρα μας στις πρώτες θέσεις της παγκόσμιας τουριστικής αγοράς.

ΟΠΟΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΕΤΕ έχει καταθέσει μια ολοκληρωμένη δέσμη βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μέτρων στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του Ελληνικού Τουρισμού.

κύρια σημεία των προτάσεων έχουν ως εξής:

βραχυπρόθεσμα μέτρα

Διαφήμιση

Ποιοτική Αναβάθμιση

- 1 Βελτίωση εμφάνισης και λειτουργικότητας αεροδρομίων, λιμένων κλπ
- 2 Προβλήματα με τα ταξί και τα ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα
- 3 Αρχαιολογικοί χώροι και πολιτιστικές δραστηριότητες

Γενικά μέτρα

- 1 Εντατικοποίηση του ελέγχου της παραοικονομίας και πάταξη της κερδοσκοποτίας
- 2 Επίλυση προβλημάτων με ομάδες εργαζομένων πριν την έναρξη της τουριστικής πτε

Μακροπρόθεσμα μέτρα

Ανάπτυξη

- 1 Εκσυγχρονισμός της τουριστικής υποδομής και ανωδομής.
- 2 Δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος
- 3 Ποιοτική βελτίωση της υφισταμένης προσφοράς και δημιουργία κλινών.
- 4 Συνεχής εκπαίδευση επιχειρηματιών και εργαζομένων στον τουρισμό.

2 Προβολή του Ελληνικού Τουρισμού

2.1 Εκπόνηση marketing plan για τον Ελληνικό Τουρισμό.

2.2 Διαφήμιση, εκπόνηση σχεδίου συγκεκριμένων ενεργειών με στόχο τον καθορισμό μόνιμης στρατηγικής για την Διαφήμιση.

2.3 Παρουσία της χώρας μας στις διεθνείς εκθέσεις τουρισμού.

2.4 Φιλοξενία δημοσιογράφων και πολιτικών προσωπικοτήτων..

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

ΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ ΓΙΑ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

Ένας από τους πιο καθοριστικούς παράγοντες της τουριστικής ζήτησης είναι η εικόνα που διαμορφώνει για τις προτιμήσεις του ο τουρίστας για ορισμένα τουριστικά αγαθά. Αν οι προτιμήσεις του τουρίστα μεταβάλλονται, τότε θα έχουμε και άμεσες αλλαγές ως προς την διαμόρφωση της προσήτας του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος. Δηλαδή αν η στάση του τουρίστα για ένα τουριστικό προϊόν είναι ευνοϊκή τότε η ζήτηση του προϊόντος θα αυξηθεί ενώ αν δεν είναι ευνοϊκή τότε θα μειωθεί η ζήτηση του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος. Οι αιτίες που οδηγούν τον τουρίστα στο να αλλάζει τις προτιμήσεις του μπορεί να οφείλονται σε ενδογενείς αιτίες και προέρχονται από τον ίδιο τον τουρίστα ή να οφείλονται σε εξωγενείς αιτίες και να οφείλονται σε εξωτερικές καταστάσεις ή γεγονότα, δηλαδή σε επιδράσεις του περιβάλλοντος της τουριστικής οικονομίας σε δεδομένο τόπο και χρόνο.

ΤΟ ΥΨΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΣΕΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Το εισόδημα του τουρίστα αποτελεί τον κύριο παράγοντα της τουριστικής ζήτησης. Οι μεταβολές του εισοδήματος είναι συνδεδεμένες άμεσα και με την τουριστική αγορά καθώς και με τις τουριστικές υπηρεσίες. Αν το εισόδημα του τουρίστα μεταβληθεί προς τα κάτω τότε ο τουρίστας θα ψάξει για φθηνά τουριστικά πακέτα τα οποία δεν θα αποφέρουν τα αναμενόμενα κέρδη στην αγορά των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Τέτοια τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες είναι τα φθηνά ξενοδοχεία, η χρησιμοποίηση φθηνών μέσων μεταφοράς καθώς και άλλων προϊόντων και

υπηρεσιών που αγοράζονται συνήθως από χαμηλή εισοδηματική τάξη για την κάλυψη ορισμένων
γκών και υπηρεσιών .

μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ο τουρίστας ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθορίζει
το τουριστικό πακέτο που θα αγοράσει από τα τουριστικά γραφεία και το διαλέγει με τέτοιο
πο ώστε με τα χρήματα που διαθέτει για την αγορά του να αποκομίσει το μεγαλύτερο δυνατό
λος. Άρα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το ύψος εισοδήματος του τουρίστα με την ζήτηση
τουριστικών προϊόντων έχουν άμεση και αλληλεξαρτώμενη σχέση μεταξύ τους.

ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ

ΑΓΟΡΑ

τιμές των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών αποτελούν αναμφισβήτητα έναν από τους
παραγωγικούς παράγοντες που ανάλογα με τις διακυμάνσεις τους στην τουριστική αγορά ,
πηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την τουριστική ζήτηση .Έτσι λοιπόν όταν αυξάνουν οι τιμές των
τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών η ζήτηση τους μειώνεται αντίστοιχα, ενώ όταν μειώνεται η
τιμή τους , τότε η ζήτηση τους αυξάνεται.

Η τουριστική ζήτηση διαμορφώνεται κατά κανόνα με βάση τις τιμές των τουριστικών προϊόντων και
υπηρεσιών που έχουν διαμορφωθεί στην τουριστική αγορά σε δεδομένο τόπο και χρόνο .

Ότι αφορά τις τουριστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να επισημάνει ότι, για κάθε επιχείρηση μια αύξηση
της ζήτησης των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται εκ μέρους της , σε
συνδυασμό με την μείωση των τιμών της (κάθε τουριστικής επιχείρησης) είναι δυνατή μέχρι ένα
σημείο για τον λόγο ότι από το σημείο αυτό και πέρα θα επιφέρει στην τουριστική επιχείρηση
οικονομική ζημιά. Άρα η ελαστικότητα της ζήτησης των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών που
παράγουν οι τουριστικές επιχειρήσεις σε συνάρτηση με τη διαμόρφωση των τιμών τους στην αγορά,
για μια ορισμένη χρονική περίοδο, μπορεί να φτάσει μέχρι το οριακό αυτό σημείο που εκφράζει τις
πιο ευνοϊκές τιμές, για τις οποίες αντιστοιχεί η μεγαλύτερη δυνατή ζήτηση τουριστικών προϊόντων και
υπηρεσιών .

ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΑΛΛΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΕΝΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΑΓΑΘΟ

ο αγαθά που σχετίζονται το ένα με το άλλο μπορεί να είναι συμπληρωματικά ή υποκατάστατα αξύ τους. Δυο αγαθά λέμε ότι είναι υποκατάστατα όταν το ένα μπορεί να υποκαταστήσει το άλλο η διαμονή σε κάμπινγκ με την διαμονή σε ξενώνα, οι διακοπές σε λίμνη –διακοπές σε θάλασσα, μετακίνηση με τρένο- μετακίνηση με πούλμαν. Από την άλλη μεριά δυο αγαθά λέμε ότι είναι συμπληρωματικά όταν η κατανάλωση ή χρήση του ενός συνεπάγεται την κατανάλωση ή χρήση άλλου όπως για παράδειγμα η βενζίνη-αυτοκίνητο, φωτογραφική μηχανή- φιλμ. Η ζήτηση ενός προϊόντος μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με την μεταβολή της τιμής ενός υποκατάστατουριστικού προϊόντος-υπηρεσίας. Έτσι για παράδειγμα αν η μερίδα του μοσχαρίσιου κρέατος αυξηθεί στο εστιατόριο του ξενοδοχείου τότε οι τουρίστες θα στραφούν προς το χοιρινό. Άρα θα έχουμε μια αύξηση στις μερίδες του χοιρινού κρέατος έναντι του μοσχαρίσιου.

ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Ο τουρίστας ανάλογα με το πώς θα καθοριστεί στο μέλλον το εισόδημα του και οι τιμές των τουριστικών προϊόντων θα πράξει ανάλογα για το ποιες ποσότητες τουριστικών αγαθών θα καταναλώσει και σε ποια δεδομένη χρονική στιγμή ώστε να ικανοποιηθούν οι τουριστικές του επιθυμίες και ανάγκες. Αν ο τουρίστας είναι ενήμερος ότι οι τιμές των τουριστικών προϊόντων θα αυξηθούν τότε αυτός θα αυξήσει τις τρέχουσες αγορές του ώστε να επωφεληθεί από τις τρέχουσες τιμές. Το ίδιο θα συμβεί αν ξέρει ότι το εισόδημα του θα αυξηθεί μελλοντικά. Τότε ο τουρίστας θα αυξήσει την κατανάλωση ή την χρήση τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών αφού περιμένει κάποια μελλοντική αύξηση του εισοδήματός του.

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥΣ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι μεγάλες κοινωνικές κατακτήσεις των εργαζομένων μπορούμε να πούμε ότι ήταν ο αγώνας που οδήγησε στην βγήκαν νικητές και έχει σχέση με την μείωση των ωρών εργασίας αλλά και την μείωση των ωρών εργασίας εβδομαδιαία.

Οι κύριοι παράγοντες που συντέλεσε στην ανάπτυξη του σύγχρονου τουριστικού φαινομένου είναι ο ελεύθερος χρόνος που ο κάθε άνθρωπος διαθέτει και συνήθως το μεταλλεύεται με το να κάνει κάποιο ταξίδι. Πρέπει να τονίσουμε ότι όταν μιλάμε για ελεύθερο χρόνο που έχει άμεση σχέση με τον τουρισμό πρέπει να κάνουμε μια διευκρίνιση. Με τον όρο ελεύθερος χρόνος μπορούμε να πούμε ότι ο κάθε εργαζόμενος καθημερινά σε 24ωρη βάση έχει

ποιο ελεύθερο χρόνο. Αυτός ο ελεύθερος χρόνος δεν θα μας απασχολήσει γιατί είναι κατανοητό πάνω στο θέμα του τουρισμού δεν έχει καμιά συνέπεια. Γνωρίζουμε όμως ότι ο κάθε ατόμος σε όλη τη διάρκεια του κάθε έτους δικαιούται κάποιες μέρες άδειας που ο ίδιος έχει το δικαίωμα να επιλέξει πότε θα τις χρησιμοποιήσει και για ποιο σκοπό κατά την διάρκεια ενός έτους. Επομένως αυτός ο χρόνος είναι και αυτός ο οποίος έχει σχέση με τον τουρισμό διότι εδώ δίδεται στο άτομο η ευκαιρία να πάρει μερικές μέρες άδεια κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες και όχι μόνο με σκοπό να κάνει τουρισμό αναψυχής του οποίου ο χρόνος διάρκειας που απαιτείται είναι σίγουρα καλύτερος τουλάχιστον των δυο ημερών.

Από όλα αυτά αναφέραμε ποιο πάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι όσο μεγαλύτερη χρονική διάρκεια έχει για τουρισμό το κάθε άτομο τόσο περισσότερο θα επηρεάζει την ζήτηση των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πραγματικά αυτός ο παράγοντας είναι από τους πιο σημαντικούς για την τουριστική ζήτηση.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ Ή ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι και στο παρελθόν στα μέρη στα οποία υπήρχε μια οικονομική αβεβαιότητα ή μια ανώμαλη πολιτική κατάσταση δεν θα μπορούσε κάποιος να περιμένει να υπάρξει τουριστική αύξηση, απεναντίας θα υπάρξει σίγουρα μια μεγάλη μείωση. Αυτό είναι κατανοητό διότι ο κάθε τουρίστας ψάχνει ένα μέρος ανάπαυσης και αναψυχής που αυτό με τη σειρά του προϋποθέτει ένα κλίμα ησυχίας, τάξης και ασφάλειας. Για το λόγο αυτό η πλειοψηφία των τουριστών αποφεύγει να επισκέπτεται ξένες χώρες στις οποίες εκδηλώνονται πολιτικές αναταραχές, αλλά και χώρες που γεωγραφικά βρίσκονται κοντά στις εστίες πολιτικών αναταραχών. Πρακτικά πρέπει να ειπωθεί ότι οι επιπτώσεις των πολιτικών συγκυριών στην τουριστική ζήτηση είναι πολύ μικρές σε σχέση με τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλούν οι διεθνείς οικονομικές συγκυρίες.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η γεωγραφική θέση της χώρας, τα πολιτιστικά – φυσικά στοιχεία που διαθέτει αποτελούν τις κύριες πηγές της «τουριστικής της βιομηχανίας». Στη χώρα μας κανένας άλλος κλάδος δεν είναι τόσο στενά δεμένος με την περιφέρεια όσο ο τουρισμός. Το γεγονός οφείλεται στην αξιοποίηση των πόρων, των οποίων το τελικό προϊόν, που διαμορφώνεται σε τουριστικό προϊόν καταναλώνεται εκεί που παράγεται. Στην Ελλάδα το συναντάμε έντονα διότι η διάσπαρτη πολιτιστική παράδοση καθώς

τα πολλά μνημεία που διαθέτει το κάθε μέρος της Ελλάδας σε συνδυασμό με το φυσικό τοπίο
βρίσκεται πολύ μακριά από την πρωτεύουσα καθιστά τον Ελληνικό Τουρισμό κατεξοχήν
αστήριό γιατί συνδέεται μέσα με την περιφερειακή ανάπτυξη.

την αξιοποίηση των τουριστικών πόρων βλέπουμε ότι κάθε περιφέρεια οδηγείται σε μια
γκράτηση του πληθυσμού με την προσφορά εργασίας ευκαιριών απασχόλησης στα τουριστικά
αγγέλματα ,όπως και σε άλλες δραστηριότητες όπως (γεωργία, βιομηχανία) οι οποίες εντείνουν
απασχόληση τους εξαιτίας του τουρισμού. Με βάση τα δημογραφικά στοιχεία εσωτερικής
ανάπτυξης οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι οι περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος όχι μόνο
τηρούν το πληθυσμό τους στο ακέραιο αλλά εντούτοις δέχονται ένα μεγάλο κύμα προσωπικών
ανάγκων από άλλες περιοχές της χώρας που έρχονται για να καλύψουν τις αυξημένες
οικονομικές ανάγκες που παρουσιάζονται.

Σύμφωνα με την τουριστική ανάπτυξη των περιφερειών μειώνεται σημαντικά η εισοδηματική
απόσταση περιφέρειας –κέντρου αφού με τον εσωτερικό τουρισμό διοχετεύονται τα εισοδήματα του
κέντρου στις περιφέρειες με την μορφή του τουρισμού κατά την περίοδο του καλοκαιριού.

Βελτίωση των δημόσιων οικονομικών της περιφέρειας αποτελεί άλλη μια θετική προφορά του
τουρισμού και σε επίπεδο αύξησης των εσόδων του δημοσίου από την φορολογία του
τουριστικού κλάδου και των διάφορων φορολογικών επί των συναλλαγών και σε επίπεδο δημοτικών και
επιχειρησιακών εσόδων.

Όμως πρέπει να τονίζουμε και τις επιδράσεις του τουρισμού στον πολιτιστικό τομέα της επαρχίας
και στην τουριστική ανάπτυξη. Το πολιτιστικό επίπεδο των ανθρώπων που διαμένουν σε
περιφέρειες που παρουσιάζουν υψηλό τουριστικό ενδιαφέρον είναι αρκετά μεγάλο χάρη στις
επιπτώσεις που έχουν οι άνθρωποι αυτοί να συναναστρέφονται με ανθρώπους με ευρύτερη γνώση.
Επιπλέον και οι επιδράσεις αυτές μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες στο επαρχιακό χώρο διότι η
απελευθέρωση που υπάρχει ανάμεσα στους ανθρώπους μπορεί να οδηγήσει στην
απορροή ορισμένων καθημερινών τρόπων ζωής που θα έχουν σαν άμεσο αντίκτυπο στην
απόδοση του παραδοσιακού κλειστού τρόπου ζωής της επαρχίας.

Πρέπει να μπορέσει να συμβάλει με το καλύτερο δυνατό τρόπο ο τουρισμός στην περιφερειακή
ανάπτυξη θα πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα:

Διαίρεση του εθνικού χώρου σε τουριστικές ζώνες με βάση τα γεωγραφικά, οικονομικά και κλητικά κριτήρια

Επισήμανση των τουριστικών πόρων που διαθέτει κάθε τουριστική περιοχή

Αξιοποίηση των τουριστικών πόρων

(για λιμνών, ηλεκτροδότησης ύδρευσης, συγκοινωνιών, αποχέτευσης ξενοδοχείων)

Μέτρα τα οποία θα δώσουν κίνητρα στους ανθρώπους της περιφέρειας να ασχοληθούν με τον τουρισμό (δημοσιονομικά, οικονομικά κίνητρα)

Δημιουργία των αναγκαίων μηχανισμών ελέγχου της τουριστικής ανάπτυξης, ώστε να υπάρχει ισομετρική ανάπτυξη όλων των κλάδων

Δημιουργία περιφερειακών υπηρεσιών τουριστικής ανάπτυξης

Δημιουργία αυτόνομου τουριστικού φορέα που θα αναλάβει το «εμπορικό» μέρος της τουριστικής ανάπτυξης

Η παραπάνω σημεία αξίζει να δώσουμε μια σοβαρή προσοχή ώστε να υπάρξει μια θετική βοήθεια στην μεριά του τουρισμού προς τις περιφέρειες.

Για την ανάπτυξη του τουρισμού της περιφέρειας πρέπει να ισχύει η αρχή ότι ο τουρισμός θα προωθείται μέχρι το σημείο εκείνο που οι άνθρωποι της περιφέρειας θα διατηρήσουν την φυσική και ψυχοβιολογική τους ισορροπία.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Η βαρύτητα του όρου εσωτερικός τουρισμός για την οικονομία που αφορά όχι μόνο την Κρήτη αλλά ολόκληρη την Ελλάδα πρέπει να αντιμετωπιστεί πολύ προσεκτικά γιατί έχει άμεσο αντίκτυπο στην εθνική οικονομία της χώρας.

Από το 1950 που άρχισε να οργανώνεται ο τουρισμός στην Ελλάδα μέχρι σήμερα το κύριο βάρος το δίνει στον ξένο τουρισμό και δεν έχει θέσει τις βάσεις για την κάλυψη των αναγκών του εσωτερικού τουρισμού. Για την κάλυψη του ξένου τουρισμού δόθηκαν και δαπανήθηκαν υπέρογκα χρηματικά ποσά για την ανέγερση ξενοδοχειακών μονάδων, για αεροδρόμια, λιμάνια, οδικές επενδύσεις.

Αυτός ο οικοδομικός και οργανωτικός τουρισμός είχε στόχο την αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού. Έτσι ο εσωτερικός τουρισμός έμεινε πιο πίσω και κανένας δεν ενδιαφέρθηκε για την ανάπτυξη του. Όλοι μιλούσαν για μαζικό εισερχόμενο τουρισμό. Από την μεριά του ο Έλληνας

...σε να αναζητεί μέρη για τουριστικές αποδράσεις που όμως δεν είχαν σαν προορισμό κάποιο μέρος μέσα στην Ελλάδα αλλά κατά την πλειοψηφία τους στρεφόταν προς το εξωτερικό.

...είσοδος όμως της χώρας στην ΕΟΚ και τώρα στην ΟΝΕ δημιουργεί μεγαλύτερες υποχρεώσεις όλους μας να βοηθήσουμε στην ανόρθωση της Ελληνικής Οικονομίας αρχίζοντας από τις κοπές μας.

...και γνωστό ότι ο Έλληνας από τη φύση του είναι άνθρωπος της μίμησης και δε τον νοιάζει να ξέψει όλο του το εισόδημα προκείμενου να πάει ολιγοήμερες διακοπές στην Ευρώπη για να το κάνουν οι φίλοι του αλλά και τα συγγενικά του πρόσωπα. Την τάση αυτή του Έλληνα όμως δεν πρόρεσε να τη σταματήσει ούτε ο περιορισμός του συναλλάγματος αλλά και ούτε η πτώση της αχμής σε προηγούμενα χρόνια. Στην σημερινή εποχή ο τουρισμός έχει γίνει αναπόσπαστο κομμάτι του Έλληνα ο οποίος θέλει να ξεφύγει από την καθημερινότητα της ρουτίνας των μεγάλων αστικών κέντρων την πίεση του καθημερινού άγχους που του δημιουργούν οι υποχρεώσεις της οικογένειας. Έτσι κύριο μέλημα όλων των ανθρώπων είναι να μπορέσουν να αποδράσουν σε κάποιο μέρος ή στην ύπαιθρο για μερικές μέρες ξεγνοιασιάς και ξεκούρασης.

...τελευταία χρόνια έγινε κάποια προσπάθεια από τον Ε.Ο.Τ για ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού.

...οργάνωση του κοινωνικού τουρισμού σε νέα βάση θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του εξωτερικού τουρισμού, την εξοικονόμηση συναλλάγματος και θα τονώσει την επαρχία.

...πίσης η διαφήμιση και η προβολή του εσωτερικού τουρισμού είναι ένα από τα βασικά έργα του Ε.Ο.Τ και για να αναπτυχθεί χρειάζεται μελέτη σε βάθος για να διαπιστώσουμε ποιες περιοχές μπορούν να απορροφήσουν το πρόγραμμα του εσωτερικού τουρισμού και τον τρόπο που θα πρέπει να πειστεί ο Έλληνας να αλλάξει απόφαση και να πραγματοποιήσει τις διακοπές του στην Ελλάδα.

...υπάρξει μια ανάπτυξη του εξωτερικού τουρισμού θα σημειωθεί παράλληλα άνοδος της αρχαϊκής Οικονομίας και θα ωθήσει σε μείωση την ανεργία που παρατηρείται τους περισσότερους μήνες του έτους.

...έπει κάποτε να ακολουθήσουμε το πρόγραμμα των Ευρωπαϊκών χωρών στο θέμα του εσωτερικού τουρισμού. Οι χώρες της Ευρώπης η κάθε μια ξεχωριστά από μόνη της χρηματοδοτεί μια διαφημιστική καμπάνια για τον εσωτερικό της τουρισμό με αποτέλεσμα ο εσωτερικός τουρισμός

εις Ευρωπαϊκές χώρες) να είναι μερικές φορές ο τριπλάσιος σε αριθμό σε σχέση με τον αρχόμενο.

Γρα από όλα όσα αναφέραμε για τον εσωτερικό τουρισμό και την σημασία του για την εθνική οικονομία πρέπει να παρθούν και άλλα μέτρα για να μπορέσει ο εσωτερικός τουρισμός να αναπτυχθεί.

Τα μέτρα είναι τα εξής:

Η οργάνωση Διεύθυνσης εσωτερικού τουρισμού μέσα στον Ε.Ο.Τ που θα περιλαμβάνει και το τμήμα κοινωνικού τουρισμού

Ο προγραμματισμός των αδειών των εργαζομένων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και η οργάνωση να γίνεται 50% το χειμώνα και 50% το καλοκαίρι

Η επιδότηση των προβληματικών ξενοδοχειακών μονάδων από την Εργατική Εστία για διακοπές των εργαζομένων, προέκτασης του προγράμματος κοινωνικού τουρισμού

Η υποχρέωση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων άνω των 200 κλινών να κρατούν ποσοστό κλειστών 10-20% για Έλληνες πελάτες

Η βελτίωση των συγκοινωνιών και ειδικά των πλοίων και των σιδηροδρομικών γραμμών για την εξυπηρέτηση μεγαλύτερου αριθμού εκδρομέων και η μελέτη για ειδικό εισιτήριο διακοπών στις περιπτώσεις που κάποιος κάνει διακοπές κι ειδικά χειμερινή περίοδο

Η μελέτη και προσαρμογή του χειμερινού τουρισμού σε ευρωπαϊκά επίπεδα με τη δημιουργία περισσότερων χιονοδρομικών κέντρων ως και ξενοδοχειακών μονάδων στις περιοχές αυτές προς ενίσχυση του προγράμματος αυτού.

Η παροχή κινήτρων στα γραφεία που προωθούν τον εσωτερικό τουρισμό και εκδίδουν προγράμματα προβολής της Ελλάδας για εσωτερικό τουρισμό

Τέλος είναι μερικές από τις προτάσεις για τη σωστή οργάνωση από την πολιτεία , του εσωτερικού τουρισμού που είναι η λύση στο όλο πρόβλημα του τουρισμού της χώρας , μετά τη μεγάλη πτώση που παρουσιάζει σήμερα ο εισερχόμενος τουρισμός .

ΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η εποχικότητα του τουρισμού κυρίως στην αναπτυσσόμενη χώρα αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα. Το αφορά την αντιμετώπιση του από της χώρας αυτές σε σχέση με τις ανεπτυγμένες χώρες. Οι ανεπτυγμένες χώρες μπορούν και έχουν τις βάσεις για να αντεπεξέλθουν στον εποχιακό τουρισμό.

Οι οικονομίες των ανεπτυγμένων χωρών οι άνθρωποι αποφασίζουν από μόνοι τους χωρίς την επέμβαση κανενός να πάνε διακοπές σε οποίο μέρος θέλουν και όποια χρονική περίοδο θέλουν. Είναι γνωστό ότι στην πλειοψηφία τους οι άνθρωποι διαλέγουν για να πάνε διακοπές κυρίως τους θερινούς μήνες όπου οι κλιματολογικές συνθήκες είναι ιδανικές και για λόγους βιολογικούς -βιολογικούς. Το καλοκαίρι προτιμάται διότι τους καλοκαιρινούς μήνες τα σχολεία είναι κλειστά λόγω διακοπών του καλοκαιριού και ο τρόπος με τον οποίο χορηγούνται οι άδειες είναι στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα τις περισσότερες φορές εξαντλούνται κατά τους θερινούς μήνες.

Για να μπορέσουν τα άτομα να παρακινηθούν ώστε να κάνουν και διακοπές εκτός των θερινών μηνών θα πρέπει να καθιερωθούν ισχυρά οικονομικά και μη οικονομικά κίνητρα ώστε να παρακινηθεί ο κόσμος να πραγματοποιήσει τις διακοπές του κατά την διάρκεια του χειμώνα.

Χωρίς την λήψη τέτοιων μέτρων κι κυρίως χωρίς την ενεργή συμμετοχή εκ μέρους αυτών για τους οποίους παίρνονται αυτά τα μέτρα κάθε προσπάθεια για επέκταση της τουριστικής περιόδου πρέπει θεωρηθεί αποτυχημένη.

Η ανάπτυξη και η επιμήκυνση τη τουριστικής περιόδου εκτός τους θερινούς μήνες αποτελεί βασικό στόχο της τουριστικής πολιτικής όλων χωρίς εξαίρεση. Πρέπει όλοι όσοι εμπλέκονται με τον τομέα του τουρισμού να προσπαθήσουν για το καλύτερο που θα ωφελήσει οικονομικά και τους ίδιους αλλά και την οικονομία την ίδια της Ελλάδας.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ

Ο τουρισμός αναμφίβολα αποτελεί παράγοντα που συντελεί στην οικονομική ευημερία και ανάπτυξη ενός τόπου. Πρέπει να τονιστεί ότι ο ρόλος του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο αποτελούσε σχεδόν πάντα αντικείμενο αντιπαράθεσης απόψεων και πολιτικής κριτικής.

υπέρμαχοι του τουρισμού υποστήριζαν την άποψη ότι ο τουρισμός συμβάλλει στην αύξηση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος ,δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης ,περιορίζει το ισοζύγιο πληρωμών, ενισχύει οικονομικά την περιφέρεια και αναπτύσσει την επιχειρηματικότητα όλων των κλάδων που παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες που ικανοποιούν άμεσα ή έμμεσα τις τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες των ανθρώπων .

Επίθετα οι πολέμιοι του τουρισμού υποστηρίζουν την άποψη ότι ο τουρισμός αποπροσανατολίζει την επενδυτική δραστηριότητα και γίνεται αιτία να χαλαρώνουν τα ήθη και να προκαλέσει αρνητικές πιέσεις. Η αλήθεια βρίσκεται κάπου ενδιάμεσα , για το λόγο ότι αν ο τουρισμός αναπτύσσεται μονόπλευρα ,τότε οι μακροχρόνιες επιδράσεις του στην οικονομία μιας χώρας είναι αρνητικές επειδή αποδυναμώνει τους άλλους παραγωγικούς κλάδους και κυρίως τη βιομηχανία , τη γεωργία ενώ σιγά σιγά μετατρέπει την οικονομία της χώρας σε οικονομία υπηρεσιών. Γι αυτό τον λόγο η ανάπτυξη του τουρισμού επιβάλλεται να προωθείται ταυτόχρονα με αυτή των άλλων παραγωγικών κλάδων της οικονομίας να είναι δηλαδή προγραμματισμένη ,αρμονική και να αντιμετωπίζει κυρίως σαν μέσο προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης .

Επίσης μπορούμε ότι ο τομέας του τουρισμού βοηθάει καταλυτικά στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν, στην μείωση της ανεργίας ,της απασχόλησης έστω εποχιακά και κυρίως παίζει σημαντικό ρόλο στην απορρόπηση του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών .Με την συμβολή του ο τομέας του τουρισμού πρέπει να πάρει τη θέση που του αναλογεί στα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης μαζί με τους κλάδους της Γεωργίας ,Βιομηχανίας και Εμπορίου.

Επιπλέον επειδή ο τουρισμός από τη φύση του υπάγεται στην κατηγορία των παραγωγικών εκείνων δραστηριοτήτων που δύσκολα μπορούν να προγραμματιστούν μακροχρόνια ,θα πρέπει οι διάφορες παραθέσεις να παραμερίζονται ώστε να υπάρξουν νέες συνθήκες που να διαμορφώνονται όχι μόνο από τον τουρισμό αλλά και από τους άλλους κλάδους της παραγωγικής δραστηριότητας και αναζητείται πάντα η χρυσή τομή που θα επιφέρει την ισορροπία .

Παραπέρασματικά μπορεί να λεχθεί ότι ο τουρισμός αναμφίβολα αποτελεί σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και προόδου πλην όμως θα πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στη θέση που έχει ο συγκεκριμένος κλάδος στην προσπάθεια που καταβάλλει μια χώρα για να αναπτύξει την οικονομία της και να προοδεύσει .

Προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη θα πρέπει να ειπωθεί ότι για να είναι θετική η συμβολή του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο μιας χώρας ,θα πρέπει η ανάπτυξη του να είναι

οργανωμένη και ελεγχόμενη. Για το λόγο αυτόν θα πρέπει να προσδιορίζονται τα όρια της τουριστικής ανάπτυξης του χώρου έτσι ώστε να αποφεύγουμε την διατάραξη της ισορροπίας των φυσικών του στοιχείων σε σχέση με τον άνθρωπο που ζει μόνιμα σε αυτόν.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Γεωροτουρισμός

Όκειται για την τουριστική εκείνη δραστηριότητα που πραγματοποιείται και εξελίσσεται σε μη αστικό χώρο στο περιβάλλον μιας γεωργικής εκμετάλλευσης, σε ατομική ή συνεταιριστική βάση. Η γεωροτουριστική δραστηριότητα αποσκοπεί στην αύξηση του εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό, στην ανάπτυξη και την ενίσχυση της τοπικής αγοράς.

Κοινωνικός

Όκειται το σύνολο των σχέσεων και φαινομένων τουριστικού χαρακτήρα που διευκολύνουν τη συμμετοχή στον τουρισμό ασθενέστερων οικονομικών τάξεων.

Λαϊκός

Όκειται μια μορφή τουρισμού που χαρακτηρίζεται για την πελατεία του και συγκεκριμένα για ότι αποτελείται από άτομα χαμηλής εισοδηματικής στάθμης.

Τρίτη ηλικία

Ό τουρισμός αυτός πραγματοποιείται από άτομα 3^{ης} ηλικίας, τα οποία διαθέτουν ελεύθερο χρόνο, διαθέσιμο εισόδημα και προπαντός επιθυμία για ταξίδια.

Παραχείμασης

Ό μορφή αυτή του τουρισμού αναφέρεται στις τουριστικές δραστηριότητες ατόμων που κατά τη διάρκεια του χειμώνα κάνουν διακοπές μικρής ή μεγάλης διάρκειας σε χώρες με ήπια κλίματα.

Αναπήρων

Όκειται για μια ειδική μορφή τουρισμού που έχει σαν βασική προϋπόθεση τη δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων που να διαθέτουν ανάλογο εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση των αναπήρων τουριστών.

τουρισμός πόλης

όκειται για μια μορφή τουρισμού που έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό ότι τα άτομα που μετέχουν αυτόν ταξιδεύουν σε μια πόλη και την περιηγούνται για μερικές μέρες 3 ή 4.

τουρισμός χειμερινών σπορ

τουρισμός αυτός καλύπτει το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται κατά τη διάρκεια του χειμώνα .

χρονομεριστικός

υπερσύγχρονη αυτή μορφή τουρισμού βασίζεται στην αρχή της πώλησης του δικαιώματος μίσθησης ορισμένων εβδομάδων σε ένα ξενοδοχείο ή ένα συγκρότημα διαμερισμάτων την ίδια περίοδο κάθε χρόνο.

Περιπέτειας

όκειται για διακοπές με έντονο το στοιχείο του απροσδόκητου του άγνωστου και της έκπληξης.

Επίλεκτος τουρισμός

πραγματοποιείται από άτομα εισοδηματικής στάθμης που όχι μόνο θέλουν αλλά μπορούν να δέψουν και μεγάλα ποσά για την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών.

Κοσμοπολίτικος

πελατεία αυτής της μορφής τουρισμού είναι κατά κύριο λόγο ο κόσμος της αριστοκρατίας και οι πριγκίπωνες του πλούτου.

Διαστημικός

ο αναπτυσσόμενο αυτό είδος του τουρισμού περιλαμβάνει μια βόλτα στο διάστημα σε διαστημικό σκάφος με κόστος βέβαια αρκετά υψηλό.

Υποβρύχιος

περιλαμβάνει επίσκεψη σε κοραλλιογενείς περιοχές.

Τουρισμός Περιπέτειας

λαμβάνει εκδρομές σε περιοχές που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση , παρακολούθηση
εμικίων συρράξεων με ή χωρίς ασφάλεια ανάλογα με την επιθυμία των επισκεπτών.

τρεις τελευταίες μορφές τουρισμού αποτελούν τον τουρισμό του μέλλοντος.

ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ποιο εξελιγμένο εργαλείο αναζήτησης κάθε είδους πληροφορίας υπάρχει μέσα στο γνωστό σε
ους μας Internet .Εκεί διαφημίζεται σήμερα το 97% των εμπορικών εγκαταστάσεων του
δικτύου. Αξιοποιώντας τις σελίδες του ,μια ξενοδοχειακή ή τουριστική επιχείρηση βρίσκει
σφοδρό έδαφος προβολής σε ένα κοινό που συνεχώς αυξάνεται ενώ αποτελεί και μια λύση για
χειρήσεις του κλάδου που δεν έχουν επαρκείς τρόπους να προβληθούν στην έκταση που
θυμούν οι ίδιες.

νταξη των multimedia εφαρμογών στην προώθηση του τουρισμού ενισχύει την υποστήριξη και
ροβολή της τουριστικής αγοράς .Οι κρατικοί οργανισμοί και τα υπουργείο τουρισμού ,διαθέτουν τις
ύστερες προοπτικές για την παρουσίαση ενός εξαιρετικά προσεγμένου site ,αν βέβαια
λογιστούν πρώτα ότι το Internet μπορεί να αποτελέσει ένα μέσο διαφήμισης και ώθησης του
τουρισμού της χώρας τους παγκοσμίως .

κατάλογος κάτω από τον σχεδόν γενικό τίτλο Travel ξεκινά συνήθως παρέχοντας ενημέρωση σε
διαφερόμενους πριν την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού. Παρουσιάζονται εταιρίες και ταξιδιωτικά
αφεία, οργανισμοί και **tours operators** που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές και
μεία ανταλλακτήριων συναλλάγματος ,έκδοση visa και ανανέωση διαβατηρίου, τηλέφωνα και
υθύνσεις πρεσβειών και προξενείων. Συμβουλές για οικογενειακές διακοπές , για ηλικιωμένους
τρόπους μεταφοράς κατοικίδιων ζώων. Ταξιδιωτικοί διάλογοι και υπηρεσίες μετάφρασης ,χάρτες
πτικές ώρες , κωδικούς τηλεφώνων και ταχυδρομικών διευθύνσεων και συμβουλές
κεταρίσματος αποσκευών ,κλπ.

ιάδες προορισμοί διαφημίζονται μέσω ενεργού παγκόσμιου χάρτη. Όπου η επιλογή ξεκινά από
ήπειρο ,συνεχίζει στην χώρα ,την πόλη ή μια άλλη περιοχή. Μπορεί όμως η επιλογή να

φανιστεί αμέσως μέσα από ένα πρόγραμμα αναζήτησης .Από εκεί ο επισκέπτης μπορεί να βρει ιδιωτικά γραφεία ,ναυτιλιακές ,αεροπορικές εταιρίες που περιλαμβάνουν τον συγκεκριμένο τουρισμό, την ακριβή γεωγραφική θέση, τη γλώσσα, το νόμισμα, το κλίμα και τέλος την ιστορία και κάθε τόπου.

στη χώρα μας η ανάγκη για συνεχή προβολή του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος στην διεθνή τουριστική αγορά, μέσα από μια διαφημιστική καμπάνια ενταγμένη σε ένα συνολικό σχέδιο marketing για τον Ελληνικό τουρισμό, είναι αναγνωρισμένη από απλούς τους φορείς του τουρισμού, δημόσιους, ιδιωτικούς .Τα κατά καιρούς προτεινόμενα κονδύλια είναι ανεπαρκή και τα στοιχεία δείχνουν ότι η Ελλάδα σε σύγκριση με τις ανταγωνίστριες, μεσογειακές και όχι μόνο χώρες ,έχει τα χαμηλότερα ανά τουριστικά έσοδα .Δαπανά για την διαφήμιση, τον τουρισμό της, το χαμηλότερο ποσοστό των συναλλαγματικών εσόδων της και έχει τη χαμηλότερη απόδοση για κάθε δολάριο διαφημιστικής δαπάνης λόγω έλλειψης αποτελεσματικότητας της καμπάνιας.

**ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ**

1. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η Κρήτη διαθέτει πλούσιους φυσικούς πόρους, εύφορες εκτάσεις για καλλιέργειες και κτηνοτροφία, ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία παγκόσμιου ενδιαφέροντος αλλά και περιοχές φυσικού κάλλους, που σε συνδυασμό με ένα μοναδικό κλίμα και μια αξιοζήλευτη γεωγραφική θέση, την καθιστούν πρότυπο ανάπτυξης στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Στο γεωγραφικό χώρο-οικονομικό σύστημα η Κρήτη είναι «ανοιχτή», όπως μαρτυρούν οι ροές μεταφορών εμπορίου και τουρισμού που εισέρχονται και εξέρχονται από το σύστημα. Τούτο παρά τα προβλήματα των μεταφορών που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της. Τα τελευταία 20 χρόνια έχουν γίνει πολλές προσπάθειες στον τομέα των υποδομών μεταφορών. Τα υπάρχοντα οδικά δίκτυα χαρακτηρίζουν την υπερανάπτυξη της Περιφέρειας παράλιας σε βάρος της Νότιας και της ενδοχώρας του νησιού, όπου χαρακτηριστική είναι η έλλειψη κάθετων οδικών αξόνων και του νότιου άξονα που θα έπρεπε να αποτελούν τον κύριο στόχο ενός νέου σχεδιασμού. Παράλληλα τα αεροδρόμια και τα λιμάνια της Κρήτης έχουν ανάγκη πολλών έργων υποδομής για να επιστέψουν την ομαλή διακίνηση των εκατομμυρίων τουριστών, αλλά και των αγροτικών προϊόντων του νησιού.

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που μορφοποιούνται στα πρώτα βήματα σχεδιασμού του κοινοτικού εδάφους έχουν μια συνειδητή πανευρωπαϊκή διάταξη, ιδίως στον τομέα των μεταφορών. Η προοπτική ολοκλήρωσης του ευρωπαϊκού χώρου είναι πλέον μια πολύ ελπιόσπαστη έκβαση. Περιοχές με ιδιαίτερα ευνοϊκή θέση, που θα επωφεληθούν από τις προσπάθειες ολοκλήρωσης, είναι αυτές που συνδυάζουν: Κέντρα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, περιοχές με ευνοϊκό κλίμα, καλό φυσικό περιβάλλον και ιστορική σημασία, κοινωνική σταθερότητα και υψηλή παραγωγικότητα σε συνδυασμό με δίκτυα μεταφορών και επικοινωνιών υψηλής ποιότητας. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το θέμα των διευρωπαϊκών δικτύων και ιδίως στον τομέα των μεταφορών, δίνει έμφαση στις ελλείπουσες συνδέσεις από το δίκτυο

να μπορεί να λειτουργήσει ως ενιαίο σύστημα. Η υποδομή μεταφορών για τις περιπτώσεις περιφερειακών χωρών με ελλείποντα δίκτυα όπως είναι η Ελλάδα και η Κρήτη, έχει παρακτηριστεί ως «κοινοτικού ενδιαφέροντος», υπάρχει και το κατάλληλο «χρηματοδοτικό εργαλείο» με τη μορφή του Ταμείου συνοχής, που χρηματοδοτεί πρωτοβουλίες σε θέματα μεταφορών και περιβάλλοντος.

Η Κρήτη έχει όλα τα ανωτέρω στοιχεία αλλά παρουσιάζει ελλείψεις στις επικοινωνίες και μεταφορές. Το πανεπιστήμιο της Κρήτης είναι ένα κέντρο υψηλού επιπέδου έρευνας και τεχνολογικών καινοτομιών. Παράλληλα με πυρήνα την ιδιωτική πρωτοβουλία ορισμένες περιοχές της Κρήτης υπερανάπτυχθηκαν στον τριτογενή (τουρισμό) τομέα και τον γεωργικό τομέα (αμπέλι, σπυροκηπευτικά, ελαιοκομία), αλλά αγνοήθηκε το πολιτισμικό και φυσικό περιβάλλον. Από κακή πολιτική της Ελλάδος, η Κρήτη δεν χρηματοδοτείται επαρκώς από το Ταμείο Συνοχής για την αποκατάσταση την επικοινωνία της με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Η νέα όμως ευρωπαϊκή πραγματικότητα υποκρύπτει ουσιώδες μεταβολές στον ρόλο των πόλεων ως κίνητρο της ανάπτυξης και υποδεικνύει ως αναπτυξιακό μηχανισμό των δυναμικών κέντρων της Ευρώπης την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, το ελκυστικό πολιτισμικό περιβάλλον, την επιβίωση του φυσικού περιβάλλοντος και την δικτύωση επιχειρήσεων και οικονομικών αρχών μέσα από ένα κλίμα κοινωνικής συνοχής.

Για τους στόχους αυτούς πρέπει να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον τόσο της πολιτείας όσο και των οικονομικών παραγόντων της Κρήτης για να συνεχιστεί η ανάπτυξη του νησιού, που έχει τεράστιες δυνατότητες. Σήμερα, ο τακτικός επισκέπτης της Κρήτης έχει την αίσθηση ότι η Κρήτη αναπτύσσεται αλλά «χάνεται». Κάθε χρόνο εξαφανίζονται οι εικόνες χωριών και φυσικού περιβάλλοντος που γνωρίζαμε. Η υπερανάπτυξη και η γιγάντωση των αστικών κέντρων εννομάτι του σύντομου κέρδους έχει επιφέρει αλλοιώσεις του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η απουσία του ρυθμιστικού ρόλου του Κράτους σε συνδυασμό με τον επιχειρηματικό ανταγωνισμό, έχουν φέρει τα πράγματα σε οριακό σημείο. Μια πανστρατιά του χρητικού λαού έχει αποδείξει στους αιώνες ότι ξέρει να αγωνίζεται για τον τόπο του, με την καθοδήγηση της πνευματικής ηγεσίας του νησιού θα διορθώσει την εσφαλμένη πορεία. Σήμερα αποθηκεύοντας το μέλλον που ανήκει στις επόμενες γενιές, ζούμε μια πραγματικότητα που χθες υποχόμαστε να αποφύγουμε. Πρέπει και μπορούμε να ανατρέψουμε αυτή τη πορεία.

2) ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ύμφωνα με τα δεδομένα της Ελληνικής τουριστικής πραγματικότητας και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο Ελληνικός τουρισμός ,μπορούμε να αναφέρουμε μερικές γενικές απευθύνσεις που θα πρέπει να αναλάβει μια νέα πολιτική στον τουριστικό τομέα.

ασικό μέλημα θα πρέπει να είναι ο προσδιορισμός τη τουριστικής χωρητικότητας του ελληνικού χώρου στο σύνολο και ιδιαίτερα στις επί μέρους περιφέρειες –τουριστικά κέντρα για να διατηρηθεί η οικολογική ισορροπία και να μείνει αναλλοίωτη η φυσική και πολιτιστική μας κληρονομιά. Η χώρα πρέπει να διαιρεθεί σε τουριστικές ζώνες στις οποίες θα εφαρμοστούν τα αναπτυξιακά κίνητρα, ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης κάθε τμήματος της ζώνης .

λλο μέλημα θα πρέπει να είναι η κοινωνικοποίηση του εσωτερικού τουρισμού με την προώθηση φθηνών στεγαστικών μέσων οικογενειακού χαρακτήρα (ξενώνες ,κατασκηνώσεις ,ενοικιαζόμενα δωμάτια) , τα οποία θα προφέρουν τις υπηρεσίες του

ε συμφέρουσες τιμές για τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις

θα πρέπει να παρθεί μέριμνα για την αναδιοργάνωση της τουριστικής εκπαίδευσης και την κατάρτιση των σχολών που ειδικεύονται στον τουρισμό ώστε να υπάρχουν τα κατάλληλα στελέχη στις θέσεις-κλειδί για τον τουρισμό.

Η εξασφάλιση του ανθρώπινου παράγοντα της απαιτούμενης τεχνικής παιδείας ,θα λύσει το πρόβλημα της βελτίωσης τη στάθμης των προφερόμενων υπηρεσιών .Θα πρέπει να εστιάζονται ψυχολογικά και οικονομικά κίνητρα μέσα από την επιχείρηση για να μπορούν να κλητώνουν τα αισθήματα φιλοξενίας προς τους επισκέπτες. Αυτά τα κίνητρα είναι η δημιουργία ευχάριστου κλίματος εργασίας, ανάπτυξη ανθρώπινων σχέσεων, εξασφάλιση ευνοϊκών ορών εργασίας και αμοιβής.

ο καλό οδικό δίκτυο και η προσέγγιση ανάλογα με τις φυσικές καλλονές μιας περιοχής κατανομής του ,τα μέσα συγκοινωνίας, τα λιμάνια, τα αεροδρόμια, τα τηλεπικοινωνιακά μέσα, είναι στοιχεία που μπορούν να μεταβάλλονται προς το καλύτερο και εκτιμούνται από τους τουρίστες προδιαθέτοντας τους μάλιστα για επάνοδο στην ίδια περιοχή.

Οι αρχαιολογικοί χώροι και τα ιστορικά μας μνημεία απαιτούν σωστή συντήρηση, προφύλαξη και αξιοποίηση για να βοηθήσουν στην τουριστική ανάπτυξη της χώρας .Τα μουσεία όπου φυλάσσονται οι θησαυροί της πολιτιστικής μας κληρονομιάς αποτελούν δυναμικό στοιχείο του

πολιτιστικού παράγοντα. Η δημιουργία νέων μουσείων ή ανακαίνιση των παλαιών θα πρέπει να αποτελούν βασικό στόχο της τουριστικής μας πολιτικής

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις θρησκευτικού, καλλιτεχνικού, αθλητικού περιεχομένου ελκύουν και έρνουν τους τουρίστες πιο κοντά στα ήθη και έθιμα του τόπου υποδοχής γι'αυτο θα πρέπει να είναι πλούσιες και ποικίλες με αποτέλεσμα να προκαλούν το ενδιαφέρον των τουριστών.

Η σημαντική προσφορά στην τουριστική ανάπτυξη έχει και η διαφήμιση. Η σωστή διαφημιστική καμπανιά προεξοφλεί σε μεγάλο ποσοστό την ποσοτική και ποιοτική βελτίωση της τουριστικής ανάπτυξης .

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού υπήρξε πρωτοπόρος Δημόσιος Φορέας στον τομέα της διαφήμισης και καλό είναι να συνεχιστεί με εντονότερο ρυθμό μέσα από εκθέσεις στο εσωτερικό όπως η Διεθνής Έκθεση Τουρισμού «Φιλοξενία», προσπέκτους , αφίσες ,φυλλάδια, ημερολόγια αφιερωμένα στον τουρισμό.

Από οπτικοακουστικής πλευράς μπορούν να γίνουν παραγωγές ,όπως ταινίες ,δίσκοι και αστέτες με θέματα (παραδοσιακές εκδηλώσεις λαογραφικού, θρησκευτικού και λοιπών περιεχομένων με δημοτική μουσική) των περιοχών.

Για την ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού θα πρέπει εκτός από τον Δημόσιο Φορέα και ο κάθένας μας να φροντίζει με δικιά του πρωτοβουλία. Αυτό μπορεί να γίνει με την προστασία του περιβάλλοντος που υλοποιείται ευαισθητοποιώντας το κάθε πολίτη για το θέμα αυτό.

Αν καταστρέψουμε αυτά, καταστρέφουμε την ιστορία και τον πολιτισμό μας. Έτσι εάν όλα τα παραπάνω αναπτυχθούν με σωστό τρόπο, ο τουρισμός μας θα προχωρήσει σε γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης που θα του εξασφαλίζουν μια αναγνώριση ακόμα και έξω από τα σύνορα της Ελλάδας και παράλληλα το μέλλον θα το αντικρίζουμε με αισιοδοξία όσο αφορά την εξέλιξη και την βιωσιμότητα του τουριστικού τομέα .

3) ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

σαφής στροφή της ζήτησης μαζικού τουρισμού προς τις αναπτυσσόμενες τουριστικά χώρες της εσογείου, οφείλεται κυρίως στις εξαιρετικά χαμηλές τιμές αλλά και στη συστηματική αφημιστική προβολή, που εξουδετερώνει κάποιο μειονέκτημα του τουριστικού τους προϊόντος (πίεδο υπηρεσιών, φτωχό τουριστικό προϊόν). Γι' αυτό το βάρος της προβολής της χώρας μας μετατοπίζεται τώρα προς νέες και ειδικές μορφές τουρισμού.

Χοντας συνείδηση της αδυναμίας της χώρας μας να ανταγωνιστεί τις πολύ χαμηλές τιμές των ειρηνικών χωρών, δίδεται έμφαση στην προσέλκυση απαιτητικών τουριστών, με γνώμονα την ποιότητα και την εξυπηρέτηση, καθώς και τουριστών με ειδικά ενδιαφέροντα.

Από την διετία 2001-2002, το διαφημιστικό πρόγραμμα διαφοροποιείται τόσο στους στόχους όσο και στη διαδικασία. Ο θεματικός τουρισμός θα βρεθεί στο κέντρο της διαφημιστικής δραστηριότητας τα επόμενα χρόνια.

Ο yachting (θαλάσσιο τουρισμός), τα ιαματικά λουτρά (θεραπευτικός τουρισμός), η οργάνωση και φιλοξενία διεθνών συνεδρίων (συνεδριακός τουρισμός), το trekking και ο οικοτουρισμός θα απορροφήσουν σημαντικό κομμάτι της προσπάθειας, για να καθιερωθεί η Ελλάδα στις διεθνείς αγορές ως ολοκληρωμένη τουριστικά χώρα κι όχι απλώς ως μια χώρα με φτωχή τουριστική υποδομή.

Βασική επιδίωξη είναι να επεκταθεί η τουριστική ζήτηση σε δωδεκάμηνη βάση, αφού βέβαια οργανωθεί το τοπικό τουριστικό προϊόν κάθε περιοχής, ώστε να αναδεικνύει τις δυνατότητες άθλησης, μόρφωσης, ψυχαγωγίας, δημιουργικής διάθεσης του ελεύθερου χρόνου ολόκληρο το έτος. Μια τέτοια συστηματική προσπάθεια οργάνωσης του τοπικού τουριστικού προϊόντος έχει ήδη αρχίσει να πραγματοποιείται στην Κρήτη. Για το τρέχον έτος, η κεντρική διαφημιστική εκστρατεία στις χώρες του εξωτερικού κινείται με άξονα τις ιδιαιτερότητες κάθε χωριστής τουριστικής αγοράς, με διαφορετική προσέγγιση και ανάλογη διαμόρφωση των διαφημιστικών μηνυμάτων. Συμπερασματικά, η διαφημιστική εκστρατεία του '99 ήταν η πρώτη αρχή που έγινε για την βελτίωση και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

4) Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

Οι ειδικοί στόχοι, που έχουν προταθεί από τον Ε.Ο.Τ και έχει υιοθετήσει η κυβέρνηση, ως προτεραιότητες, για την εξυπηρέτηση των βασικών στόχων της ισχύουσας τουριστικής πολιτικής, στα πλαίσια του Ε.Π είναι:

Εκσυγχρονισμός των υφισταμένων Τουριστικών Επιχειρήσεων και εγκαταστάσεων και εμπλουτισμός του προϊόντος του .

Ανάπτυξη διαφόρων μορφών θεματικού τουρισμού (όπως του θαλάσσιου, ορεινού και περπατικού, οικολογικού, αγροτουρισμού, συνεδριακού, θεραπευτικού, τουρισμού περιπέτειας)

Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ όλων των κλάδων

Βελτίωση τη συμβολής του Τουριστικού Τομέα που θα αποφέρει νέες θέσεις εργασίας

Βελτίωση της σύνδεσης του Τουριστικού Τομέα με τους τομείς παραδοσιακών προϊόντων και την πολιτιστική παραγωγή

Προπαρασκευαστικές και υποστηρικτικές δράσεις που θα περιέχουν τις κατάλληλες τεχνικές λύσεις και τις αναγκαίες βάσεις για την εκπλήρωση των στόχων.

5) ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ

Όσο δεν προχωρούμε άμεσα με μέτρα σωστής βελτίωσης και με τον εκσυγχρονισμό της υποδομής , τόσο θα φθίνει και η ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος μας. Τουρισμός είναι το σύνολο των υπηρεσιών που δέχεται ο επισκέπτη από τη στιγμή που θα αφιχθεί σε μια χώρα ή σε ένα προορισμό, έως την ώρα που θα αναχωρήσει για να επιστρέψει στο σπίτι του.

Οι προτάσεις περιστρέφονται γύρω από 5 βασικούς άξονες:

Βελτίωση όλων των μεθοριακών σταθμών (σταθμών εισόδου στη χώρα), αναβάθμιση και συγχρονισμός των αεροδρομίων και λιμανιών της χώρας

Αναβάθμιση των μεταφορών σε όλα τα επίπεδα :πλοία, αεροπλάνα, λεωφορεία (τουριστικά, στικά και υπεραστικά), σιδηρόδρομοι, ταξί, ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα

Εκσυγχρονισμός των έργων γενικής υποδομής και ανάπτυξη τους στις περιοχές όπου παρουσιάζεται έλλειψη: ύδρευση, αποχέτευση, τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, οδικό δίκτυο

Προστασία του περιβάλλοντος το οποίο αποτελεί την καρδιά του τουριστικού προϊόντος και εν αντέχει σε περαιτέρω υποβάθμιση

Εκπαίδευση-κατάρτιση των ανθρώπων που απασχολούνται με τον Τουρισμό .Η στελέχωση του τουρισμού από τα κατάλληλα εκπαιδευμένα άτομα κρίνει το επίπεδο προσφοράς των τουριστικών υπηρεσιών .

Ιδιόκότερα απαιτούνται:

Προσαρμογή τη τουριστικής στρατηγικής στις κατευθύνσεις που χαράσσει η Ε.Ε. Προώθηση συγκεκριμένων μορφών τουρισμού, προστασία του καταναλωτή, φιλελευθεροποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Τουριστική προβολή: ποικιλία μέσων και μεθόδων προβολής ,σωστός χρονικός καταμερισμός της εκστρατείας προβολής , συνεργασία με τους TOURS OPERATORS ,στελέχωση γραφείων του Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό με τεχνοκράτες και διάθεση αυτόνομου προϋπολογισμού .

Γενικότερη πολιτική προστασίας όλων των τουριστικών επιχειρήσεων και όχι μόνο των ξενοδοχειακών, από την πολιτεία με τραπεζική υποστήριξη και πιστωτικά ανοίγματα για να είναι σε θέση να κρατάνε τις τιμές τους σε ισορροπία και να μην υποκύπτουν υπό το βάρος των χρηματοοικονομικών εξόδων.

Καθορισμός τρόπου κοστολόγησης των υπηρεσιών των ξενοδοχείων και λοιπών επιχειρήσεων Η κοστολόγηση –τιμολόγηση τώρα γίνεται εμπειρικά, ευκαιριακά και όχι βάσει επιστημονικών δεδομένων, υποδομής και παρεχόμενων υπηρεσιών .Οι τιμές πρέπει να είναι διαφοροποιημένες σε συνάρτηση με τις προσφερόμενες υπηρεσίες για να εξυπηρετούν γενικότερους στόχους

Από την πλευρά τους οι επιχειρηματίες πρέπει να προχωρήσουν:

σε ορθολογική εκμετάλλευση και οργάνωση των επιχειρήσεων τους

σε συνεχή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών τους

σε συνεχή φροντίδα για επιμόρφωση των ιδίων και του προσωπικού

σε περισσότερο επαγγελματισμό, γιατί μέχρι τώρα το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν στηριζόταν στις υπέροχες συγκριτικά φυσικές ομορφιές ,στο στείρο μηρυκασμό της ιστορίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης

Το επιχείρημα των οικονομικών και πολιτικών συγκυριών (πόλεμος στον περσικό Κόλπο, αποτιμήσεως ανταγωνιστριών χωρών) δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως ένα διαρκές άλλοθι κάτω από το οποίο μπορούμε επάπειρον να κρύβουμε εγγενείς ή επίκτητες αδυναμίες ,που υποβαθμίζουν την ποιότητα των τουριστικών μας υπηρεσιών, τόσο προς τους ξένους όσο και προς τους Έλληνες τουρίστες .

Όπως επίσης έχει καταντήσει ανίσχυρο και το επιχείρημα:" έχουμε την ωραιότερη χώρα της Μεσογείου. Αν φέτος δεν ήρθαν πολλοί του χρόνου θα έλθουν διπλάσιοι". Αυτό το επιχείρημα καταρρέει από την στιγμή που ο ξένος και Έλληνας τουρίστας διαπιστώνει ότι η χώρα μας δεν ανταποδίδει, υπό την μορφή ανεκτών υπηρεσιών, τα χρήματα των διακοπών του, για τα οποία έχει κάνει θυσίες κατά τη διάρκεια ενός χρόνου .

Καιρός είναι να κάνουμε την αναγκαία και απαραίτητη υποκριτική, Τα συμπεράσματα μιας τέτοιας αυτοκριτικής θα μας δώσουν τη δυνατότητα να στηρίξουμε έναν τουρισμό μακροπρόθεσμα βιώσιμο. Διότι αλλιώς θα σταθεί αδύνατο να πετύχουμε τα προσδοκώμενα οφέλη .

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

παράλληλα, αλλά μέσα από διαφορετική αντιμετώπιση, στον τομέα της τουριστικής προβολής γίνεται η πρακτική της σύγχρονης τουριστικής προβολής , κινείται και η πρακτική της σύγχρονης τουριστικής διαφήμισης ,που καλύπτει μια ευρεία γκάμα στόχων ,χρησιμοποιούμενων μέσων και τεχνικών ,καθώς ακολουθητέων στρατηγικών υψηλής σπουδαιότητας για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος .

Βασικά σημεία στα οποία πρέπει να επικεντρώσει το ενδιαφέρον της η τουριστική διαφήμιση είναι τα εξής :

Η σύγχρονη πρακτική της εξειδίκευσης της τουριστικής διαφήμισης, η οποία εγκαταλείπει το παραδοσιακό δεδομένο προφοράς «λίγο από όλα» τρέφοντας το ενδιαφέρον της στα κύρια σημεία διαφοροποίηση σε σχέση με τους εκάστοτε ανταγωνιστές. Ήδη μερικές χώρες έχουν αρχίσει να ακολουθούν αυτήν την πρακτική.

Η τεράστια και σχετικά άνιση μάχη προβολή διαφημιστικού χαρακτήρα που είναι σήμερα ιδιαίτερα δαπανηρή, έχει όμως σχεδόν σίγουρα αποτελέσματα οικονομικού συναλλαγματικού χαρακτήρα.

Η επέκταση της τουριστικής διαφήμισης στον χώρο της τηλεόρασης, όχι με την άμεση προβολή αλλά με την έμμεση λόγω κάποιων δημοφιλών τηλεοπτικών σίριαλ. Το παράδειγμα της Ελλάδας σε θέμα αυτό στις Η.Π.Α είναι ενδεικτικό.

Η σύγχρονη τουριστική διαφήμιση διεθνώς βασίζεται στην καλή και εύγλωττη φωτογραφία ή βίντεο που μιλά από μόνη της χωρίς να απαιτούνται ιδιαίτερα σχόλια. Η συμβολή της σύγχρονης τεχνολογίας (δορυφορική και ψηφιακή τηλεόραση, βιντεοσκόπηση, άψογη εκτύπωση φωτογραφιών εντύπων) τείνει να αποβεί καθοριστική για τα επόμενα χρόνια, καθώς η χρήση των νέων τεχνολογικών δεδομένων θα γίνει υπόθεση και του μέσου πολίτη.

Η έρευνα αγοράς αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σπουδαιότητα στη χάραξη των διαφημιστικών στρατηγικών που ακολουθούνται διεθνώς, διότι τα κεντρικά χαρακτηριστικά της πραγματοποιούμενης κάθε φορά καμπάνιας στα σημερινά ποικίλα και πολύπλοκα μέσα ενημέρωσης πρέπει να επιλέγονται προσεκτικά, μετά από ενδελεχή ανάλυση των προτιμήσεων των τουριστικών καταναλωτών.

Όλοι οι ασχολούμενοι επαγγελματικά με την τουριστική διαφήμιση γνωρίζουν καλά ότι η διαφημιστική πρακτική βασίζεται στο «επαναληπτικό» μήνυμα και συνεπώς η τουριστική διαφήμιση οφείλει να διέπεται από συνεχεία και συνέπεια που βοηθά σημαντικά την αντίληψη του κοινού καταναλωτή.

Μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι κάποιοι από τους παράγοντες που είναι καθοριστικοί για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Κρήτη είναι οι εξής

Η παρεμβατική πολιτική του Ε.Ο.Τ έχει επιδράσει θετικά στην συμβολή και ανάπτυξη του τουρισμού στο νησί. Σε συνεργασία βέβαια και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση της οποίας το έργο είναι σημαντικό έχει δοθεί μεγάλη ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη του νομού Χανίων. Πρέπει

τονίσουμε ότι στην Κρήτη έχουν πραγματοποιηθεί μεγάλα αναπτυξιακά έργα τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί τόσο από την Τοπική αυτοδιοίκηση όσο και από άλλους αρμόδιους φορείς που έχουν βοηθήσει σημαντικά στην Τουριστική Ανάπτυξη του Ν. Χανίων και γενικότερα όλης της Κρήτης.

Η ανάπτυξη των ποικίλων μορφών των τουριστικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στο Ν. Χανίων προσφέρουν άριστες υπηρεσίες και προσελκύουν μεγάλο πλήθος τουριστών και αυτό διότι υπάρχουν αναπτυχθεί δυνατότητες επιλογής διάφορων μορφών τουρισμού. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού με τη δημιουργία κλιμακωτών κέντρων στα βουνά της Κρήτης.

Η παράδοση και αυτή με την σειρά της έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Ν. Χανίων αλλά και η πλούσια παράδοση της συμπορεύονται και αγκαλιάζουν αρμονικά η μια την άλλη, προσδίδοντας στο νησί, τα μοναδικά χαρακτηριστικά του και τη μοναδική ταυτότητα του. Τα προγράμματα αυτά, σε συνδυασμό με τις συνεχώς αυξανόμενες και εκσυγχρονιζόμενες τουριστικές υπηρεσίες που προσφέρει το νησί, προβάλλονται για να προσελκύσουν το τουριστικό ενδιαφέρον αυτό βέβαια έχει επιτευχθεί με μεγάλη επιτυχία.

Η ισχύουσα νομοθεσία έχει βοηθήσει σημαντικά στην σωστή οργάνωση και λειτουργικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων του Νομού. Οι διάφορες επιδοτήσεις όμως δεν χρησιμοποιήθηκαν σωστά και δεν οδήγησαν στο απαιτούμενο αποτέλεσμα που είναι ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και επομένως η δημιουργία ενός πιο ανταγωνιστικού προϊόντος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Τουριστικός οδηγός Χανίων .Έκδοση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χανίων και συλλόγου Ξενοδόχων Νομού Χανίων

Πρακτικά συνεδρίου Τουρισμός και περιβάλλον στις νησιωτικές περιφέρειες Μάρτιος

6

Ε.Ο.Τ Χανίων στοιχεία για ποσοστά αφίξεων των τουριστών

Κρήτη: Συγκριτικά πλεονεκτήματα, στόχοι και προοπτικές για μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη Τ.Ε.Ε Κρήτης Μάρτιος 1999

Κρηστάκης – Γ Πατεράκης : Η Κρήτη και η Ιστορία της .εκδ Καλέντης Αθηνά 1996

Ξενοδοχειακό Μάρκετινγκ: Παύλος Παυλίδης Καθηγητής Τ.Ε.Ι Αθήνα 1993

Οργάνωση κι λειτουργία του ξενοδοχείου: Στέφανου Καραγιάννη ,Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ

Εφημερίδα <<Τα Χανιώτικα Νέα>> πληροφορίες για την άνοδο του τουρισμού στο
νόμο

Εφημερίδα: Μεσόγειος –Τουρισμός

Μακριδάκης Αν: Ακρωτήρι εκδ: περιοδικό Τουριστική Κρήτη, γραφείο τουρισμού Χανίων

Νομαρχία Χανίων πληροφορίες για τα αναπτυξιακά έργα του Νομού

**Ε.Ο.Τ Ηρακλείου πληροφορίες για το σύνολο της τουριστικής υποδομής της Κρήτης
κατά Νομό**

Πηγή ICAP : κλάδος τουριστικών – ταξιδιωτικών γραφείων

INTERNET

**Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**